

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

26 november 1999

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Julien Demeulenaere
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De Schepper, de heren André Moreau, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, mevrouw Marleen Van den Eynde ;

de heren Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Kris Van Dijck.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys, Cis Schepens ;

de heer Jean Geraerts, Roland Van Goethem, Joris Van Hauthem ;

de heren Jan Van Duppen, Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Dirk De Cock.

Zie :

15 (1999-2000)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 4 : Amendementen
- Nr. 5-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid
- Nr. 5-B : Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 5-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 5-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
- Nr. 5-E : Verslag namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme
- Nr. 5-F : Verslag namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken
- Nr. 5-G : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Zie ook :

13 (1999-2000)

- Nr. 1 : Toelichtingen

16 (1999-2000)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUD

	Blz.
DEEL I. ONDERWIJS	6
I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW MARLEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN VORMING	6
1. Inleiding	6
2. Werkingsmiddelen basis- en secundair onderwijs	7
a. Basisonderwijs	7
b. Secundair onderwijs	7
c. Objectieve verschillen	8
3. Infrastructuur	9
4. Personeelsbeleid	9
a. De CAO en het decreet secundair onderwijs	9
b. Vervangingspool	10
5. De zorgverbreding en het onderwijsvoorrangbeleid	11
6. Werking van de universiteiten en de hogescholen met de link naar het wetenschappelijk onderzoek	12
a. Werking van de universiteiten en de hogescholen	12
b. Wetenschappelijk onderzoek	13
c. Projecten hoger kunstonderwijs	14
7. Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO)	15
8. Begeleid Individueel Studeren (BIS)	15
9. Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	15
10. Leerlingenvervoer	15
11. Leerlingenparticipatie	16
II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER ..	17
1. De Vlaamse onderwijsuitgaven	17
a. Groei van de onderwijsbegroting	17
b. Financieringswet	19
c. Financiering Franstalig onderwijs in faciliteitengemeenten	19
2. Het ontbreken van de beleidsnota en het VLOR-advies	19
3. Basisonderwijs, BaO	20
a. Instapleeftijd van kleuters	20
b. Kosteloosheid van het basisonderwijs : schoolzwemmen	20
c. Zorgverbreding, onderwijsvoorrangbeleid en geïntegreerd onderwijs	23
4. Secundair onderwijs	25
a. Deeltijds Beroepssecundair onderwijs, DBSO	25
b. Herstructureringsfonds Gemeenschapsonderwijs	25

c.	Eindtermen	26
d.	Pakketten uren-leraar en minimumpakketten	27
5.	Hogescholenonderwijs	27
a.	De financiering van de hogescholen	27
b.	Sociale toelagen hogescholen	30
6.	Administratieve omkadering	30
7.	Hervorming gemeenschapsonderwijs	31
8.	(Her)waardering van de leerkracht en de vervangingspool	32
9.	Nascholing	34
10.	Centra voor Leerlingenbegeleiding, CLB	34
11.	Studie omtrent de objectiveerbare verschillen	35
12.	Studietoelagen	36
13.	Infrastructuur	37
14.	Inspraak en participatie	39
15.	PC/KD-project	39
16.	Leerlingenvervoer	40
17.	Centra voor Volwassenenonderwijs en tijdelijke leergangen	41
18.	Andere opmerkingen	41
a.	CAO 1999-2000	41
b.	Basiseducatie	41
c.	Internaten	41
d.	Onderwijssituatie in Brussel	41
e.	Geweld op school	41
III.	ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN	42
A.	Decreetsbepalingen	42
B.	Begrotingstabel	43
DEEL II.	WETENSCHAPSBELEID	46
I.	BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW MARLEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN VORMING	46
A.	Toelichting door de minister	46
B.	Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister	46
C.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	50
1.	Decreetsbepalingen	50
2.	Begrotingstabel	50
II.	BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, RUIMTELIJKE ORDENING EN MEDIA	50
A.	Toelichting door de minister	50
B.	Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister	52

C.	Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	52
1.	Decreetsbepalingen	52
2.	Begrotingstabel	52
DEEL III. PERMANENTE VORMING EN INNOVATIE, EN MIDDENSTANDSVORMING		52
I.	INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, RUIMTELIJKE ORDENING EN MEDIA	52
II.	VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER ..	56
III.	ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN	58
DEEL IV. BEROEPSOPLEIDING		58
I.	INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER RENAAT LANDUYT, VLAAMS MINISTER VAN WERKGELEGENHEID EN TOERISME	58
II.	VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER ..	59
III.	BESPREKING VAN DE BEGROTINGSTABEL EN INDICATIEVE STEMMING	62
DEEL V. LANDBOUWVORMING		62
I.	INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW	62
II.	VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER ..	63
III.	ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN	65
A.	Decreetsbepalingen	65
B.	Begrotingstabel	65
BIJLAGEN		67
Bijlage I-1 : Kostprijs Franstalig onderwijs in Brusselse randgemeenten en Ronse		68
Bijlage I-2 : Schoolbevolking in het deeltijds secundair onderwijs		70
Bijlage I-3 : Evolutie herstructureringsfonds		71
Bijlage I-4 : Evolutie minimumpakketten : van schooljaar 1991-1992 tot 1999-2000		72
Bijlage I-5 : Evolutie werkingsmiddelen hogeschool Antwerpen en hogeschool Kempen		74
Bijlage I-6 : Stand van zaken uitvoering decreet CLB		75
Bijlage I-7 : Studiecentra Open Hoger Onderwijs		77
Bijlage I-8 : Overdracht personeel VOOB		78

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000 besproken tijdens zijn vergaderingen van 16, 18, 23, 24 en 25 november 1999.

Het verslag over de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is, bevat vijf delen :

- I. Onderwijs, materie waarvoor mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, bevoegd is ;
- II. Wetenschapsbeleid, materie waarvoor mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, en de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, bevoegd zijn ;
- III. Permanente Vorming en Innovatie, en Middenstandsvorming, materies waarvoor de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, bevoegd is ;
- IV. Beroepsopleiding, materie waarvoor de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, bevoegd is ;
- V. Landbouwworming, materie waarvoor mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, bevoegd is.

DEEL I. ONDERWIJS

De begroting onderwijs werd besproken in samenhang met het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000 (Stuk 94 (1999-2000) – Nr. 1).

De voorzitter stelt vooraf dat de bespreking van de uitgavenbegroting een vreemd gebeuren zal zijn vermits de beleidsnota pas in januari 2000 zal worden ingediend. De toelichting bij de begroting is weliswaar zeer uitvoerig en geeft een duidelijk beeld van de onderwijssector.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW MARLEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN VORMING

1. Inleiding

De minister verklaart dat twee elementen uit de onderwijsbegroting voor het begrotingsjaar 2000 het hoofdaccent vormen. Ze kunnen worden beschouwd als de leidraad doorheen het geheel van het cijfermateriaal. Deze twee elementen zijn :

- uitvoering van in het recente verleden gestemde decreten en CAO-overeenkomsten ;
- aanzet tot de implementatie van het toch wel ambitieuze regeerakkoord. Een aantal maatregelen zullen trouwens maar vanaf het schooljaar 2000-2001 een eerste toepassing kennen, wat budgettair gezien impliceert dat een aanzienlijk gedeelte van de meerkost zich in het begrotingsjaar 2001 situeert.

Voorafgaand aan de toelichting wil de minister er nog de aandacht op vestigen dat het onderdeel wetenschappelijk onderzoek aan het luik hoger onderwijs zal worden toegevoegd. In het hoger onderwijs, en meer specifiek in het universitair onderwijs, vormt het wetenschappelijk onderzoek een onlosmakelijk geheel met het onderwijsniveau. Het gaat hier over de gezamenlijke toelichting van de programma's 33 en 71.

Een eerste blik op de cijfers op macroniveau laat volgens de minister zien dat de beleidskredieten toenemen met ongeveer 3 percent. Het gaat om een bedrag van 7,7 miljard frank of een groei van de beleidskredieten van $\pm 254,4$ miljard frank (inclusief provisionele kredieten) naar 262,1 miljard frank. De vergelijking voor deze cijfers wordt gemaakt tussen de initiële begroting 2000 en de aangepaste begroting 1999.

De inhoudelijke toelichting heeft betrekking op de volgende facetten :

- werkingsmiddelen basis- en secundair onderwijs en hiermee samenhangend de controle van de aanwending van de middelen en de studie objectieve verschillen ;
- infrastructuur ;
- personeelsbeleid (CAO, decreet secundair onderwijs, vervangingspools) ;

- zorgverbreding en onderwijsvoorrrangsbeleid ;
- hogescholen en universiteiten (inclusief de problematiek van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – FWO) ;
- Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) ;
- Begeleid Individueel Studeren (BIS) ;
- uitvoeringsbesluiten van het decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) d.d. 1 december 1998 ;
- leerlingenvervoer ;
- leerlingenparticipatie.

2. Werkingsmiddelen basis- en secundair onderwijs

a. Basisonderwijs

De minister verklaart dat één van de strategische doelstellingen binnen de beleidsvoering vanuit het departement Onderwijs de aanpassing van de verhouding loonmassa – werkingsmiddelen – investeringsmiddelen is. Voor beide laatstgenoemde elementen moet er een aanzienlijke inspanning gebeuren en dit zowel in uitvoering van in het verleden afgesloten akkoorden als omwille van de inhoud van het regeerakkoord.

In de voorbije legislatuur kwamen een aantal akkoorden tot stand, beter gekend als de Polder- en Tivoli-akkoorden. Juridisch werden zij verankerd in het decreet basisonderwijs, zoals het nadien ook werd aangepast. Technisch vormt het een complex geheel van herverdeling van middelen over de netten heen volgens het aantal leerlingen en de toewijzing van bijkomende middelen eveneens verdeeld volgens het aantal leerlingen. Van dit laatste wordt 2/3 gerealiseerd tot en met het begrotingsjaar 1999. De voorliggende begroting voor 2000 voert deze egementen volledig uit.

Zij onderstreept dat het regeerakkoord voor het basisonderwijs een aantal passages omvat waaruit blijkt dat er een inspanning wordt verwacht inzake het streven naar kosteloosheid. Om in deze context een bijkomende stap te zetten, wordt bovenop het zogenaamde Polder- en Tivoli-akkoord een bedrag toegevoegd van 399 miljoen frank. Ook dit bedrag wordt verdeeld over de netten volgens het aantal leerlingen.

Deze bijkomende middelen moeten samen met de uitvoering van het Polder- en Tivoli-akkoord toelaten dat schoolbesturen een bijkomende inspanning leveren naar de ouders toe om minder door te factureren en de administratieve en beleidsondersteuning te verbeteren. Zwemmen is een voorbeeld van een eindterm die op het einde van het vijfde en zesde leerjaar moet worden bereikt en waarvoor in grote mate een bijdrage van de ouders wordt gevraagd. Met deze middelen moet het mogelijk zijn, aldus de minister, om vanaf het schooljaar 2000-2001 deze vorm van bijdrage voor de toegang tot het zwembad niet meer te vragen. Een studie van het Hoger Instituut voor de Arbeid (KUL) raamt het gemiddelde bedrag op jaarbasis, dat momenteel wordt gevraagd, op 544 frank per leerling. De minister beseft dat voor het bereiken van de kosteloosheid in het basisonderwijs, zowel in het gewoon als het buitengewoon, nog een hele weg moet worden afgelegd.

Hetzelfde geldt voor de administratieve en beleids-ondersteuning. De inspanningen van het verleden worden verdergezet en een aanzienlijk bedrag werd toegevoegd in het basisonderwijs. Hiermee is voor een gedeelte de toon gezet qua beleidsaccent.

b. Secundair onderwijs

De minister vervolgt dat voor het secundair onderwijs de verhouding tussen enerzijds het gemeenschapsonderwijs en anderzijds het gesubsidieerd onderwijs wordt uitgedrukt in percenten. In het begrotingsjaar 2000 moet de verhouding 100/58 percent worden bereikt. Om deze verhouding te bereiken, is een input nodig van 660,9 miljoen frank. Ook aan de hand van de meerjarenbegroting voor 2001 en 2002 kan men vaststellen dat de inspanning moet worden gecontinueerd om in 2007 de doelstelling van een 100/76 percent verhouding te realiseren.

De gehele operatie die vervat zit in het decreet secundair onderwijs zal ertoe leiden dat de beschikbare middelen voor het gemeenschapsonderwijs zullen dalen door de verdere toepassing van Onderwijsdecreet II. Dit mechanisme houdt in dat van elk vast benoemd MVD-personeelslid dat met pensioen gaat de loonmassa wordt herverdeeld over de netten, waarbij het gemeenschapsonderwijs ± 55 percent ontvangt en het gesubsidieerd onderwijs $\pm 32,5$ percent. De resterende $\pm 12,5$ percent vloeit naar de Vlaamse schatkist. Door de herverdeling van de loonmassa en de koppeling aan de percentages qua bijkomende input van de Vlaamse Gemeenschap zal het gesubsidieerd onderwijs de 100 percent – 76 percent-verhouding bereiken.

De minister wil hier de aandacht vestigen op het effect van de indexeringsformules op de berekening van de werkingsmiddelen. Los van de te bereiken onderlinge procentuele verhoudingen worden de werkingsmiddelen momenteel aangepast aan enerzijds de evolutie van de leerlingenaantallen en anderzijds aan de index van de consumptieprijzen. Door het decreet secundair onderwijs is er wel een niet-indexering tot en met 2001. Op die wijze komt men tot de globale enveloppe voor de verschillende netten. Wanneer een onderwijsnet een sterkere daling kent ten opzichte van de andere netten resulteert dit in een hoger bedrag per leerling in vergelijking tot het voorgaande jaar. Zo is er voor 2000 het effect van de daling van het gemeenschapsonderwijs met 2,52 percent en de substantieel lichtere daling van het gesubsidieerd onderwijs met 1,16 percent.

Vermits de bedragen onderling procentueel zijn gekoppeld, komt men tot een bijna oneigenlijke toepassing, waarbij de Vlaamse Gemeenschap de extrafactuur moet betalen. De minister roept daarom op om, samen met de Commissie, na te denken of dit eigenlijk de bedoeling is geweest van het decreet secundair onderwijs.

c. Objectieve verschillen

De minister wenst van de begrotingsbesprekingen gebruik te maken om nader in te gaan op de problematiek van de objectieve verschillen. In de Commissie werd hierover trouwens recentelijk nog een vraag om uitleg gesteld (*Vl. P., Hand.*, 12 oktober 1999, 1999-2000, C7 – Ond 1, p. 11).

De Vlaamse regering heeft, aldus de minister, de vaste wil om met deze studie door te gaan. Het regeerakkoord stelt immers: "De regering zal haar besluiten trekken uit de studie objectieve verschillen."

Inzake de internaten stelt het regeerakkoord dat "zij toegankelijk moeten zijn voor iedereen, ook voor kinderen uit minder kansrijke gezinnen. In het kader van de werklast moet progressief een verantwoorde omkadering worden uitgebouwd. De werkingsmiddelen van de vrije internaten worden geleidelijk verruimd aan de hand van objectieve criteria".

De minister verklaart verder dat voor het begrotingsjaar 2000, mits indexatie, de kredieten niet structureel worden gewijzigd. Het is de bedoeling om hiervan, aan de hand van de resultaten van de kwantificeringsstudie, de volgende begrotingsjaren werk te maken.

Ook de reeds geciteerde Polder- en Tivoli-akkoorden zullen, indien nodig, moeten worden aangepast.

Voor het einde van dit kalenderjaar zal het bestek voor de kwantificeringsstudie ter goedkeuring aan de Vlaamse regering worden voorgelegd, waarna het voor bespreking naar de Commissie komt. Het is steeds de bedoeling geweest de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid een belangrijke rol te laten spelen in de inschatting van de objectieve verschillen.

De minister stelt dat de begroting 2000 de nodige kredieten voorziet om de studie toe te wijzen. Het is volgens haar wel de bedoeling om de procedure in het kader van de wetgeving inzake overheidsopdrachten nog dit jaar op te starten.

Samenhangend met aan de ene zijde de verhoging van de werkingsmiddelen en aan de andere zijde de uitvoering van het akkoord op het gemeenschapsonderwijs en de inhoud van het regeerakkoord is het de bedoeling om tot een gelijkwaardige boekhoudkundige controle te komen.

Voor het gemeenschapsonderwijs werd het besluit van de Vlaamse regering inzake de economische boekhouding reeds goedgekeurd. Men is nu volop bezig met de implementatie ervan, die trouwens samenvalt met het opstarten van de scholengroepen. In de begroting werden dan ook de nodige middelen voorzien voor de externe controle via accountants. De toewijzing van het eerste contract, met een looptijd van 8 jaar, wordt de komende weken verwacht.

Voor het gesubsidieerd onderwijs zullen de middelen in 2000 worden gebruikt om een aantal proeven en experimenten uit te voeren. Het is de bedoeling om dit op vrijwillige basis te doen. De bestaande systemen lopen nog te sterk uit elkaar.

Er is de boekhouding van de steden en gemeenten. Op voorwaarde dat het analytische luik voldoende is ontwikkeld en uitgewerkt, moet deze informatie voor een groot gedeelte volstaan. In het gesubsidieerd vrij onderwijs is de situatie nogal verschillend. Men heeft kleine inrichtende machten met één basisschool, anderen vormen een geheel van basis- en secundaire scholen.

De bedoeling van de oefening is, aldus de minister, om tegen het einde van 2000 een zicht te hebben op het concept en de wijze van invoering van een gelijkwaardige boekhouding. Uiteraard zonder dat dit tot excessen qua werkvolume zou leiden. Bo-

vendien zou dit de druk op het vlak van de administratieve omkadering maar verhogen. De problemen zijn op dit vlak trouwens legio. Het is de bedoeling om de controle via een externe rapportering te realiseren, waardoor de rol van de verificateurs op dit punt grotendeels zal verdwijnen.

3. Infrastructuur

De minister verklaart dat de onderwijsinfrastructuur in Vlaanderen er slecht aan toe is en dit ongeacht de onderwijsniveaus. Daarom ook staan er in het Vlaams regeerakkoord meerdere passages die hierop betrekking hebben. Een belangrijke inspanning moet worden geleverd.

In het begrotingsjaar 1999 werd in de aangepaste begroting een eenmalige inspanning gedaan van 2,1 miljard frank. Voor het begrotingsjaar 2000 wordt 2,1 miljard frank ingeschreven die daarenboven voor bepaalde onderwijsniveaus structureel is. In de verdeling van de middelen komen basis-, secundair, hoger niet-universitair en universitair onderwijs aan bod.

Naar de volgende begrotingsjaren toe moet er voorbereidend werk worden verricht om de diverse noden in kaart te brengen. Inrichtende machten en koepels hebben al uitstekend werk geleverd. Het geheel moet nu voor alle onderwijsniveaus worden afgewogen. Dit moet voor het begrotingsjaar 2001 leiden tot een decretaal initiatief, waarbij de verschillende desiderata moeten worden afgewogen in relatie tot de budgettaire mogelijkheden. Het is de beleidsintentie om ook hier een meerjarentraject op te zetten om in de mate van het mogelijke tegemoet te komen aan de soms uitermate diverse noden.

Voor het basis- en het secundair onderwijs komen niet alleen veiligheids- en instandhoudingswerken aan bod, maar kunnen de middelen eveneens worden aangewend voor de aanpassing en verbetering van bestaande gebouwen, modernisering en nieuwbouw. Het totaalbedrag, ingeschreven als machtiging, is 1,4 miljard frank. De verdeling gebeurt in toepassing van verdeelsleutels voorzien in Onderwijsdecreet VI.

Voor de hogescholen, die volgens Onderwijsdecreet X normaliter zouden overstappen naar een andere financieringstechniek inzake infrastructuur, wordt het systeem van de machtigingen voorlopig behouden. Daarenboven krijgen zij een bijkomende machtiging ten bedrage van 475 miljoen frank

of een toename met 130 percent. De doelstelling rond campusvorming in de hogescholen kan hiermee verder worden gerealiseerd.

Het systeem van het werken met een machtiging betekent niet dat de rol van de DIGO e.d.m. behouden blijft. Elke hogeschool zal een deelvastleggingsmachtiging krijgen, die overdraagbaar is over het kalenderjaar heen. Daarenboven zullen de kwantiteit aan vastleggingsmachtigingen, de procedure, de criteria, de procedure inzake het verloop van het dossier, enzovoort worden vastgelegd in een huishoudelijk reglement, dat ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Vlaamse regering. Hiermee wordt een maximale autonomie gecombineerd met een voor de Vlaamse regering optimaal thesauriebeheer.

Alle bijkomende middelen voor het basis-, het secundair onderwijs en de hogescholen worden toegekend door middel van een vastleggingsmachtiging (1.875 miljoen frank).

Voor de universiteiten wordt in zijn globaliteit een bedrag toegekend van 225 miljoen frank, bovenop het bestaande krediet van ongeveer 670 miljoen frank. Dit betekent een toename van meer dan 30 percent.

4. Personeelsbeleid

a. De CAO en het decreet secundair onderwijs

De minister licht toe dat een aantal maatregelen, die door de vorige regering werden getroffen, een belangrijk effect hebben op de begroting 2000. Sommige ervan zullen nog verschillende jaren terugkeren in de diverse discussies.

De CAO 1997-1998 omvat een hele reeks van maatregelen. De voornaamste hiervan is de gelijkshakeling van de weddeschaal van kleuterleider en onderwijzer met deze van regent. Een ander voorbeeld is een voltijds beheerder voor elk internaat met 30 leerlingen enz. In totaal gaat het voor het begrotingsjaar 2000 om een bedrag van 924 miljoen frank.

De maatregelen die voortvloeien uit het decreet secundair onderwijs hebben zowel positieve als negatieve facetten qua kostprijs. Een aantal minuitgaven zijn: de reductie van de administratieve en hulpopvoedende omkadering in het secundair onderwijs (-200 miljoen frank), het loslaten van de benoemingsstop (-550 miljoen frank) en de 0,5 per-

centbesparing op het urenpakket (-60,3 miljoen frank). Of het loslaten van de benoemingsstop enkel positieve kenmerken heeft, valt volgens de minister te betwijfelen. Het streven naar een benoemingsmaximum heeft ook negatieve effecten. Zij denkt hierbij aan de toepassing van de reglementering betreffende de terbeschikkingstelling, re-affectatie en wedertewerkstelling.

Via de kredieten voor het beleids- en toegepast wetenschappelijk onderzoek zal zowel voor het basis- als voor het secundair onderwijs een onderzoek gebeuren naar de administratieve omkadering van de scholen. Ook in de laatst afgesloten CAO werd een werkgroep belast met het verzamelen van materiaal enkel voor het basisonderwijs. De resultaten moeten in principe beschikbaar zijn op 31 december 1999.

De resultaten, dus zowel van het wetenschappelijk onderzoek als van de werkgroep vervat in de CAO, zullen worden gebruikt om na te gaan in welke mate de bestaande regelgeving en vooral de reductie van de administratieve omkadering in het secundair onderwijs moeten worden ingeschat. Samen met de commissie zullen desgevallend initiatieven worden genomen. Het wetenschappelijk onderzoek moet zich niet enkel beperken tot een kwantitatieve analyse, maar moet ook verbeteringsvoorstellen uitwerken, zowel op organisatorisch als op inhoudelijk vlak.

Het decreet secundair onderwijs omvat ook een aantal positieve maatregelen, zoals de halftijdse omkadering per scholengemeenschap/scholengroep (140 miljoen frank) en het omzetten van de niet-indexering van de werkingsmiddelen secundair onderwijs in ondersteuning voor de scholengemeenschap.

Het herstructureringsfonds werd begin jaren '90 opgericht om de effecten van de omschakeling van het VSO, Vernieuwd Secundair Onderwijs, naar een éénheidsstructuur in het gemeenschapsonderwijs op te vangen. Het bestaan van dit fonds was van in het begin gelimiteerd in de tijd en heeft bij een goede toepassing het gemeenschapsonderwijs de middelen en het tijdsperspectief geboden om de onderwijsstructuur aan te passen. Dit zowel inzake de effecten van de omschakeling van de éénheidsstructuren als inzake het globale evenwichtig onderwijsorganisatorisch aanbod. Budgettair betekent dit een bedrag van 300 miljoen frank aan min-uitgaven.

b. Vervangingspool

De minister licht toe dat er bij de aanvang van het schooljaar nogal wat vragen en spanningen waren rond het aanbod van leerkrachten op de arbeidsmarkt. Het regeerakkoord zegt het volgende : "Beginnende leraren krijgen meer werkzekerheid en financiële zekerheid. Zo kan er worden voorzien in een vervangingspool, waarin jonge afgestudeerden een jaaraanstelling krijgen binnen een bepaalde streek of scholengroep."

Men heeft, aldus de minister, bij de aanvang van het schooljaar in de pers één en ander gefocust op de vervangingspool. Het aantrekkelijk maken van het lerarenambt is echter iets van blijvende aard en kan niet worden gewijzigd door één decreet van een parlement.

De minister vervolgt dat het wel verheugend is vast te stellen dat het aantal inschrijvingen in de pedagogische opleidingen (de universiteiten buiten beschouwing gelaten) opnieuw een positieve trend vertoont. Over de arbeidssituatie heeft het departement een interessante studie voorbereid die binnen afzienbare tijd wordt gepubliceerd. Het is ook de bedoeling om dit rapport jaarlijks te actualiseren waardoor regering en parlement een zicht blijven houden op het gebeuren op de arbeidsmarkt.

De eerste maatregelen ter bevordering van de aantrekkelijkheid van het lerarenambt zullen vervat zitten in één van de eerste decreten die ik aan deze commissie zal voorleggen. De vervangingspool zal één hoofdstuk vormen in het decreet. De andere hoofdstukken zullen betrekking hebben op :

- de inschakeling van TBS 55+ en gepensioneerden voor tijdelijke vervangingen ;
- de andere verloning van de overuren ;
- de decretale onderbouw van de gemaakte afspraken in de CAO 1997-1998.

Voor de vervangingspool en de overuren is er een krediet ingeschreven in de begroting 2000. De maatregel gaat pas in bij de aanvang van het schooljaar 2000-2001. Op kruissnelheid wordt de kostprijs geraamd op 700 miljoen frank. Op basis van het aantal afwezigheden van minder dan 1 schooljaar, gemeten tijdens het schooljaar 1998-1999, komt men tot ongeveer 6.000 personeelsleden.

In het ontwerpdecreet zal ook informatie worden verstrekt over de VDAB als mogelijke beheersenti-

teit en het functioneren als pool over de netten heen. De minister deelt de Commissie nog mee dat reeds een eerste ontwerp door de administratie werd voorgelegd. Van zodra hierover een inhoudelijk fiat is binnen de Vlaamse regering, zal zij de tekst ter informatie aan de leden van de Commissie bezorgen.

5. De zorgverbreding en het onderwijsvoor-rangs-beleid

De minister stelt dat zorgverbreding en het onderwijsvoor-rangs-beleid nauw verbonden zijn met de loonmassa en dus met het aantal lestijden. Het gaat om tijdelijke projecten met de toekenning van extra-lestijden voor de preventie en remediëring van ontwikkelings- of leerproblemen, voor taalvaardigheid Nederlands, voor interculturele actie, verwerving en bevordering taalvaardigheid Nederlands, integratiebevorderende activiteiten enzovoort.

Om op termijn aan alle aanvragen inzake zorgverbreding te kunnen voldoen, wordt een meerjaren-traject uitgetekend, wat in 2004 moet leiden tot een bijkomende inspanning van 595 miljoen frank. Momenteel bedraagt het budget voor zorgverbreding 757 miljoen frank. In het begrotingsjaar 2000 komt er een bedrag van 50 miljoen frank bij in de vorm van extra-lestijden. In 2001 zal dit aangroeien met 240 miljoen frank t.o.v. de actuele situatie. Het past trouwens perfect in het regeringsbeleid inzake de veralgemening van de zorgverbreding. De meerkost op kruissnelheid zal 595 miljoen frank bedragen.

Eenzelfde traject wordt vooropgesteld voor het onderwijsvoor-rangs-beleid en dit voor een bedrag van 14,5 miljoen frank in 2000 en 58 miljoen frank in 2001.

De voortdurend wijzigende maatschappij vereist dat alle burgers gelijke kansen worden geboden. Onderwijs is dé integratie- en emancipatiefactor en één van de belangrijkste motors in het menselijk socialisatieproces. Het onderwijs moet alle inwoners van Vlaanderen mogelijkheden bieden om zich te ontplooien. Een kennismaatschappij die sommigen verhindert om dit te bereiken, begeeft zich op weg naar verstarring en behoudsgezindheid. Het zal alleen zure oprispingen en geweld naar boven halen. Onderwijs is bereid zijn taak hier verder op te nemen.

De verdeling van de middelen voor onderwijsvoor-rangs-beleid en zorgverbreding gebeurde in het recente verleden voor twee schooljaren, namelijk 1998-1999 en 1999-2000. Voor de komende periode en rekening houdend met het meerjaren-traject dat budgettair in het vooruitzicht wordt gesteld, moet een regeling worden uitgewerkt. Het is de bedoeling om dit te doen voor twee schooljaren, namelijk 2000-2001 en 2001-2002 en zal gebaseerd zijn op de bestaande besluiten van de Vlaamse regering.

Medio 2001, wanneer de initiatieven drie jaar lopen, zal de minister een gemotiveerde mededeling doen aan het Vlaamse parlement, waarin een evaluatie van de bestaande initiatieven zal worden verwerkt, gebaseerd op informatie vanuit de inspectie en het wetenschappelijk onderzoek. Het recent opgestarte onderzoek inzake onderwijsvoor-rangs-beleid wordt aangevuld met een evaluatie van het zorgverbredingsbeleid, die op dezelfde datum opgeleverd moet worden. Hieruit moet een decretaal onderbouwde regeling voortvloeien die in het parlementair jaar 2001-2002 wordt behandeld.

Deze regering opteert voor deze procedure om op basis van een wetenschappelijk visie een decretaal onderbouwde regeling uit te werken, zonder dat het ontwikkelingsproces in de scholen zwaar wordt verstoord. Nu een ad hoc regeling uitwerken voor één jaar zou scholen administratief zwaar belasten en de resultaten zouden slechts voor een te korte periode gelden. In dat jaar zou het daarenboven niet mogelijk zijn een degelijke en onderbouwde regeling uit te werken.

Voor de twee komende schooljaren, zo vervolgt de minister, wordt een regeling uitgewerkt, gebaseerd op het principe van de projectfinanciering. Scholen krijgen niet zo maar extra lestijden. Alle scholen, zowel diegenen die nu over extra lestijden beschikken als diegenen die in het verleden werden geweigerd of gewoon voor het eerst in aanmerking menen te komen, kunnen een aanvraag doen. Alle scholen krijgen hierdoor opnieuw gelijke kansen. Voor de scholen die extra-lestijden waren toegekend in het huidige systeem zal een evaluatie van de resultaten worden gemaakt door de inspectie.

Alle scholen, zowel de nieuwe als diegenen die reeds extra lestijden hadden, moeten een aanvraag en een vereenvoudigd aanwendingsplan opmaken en indienen. De kwantiteit aan documenten wordt tot een minimum beperkt. De nieuwe omzendbrieven vertrekken dit jaar nog. Het departement verzendt de dienstbrieven met de extra-uren vóór 15 mei 2000.

De voordelen verbonden aan deze aanpak zijn de volgende :

- de scholen krijgen een maand langer de tijd om een gestandaardiseerd aanwendingsplan op te stellen, dat terugvalt op de bestaande, gekende normgeving ;
- de beoordelingscommissie krijgt 6 weken langer de tijd om haar taak zo objectief en grondig mogelijk uit te voeren. Hierdoor kan ze tegemoet komen aan een ruimere motiveringsvereiste ;
- de continuering van de bestaande projecten maakt een volwaardige wetenschappelijke studie mogelijk ;
- na de parlementaire evaluatieronde kan een sluitende nieuwe regeling worden getroffen, die wetenschappelijk onderbouwd is en niet bezwaard is door tijdsdruk.

6. Werking van de universiteiten en de hogescholen met de link naar het wetenschappelijk onderzoek

De minister licht toe dat het regeerakkoord in een aantal uitdagende bepalingen voorziet : "De tekorten inzake de werkingsuitkeringen voor de universiteiten moeten op korte termijn worden opgevangen. De enveloppe voor de financiering van de hogescholen wordt aangepast. Er moet wetenschappelijk onderzoek worden gedaan naar de reële kostprijs van de opleidingen."

De hoofdstukken over hogescholen, universiteiten en wetenschappelijk onderzoek bevatten ongetwijfeld werk voor de hele legislatuur. In de begroting 2000 worden al een aantal belangrijke aanzetten gegeven om de bepalingen die in dit akkoord werden opgenomen, uit te voeren.

a. Werking van de universiteiten en de hogescholen

De werkingstoelagen voor de universiteiten worden verhoogd, dit in afwachting van het globaal herdenken en herschrijven van het mechanisme van de financiering van de universiteiten. Hierover heeft de minister trouwens al een overleg opgestart met de VLIR en verwacht zij van de Vlaamse universiteiten concrete voorstellen tegen 1 oktober 2000.

In zijn totaliteit gaat het om een bedrag van 152,8 miljoen frank. De verdeling over de verschillende

universiteiten gebeurt als volgt : 50 percent volgens het aandeel van elke universiteit in de globale werkingsuitkering zoals voorzien in 1991, 25 percent volgens hun proportionele verschil ten opzichte van de gemiddelde kostprijs per belastingseenheid en 25 percent overeenkomstig het aandeel in de globale toename van het aantal onderwijsbelastingseenheden in de periode 1994-1999. Deze verdeling resulteert voor elke universiteit in een verhoging van het vast gedeelte van de werkingstoelagen. In het programmadecreet wordt deze structureel verankerd.

Voor de hogescholen is de regelgeving inzake de financiering verschillend van deze voor de universiteiten. Het betreft hier een gesloten enveloppe. Vanuit decretaal standpunt is er geen enkele verplichting om over te gaan tot een aanpassing van deze enveloppe. Het kan echter niet worden ontkend dat de Vlaamse hogescholen in hun globaliteit in de begrotingsjaren 1999, 2000 en vermoedelijk ook nog in 2001 voor grote bestuurlijke en financiële uitdagingen staan. Uiteraard kan de situatie tussen de hogescholen onderling sterk verschillen.

Eén en ander heeft, zo verduidelijkt de minister, o.a. te maken met de toepassing van het overgangsstelsel voor het personeel dat ouder is dan 55 jaar, de zogenaamde TBS 55+. Dit overgangsstelsel loopt in 2001 af. Dit mechanisme voorziet in een bijdrage van de hogescholen en gedurende het eerste jaar zelfs een prefinanciering van de kosten van het personeel dat vervroegd uitstapt. In de praktijk heeft dit geleid tot een steeds toenemend bedrag aan voorafnamen op de gesloten enveloppe.

Om een oplossing aan te reiken, wordt in de ontwerp-begroting voor volgend jaar een bedrag vrijgemaakt van netto 159 miljoen frank. Dit bedrag wordt structureel in de enveloppe verankerd. Op termijn, dit is na het einde van het overgangsstelsel van de TBS 55+-maatregel, komen deze middelen bijgevolg vrij en kunnen ze structureel worden aangewend om de werking van de hogescholen te verbeteren.

De minister meent dat men goed moet beseffen dat, volgens simulaties uitgewerkt door de administratie, de kostprijs van de verschillende vormen van TBS in 2000 niet substantieel zal verschillen van deze in 1999. Het gaat om een bedrag van ongeveer 800 miljoen frank. In 1999 hebben de hogescholen reeds veel TBS 55+ uit het overgangsstelsel moeten prefinancieren. Het bedrag dat niet wordt gerecupereerd uit de centrale voorafname in 2000 is 130 miljoen frank, gespreid over 28 hogescholen.

Hoe dan ook is verder onderzoek noodzakelijk rond diverse facetten zoals de kwantificering van de gewichten in het hogescholendecreet, de relatie tussen de kostprijs van de recent opgerichte opties en het aantal studenten enz. Op basis van alle opgesomde elementen moet het mogelijk zijn om het beeld van de hogescholen te vervolledigen tegen de budgetcontrole van 2000 (samen met de resultaten over 1999). De resultaten van dit onderzoek zullen de basis vormen van een beslissing die aan de Vlaamse regering zal voorgelegd worden in het kader van de budgetcontrole 2000.

In voorliggend ontwerp van begroting wordt de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap in de sociale toelagen per hogeschoolstudent verhoogd met 500 frank. Per financierbare student wordt in 2000 een bedrag van 5.000 frank voorzien. Dit is een stap in de richting van de geplande gelijkschakeling van de sociale toelagen voor hogeschoolstudenten met deze voor studenten die zijn ingeschreven aan de universiteiten. De minister ontkent niet dat men nog een inspanning zal moeten doen in de loop van de volgende jaren, maar er is reeds een flink deel van de weg afgelegd. Het volstaat eraan te herinneren dat er in het academiejaar 1991-1992 bijvoorbeeld zelfs nog geen sprake was van sociale toelagen voor hogeschoolstudenten.

De minister wil wel aanstippen dat bij de begrotingsbesprekingen werd overeengekomen dat er een evaluatie zal worden gemaakt van de aanwending van de sociale toelagen aan zowel de universiteiten als de hogescholen. Het betreft hier de verhouding van de collectieve sociale voorzieningen versus geïndividualiseerde maatregelen, enzovoort. Zij deelt hierbij mee dat er in de aanwending, de inhoudelijke invulling en de reservevorming fundamentele verschillen bestaan tussen de verschillende SOVO's : dit zijn de vzw's die per hogeschool werden opgericht voor het beheer van de sociale toelagen.

b. Wetenschappelijk onderzoek

De minister stelt dat de voorliggende begroting ook voor het wetenschappelijk onderzoek een aantal accentverschuivingen bevat.

Vooraf verduidelijkt zij dat :

- met de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, en de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, werden duidelijke afspraken gemaakt over de verdeling van de bevoegdheden inzake wetenschaps- en tech-

nologiebeleid en over de wijze waarop, zowel bij het uitstippelen als het uitvoeren van het O&O beleid, wordt samengewerkt. Begrotingstechnisch gaat het over de artikelen opgenomen in de programma's 71.1, 71.2 en 71.3 ;

- de middelen voor wetenschaps- en technologiebeleid, ingeschreven in de Vlaamse begroting, werden de voorbije jaren aanzienlijk verhoogd. Dit is zonder meer een belangrijke verworvenheid. De minister houdt eraan de inspanningen van de vorige minister-president te vermelden. De aanwending van deze middelen gebeurde volgens haar echter niet altijd even optimaal. Zoals aangegeven in het regeerakkoord moet men prioritair de verworvenheden consolideren en de efficiëntie van de ingezette middelen verhogen ;
- het regeerakkoord vermeldt : "In het academisch onderzoek vormen het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) de twee financieringsmechanismen. De talrijke, afzonderlijke en specifieke, financieringskanalen worden afgebouwd. De middelen worden gebruikt voor het versterken van het academisch onderzoek op initiatief van de vorser." Als een eerste stap in de realisatie van deze beleidsoptie wordt in de ontwerpbegroting voor volgend jaar door een herschikking van middelen het BOF met niet minder dan 469 miljoen frank verhoogd. Dit is slechts een eerste stap, want een aantal financieringsmechanismen worden en zullen worden doorgelicht op hun effectiviteit. Zo zal de minister, conform het regeerakkoord, aan de regering voorstellen om op korte termijn alle kredieten die worden besteed aan beleidsvoorbereidend onderzoek in kaart te brengen en het gebruik ervan te evalueren ;
- zoals uit de toelichting bij de programma's voor het wetenschappelijk onderzoek blijkt, bestaat, na de groei aan middelen tijdens de voorbije jaren, de noodzaak om de werking van de administraties en de VOI's die instaan voor de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het Vlaams O&O-beleid, grondig door te lichten met het oog op een rationalisatie.

Het programma PC/KD kan worden verdergezet volgens de initiële doelstellingen. Naast een gedeelte van de middelen, namelijk 600 miljoen frank voorzien onder programma 71.1, werd een bedrag van 100 miljoen frank voorzien op programma 39.2. Het gaat hier immers over uitrusting van on-

derwijsinstellingen en dus in alle duidelijkheid om onderwijsmiddelen.

De toelage aan het FWO-Vlaanderen wordt voorlopig vastgelegd op het niveau van 1999. Bij haar aantreden werd de minister geconfronteerd met een reeks vragen van deze instelling om de beschikbare middelen te verhogen. Zij deelt hierbij mee dat zij noch uit de rekeningen van het FWO noch uit de documenten die haar bij het aantreden als minister werden overgemaakt, een helder beeld kreeg over de betalingen die het FWO jaarlijks in de loop van de volgende jaren moet verrichten voor verplichtingen die deze instelling in het verleden heeft aangegaan. Dit geldt in het bijzonder voor de onderzoeksprojecten. Tijdens de technische besprekingen bij de opstelling van de begroting werd afgesproken dat hier eerst duidelijkheid over moet worden geschapen. Zij heeft dit aan de leiding van het FWO meegedeeld. In overleg met de bevoegde minister wordt aan de afgevaardigde van de minister van begroting bij het FWO-Vlaanderen, de opdracht gegeven om het één en ander uit te klaren. In het kader van de begrotingscontrole kan vervolgens worden overgegaan tot een aanpassing van de begroting van het FWO.

Het gaat hier, aldus de minister, om een begrotingstechnisch probleem, waar zij absoluut en dit in het belang van de goede werking van het FWO zelf, duidelijkheid rond wil. Zij wenst te onderstrepen dat het FWO een centrale pijler in het Vlaamse wetenschapsbeleid is. In de loop van deze legislatuur zal zij maatregelen voorstellen om deze rol nog te versterken.

Het programmadecreet bevat ook een aantal artikels rond de geplande overheveling van de onderzoekers die bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek zijn aangesteld met een contract van onbepaalde duur naar het ZAP-kader van universiteiten.

Tijdens de vorige legislatuur werden in het Onderwijsdecreet X bepalingen ingeschreven die aan het universiteitsbestuur toelaten onderzoekers in vast dienstverband bij het FWO-Vlaanderen te rangschikken in één van de graden van het zelfstandig academisch personeel. Het universiteitsbestuur moet daarvoor aan de betrokken onderzoekers een benoemingsvoorstel doen met vermelding van graad en opdracht. Een werkgroep van de VLIR heeft hiervoor algemene richtlijnen uitgewerkt.

De concrete implementatie van deze bepaling blijkt complexer dan vermoedelijk eerst werd inge-

schat. Bij haar aantreden als Vlaams minister van Onderwijs en Vorming werd zij over de problemen rond dit dossier ingelicht. In het programmadecreet zijn daarom een aantal wijzigingen aan de bepalingen uit Onderwijsdecreet X ingeschreven om de uitvoering van de overgang van onderzoekers aangesteld met een contract van onbepaalde duur bij het FWO-Vlaanderen naar het ZAP-kader effectief te kunnen uitvoeren. Zij vestigt er de aandacht op dat het FWO-Vlaanderen, de huidige werkgever, en de universiteiten, de toekomstige werkgevers, de verantwoordelijken zijn voor de concrete uitvoering van de genomen beleidsmaatregel.

In het bijzonder heeft de minister tijdens haar overleg met de rectoren duidelijk gesteld dat zij er vanuit gaat dat de rechten van deze personen naar behoren worden gerespecteerd en dat daarbij gerechtvaardigde aanspraken op grond van de gevolgde loopbaan in aanmerking worden genomen. Als minister bevoegd voor het FWO-Vlaanderen zal zij daarop toezien.

Van de VLIR worden tegen begin december 1999 concrete voorstellen verwacht. Zij wil de universiteiten voldoende tijd geven om met de betrokken onderzoekers te overleggen en alle aspecten van het dossier grondig te bespreken. Daarom acht zij het aangewezen het tijdstip van de inwerkingtreding van de betreffende bepalingen in het onderwijsdecreet X uit te stellen. In het bijzonder zal zij voorstellen in het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2000 de datum waarop een universiteitsbestuur eenmalig kan beslissen onderzoekers in vast dienstverband bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen te rangschikken in één van de graden van het zelfstandig academisch personeel, vast te stellen op 1 oktober 2000. Zij hoopt daarmee de uitvoering van deze maatregel te vergemakkelijken.

c. Projecten hoger kunstonderwijs

De minister vervolgt dat voor de projecten hoger kunstonderwijs geopteerd wordt voor een duidelijker onderscheid tussen enerzijds de instituten en anderzijds de projecten. Voor de instituten gaat het om twee instellingen waarvan de financiering op langere termijn moet worden verzekerd. Zij liggen in het verlengde van opleidingen in het hoger kunstonderwijs.

Daarnaast blijven er projecten bestaan (Parts, Operastudio) waarvoor de middelen in een aparte basisallocatie werden ingeschreven.

Deze operatie betekent niet alleen een wijziging via het programmadecreet, maar ook een verhoging van de middelen met 18 miljoen frank.

7. Centra voor volwassenenonderwijs (CVO)

Op 1 september 1999 trad het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden betreffende het volwassenenonderwijs in werking. Dit decreet ligt, aldus de minister, aan de basis van een grondige hervorming van het volwassenenonderwijs. Zo krijgen de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) de mogelijkheid vlot en accuraat in te spelen op de behoeften van een regio en dit zowel op de individuele noden als op de behoeften van het bedrijfsleven. Zij kunnen zich nu als waardevolle partners gaan opstellen in relatie tot de andere onderwijsverstrekkers en het bedrijfsleven in de regio. Ter uitvoering van dit decreet werden ondertussen reeds een aantal uitvoeringsbesluiten goedgekeurd welke het de centra mogelijk maken om progressief de veranderingen die het gevolg zijn van dit decreet te implementeren.

In het jaar 2000 volgen nog een viertal uitvoeringsbesluiten zodat het decreet voluit kan worden uitgevoerd en de Centra voor Volwassenenonderwijs vanaf het schooljaar 2000-2001 de slagkracht krijgen die het decreet hen beoogde te geven.

Voor de budgettaire weerslag van de inwerkingtreding van dit decreet en de hieraan gekoppelde uitvoeringsbesluiten wordt in de begroting 2000 een bedrag voorzien van 33 miljoen frank.

8. Begeleid Individueel Studeren (BIS)

De minister licht verder toe dat de overheid reeds geruime tijd aan volwassenen de mogelijkheid biedt om op basis van zelfgestuurd leren, onafhankelijk van plaats en tijd, aan (bij)scholing en (na)vorming te doen. Dit Begeleid Individueel Studeren of BIS, in het verleden beter bekend als afstandsonderwijs, wordt ingericht door het departement Onderwijs en gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap.

BIS omvat momenteel zeven studiegebieden : talen, wiskunde, economie, administratie, informatica, wetenschappen en techniek. Er wordt bijzonder veel aandacht besteed aan de kwaliteit en juistheid van de inhoud, de didactische en leerpsycho-

logische aanpak, de feedback, de aantrekkelijkheid en de structuur van de cursussen.

In 1999 werd het project 'BIS gaat digitaal' geïmplementeerd. Alle cursussen zijn op elektronische drager beschikbaar. Eind 1999 zal BIS een eigen website op het internet plaatsen zodat alle informatie op een elektronische wijze via internet beschikbaar zal zijn.

In 2000 zal alle aandacht gaan naar het realiseren van een elektronisch leerplatform. Dit zal volgens de minister toelaten op een pedagogisch inzichtelijke en verantwoorde wijze cursussen via het internet aan te bieden en te begeleiden. Tevens wordt een middel aangereikt om cursussen voor dit medium te ontwikkelen en laat het communicatie toe tussen de cursisten, de mentoren, de auteurs en de administratie en dit op de diverse echelons. Bij de ontwikkeling van dit elektronisch leerplatform zal rekening worden gehouden met wat er op dit ogenblik reeds door andere onderwijsverstrekkers op dit vlak wordt aangeboden. In de begroting 2000 werd voor deze realisatie een bedrag van 50 miljoen frank ingeschreven.

Voor de niet-geïnformaliseerde doelgroep blijft het oude systeem geldig. Zij krijgen hun cursussen nog steeds toegestuurd. Voordeel van het elektronisch voorhanden zijn van het cursusmateriaal is het verdwijnen van een overstock.

9. Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB)

De minister deelt mee dat de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) aan de hand van uitvoeringsbesluiten worden gevormd waarvan de volgende besluiten reeds in het besluitvormingsproces zitten : besluit op de medische opdrachten, besluit op de gesco's PMS, besluit op de werkgebieden en de bemiddelingsprocedure en het besluit van personeelsoverdracht.

Deze besluiten kunnen volgens haar een minimale budgettaire meerkost teweegbrengen, maar dit zal worden opgevangen door de individuele personeelsverschuivingen.

10. Leerlingenvervoer

Voor het leerlingenvervoer zijn er, aldus de minister, in feite twee vormen van middelen ingeschre-

ven. Aan de ene zijde is er de dotatie van het gemeenschapsonderwijs en aan de andere zijde het zonaal vervoer.

Voor eerstgenoemde werd het krediet in ongewijzigde vorm behouden. Voor het leerlingenvervoer in de zones, wat in overgrote mate leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs is, werd een aanzienlijke inspanning geleverd. Dit leerlingenvervoer wordt georganiseerd door het departement Onderwijs.

De aangepaste begroting 1999 voorzag, gespreid over vier basisallocaties, een bedrag van 1.620 miljoen frank. De voorbije jaren is er een sterke groei geweest van het buitengewoon onderwijs. Samen met deze groei verhoogt de behoefte aan leerlingenvervoer. Het aantal rechthebbende leerlingen stijgt immers mee met de groei van het aantal leerlingen.

Voor het begrotingsjaar 2000 zullen er $\pm$ 1.840 miljoen frank aan beschikbare middelen zijn voor de organisatie van ritten in het zonaal vervoer. Hierdoor wordt het niet alleen mogelijk om bestaande ritten waarvan de contracten zijn afgelopen opnieuw te gunnen, maar ook om een aantal bijkomende ritten te gunnen.

Zoals blijkt uit de memorie van toelichting bij de begroting zijn er momenteel nog een 150-tal ritten waarvan de dagduur meer dan 4 uur bedraagt. Het is de bedoeling om met deze bijkomende middelen een aantal van deze ritten te ontdubbelen.

De minister wenst hier te benadrukken dat slechts een gedeelte van de extra middelen kan worden aangewend voor bijkomende ritten. Er spelen immers een aantal andere factoren, zoals de stijging van de prijzen bij het opnieuw gunnen van bestaande ritten en de effecten van het verdwijnen van de Maribeloperatie voor de busbegeleiding. Ook het statuut van de busbegeleiders moet onder de loep worden genomen. Het uitwerken van alle elementen die hiermee verband houden, zal besproken worden tijdens de begrotingscontrole 2000.

Zij vervolgt dat minister Stevaert tijdens de voorbije zomer in het kader van het realiseren van de basismobiliteit het voorstel lanceerde om het leerlingenvervoer in zijn totaliteit over te hevelen naar De Lijn. De Vlaamse vervoermaatschappij is bereid het leerlingenvervoer te organiseren op voorwaarde dat alle materiële, personele en financiële middelen worden overgedragen. Naar aanleiding

van dit voorstel werd aan de Vlaamse regering voorgesteld om een werkgroep op te richten die een eventuele overheveling moet onderzoeken. Deze werkgroep moet tegen eind februari 2000 een eerste verslag uitbrengen.

Om de continuïteit van het aangeboden vervoer te vrijwaren, zullen eventuele wijzigingen niet meer worden doorgevoerd in het reeds gestarte schooljaar 1999-2000. Daarom worden de heraanbestedingen van een aantal ritten op 1 januari 2000 gewoon uitgevoerd. Het zou trouwens in de bedoeling van De Lijn liggen om verder een beroep te blijven doen op de diensten van de beroepsvervoerders.

11. Leerlingenparticipatie

De minister herinnert eraan dat op 1 september 1999 het decreet houdende de leerlingenraden in het secundair onderwijs in werking trad. Dit decreet voorziet de verplichte oprichting van een leerlingenraad in elke secundaire school wanneer ten minste één derde van de leerlingen erom vraagt. Dergelijke leerlingenraad is een adviesorgaan dat wordt verkozen door en uit de leerlingen. De doelstelling is het bevorderen van de dialoog tussen leerlingen en directie, leerlingen en leerkrachten en leerlingen onderling, met het oog op het waarborgen van optimale ontplooiingskansen voor alle leerlingen.

De scholen en de leerlingen moeten worden gesteund bij het oprichten, organiseren en werken van de leerlingenraden. Om dit te realiseren, werd beslist om de Koning Boudewijnstichting de opdracht te geven een steunpunt voor leerlingenparticipatie uit te bouwen. De begroting 1999 voorzag hiervoor 9 miljoen frank en hun opdracht is op 1 juli 1999 gestart. In de begroting 2000 is 15 miljoen frank voorzien om de werking van een steunpunt voor leerlingenparticipatie te verzekeren. Concreet zal dit steunpunt, naast ondersteuning, een vormingsaanbod formuleren inzake begeleiding van scholen bij leerlingenparticipatie. Het zal cursussen en regionale ontmoetingen organiseren voor leerlingenraden. Er wordt tevens een netoverschrijdend communicatienetwerk uitgebouwd met alle secundaire scholen en onderwijsbeleidsactoren, ook op internationaal vlak. Tenslotte zal het steunpunt het wetenschappelijk onderzoek over leerlingenparticipatie opvolgen.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

1. De Vlaamse onderwijsuitgaven

a. Groei van de onderwijsbegroting

– namens de CVP-fractie

De heer *Luc Martens* verklaart dat de voorliggende begroting in verhouding met de budgettaire ruimte die de Vlaamse regering zich toeëigent en de hoge ambities van het regeerakkoord, ontgoochelend is. Hij stelt immers vast dat de middelen voor onderwijs niet meer stijgen dan het gemiddelde van de Vlaamse begroting, nl. ongeveer 3 percent, en nauwelijks meer stijgen dan in 1999. Er zullen volgens hem dan ook onvoldoende middelen zijn om een aantal prangende problemen inzake DKO, zorgverbreding, onderwijsvoorrangsbepaald, nascholing, personeel, werkingsmiddelen, enz... daadwerkelijk aan te pakken.

De spreker bemerkt dat de meeste budgettaire stijgingen een uitvoering zijn van engagementen die door de vorige regering werden aangegaan. Hij verwijst daarbij naar het Polder- en Tivoli-akkoord, de CAO '97-'98 en de bijkomende middelen voor de schoolinfrastructuur. Bepaalde verhogingen van de middelen zijn op het eerste gezicht positief, maar betreffen bij nader toezien kleinere stijgingen dan de reële noden behoeven.

De heer *Martens* verklaart dat hij van de andere fracties zal verwachten dat deze zullen tegenwerpen dat de CVP het dan zelf allemaal had moeten doen want dat zij zelf 40 jaar lang aan de macht zijn geweest. Hij anticipeert daarop dat de begrotingsnormen tijdens de vorige legislatuurperiodes zeer streng waren. Deze hebben er voor gezorgd dat men voor de komende jaren over meer beleidsruimte beschikt.

– namens de Agalev-fractie

De heer *Ludo Sannen* reageert op het standpunt van de CVP-fractie dat deze fractie haar politieke geloofwaardigheid ondermijnt omdat ze onrealistische voorstellen doet. Deze voorstellen komen nl. neer op het uitbreiden van DKO, zorgverbreding, onderwijsvoorrangsbepaald, nascholing, personeel, werkingsmiddelen enz. Dit alles realiseren behoeft een stijging van 30 miljard frank per jaar. Hij wijst erop dat de totale beleidsruimte van de ganse regering op 5 jaar 150 miljard frank in zijn totaliteit bedraagt.

De heer *Sannen* omschrijft de onderwijsbegroting voor 2000 als een evenwichtsbegroting, waar de regering het budgettaire evenwicht, in acht neemt en de eigen beperkingen kent. De begroting voor onderwijs stijgt in vergelijking met 1999 met 7,7 miljard frank. Hij wijst erop dat de begroting tijdens de vorige legislatuur enkel tijdens het laatste jaar echt steeg, terwijl de drie voorgaande jaren bol stonden van bezuinigingen. De begroting bevat in ieder geval heel wat aanzetten voor een nieuw beleid, zonder de rust te verstoren. Men zorgt immers voor continuïteit en het opvolgen van de eerder aangegane engagementen.

– namens de Vlaams Blok-fractie

De heer *Joris Van Hauthem* beaamt dat de begroting voor onderwijs weliswaar met 3 percent stijgt, maar stelt tegelijkertijd dat men de verwachtingen niet zal kunnen waarmaken. De opstelling van de regering is ook tegensprekelijk. Men haalt enerzijds aan dat er nog steeds een budgettair keurslijf is, maar anderzijds creëert men een reeks verwachtingen die men omwille van dit keurslijf niet zal kunnen realiseren. Deze begroting kan daarom niet voldoen aan de verwachtingen die men vooropstelt.

– namens de VLD-fractie

De heer *Gilbert Van Baelen* stelt dat zijn fractie de voorliggende begroting zeker niet als een overgangsbegroting bestempelt. Er zijn immers tal van nieuwe initiatieven en aanpassingen in terug te vinden. Uiteraard kan men niet tegemoet komen aan alle eisen, maar zijn fractie constateert dat de beleidskredieten toegenomen zijn met ongeveer 3 percent. Bovendien wil men van onderwijs een prioriteit maken, met zorg voor alle jongeren. De bijkomende middelen worden billijk verdeeld over de diverse onderwijsvormen, met aandacht voor het personeel. Vroegere engagementen worden verder uitgevoerd, met daarbovenop een bijkomende aandacht voor het basisonderwijs. De spreker kijkt uit naar de beleidsnota van de minister zodat het parlement de volgende begrotingen daaraan kan toetsen.

– namens de SP-fractie

De heer *André Van Nieuwkerke* verklaart dat zijn fractie globaal genomen tevreden is met de begroting onderwijs voor 2000. De onderwijsbegroting geeft enerzijds een continuïteit in het beleid weer en creëert anderzijds ruimte voor nieuwe initiatieven in het kader van het regeerakkoord.

– *namens de VU&ID-fractie*

De heer *Kris Van Dijck* leidt uit de voorliggende begroting af dat het regeerakkoord in de praktijk reeds wordt uitgevoerd. Door accenten te leggen in de begroting kiest men immers prioriteiten. Op de tweede plaats stelt hij vast dat de minister omwille van de uitvoering van de bestaande decreten, CAO's en de door de vorige regering aangegane engagementen slechts een beperkte budgettaire beleidsruimte heeft.

De VU&ID-fractie beseft dat er daardoor keuzes moeten worden gemaakt en zaken moeten worden afgewogen. Daarom zal zijn fractie niet meedoen met het ontevreden gemor in het veld en bij sommige fracties over onvoldoende middelen. Zijn fractie zal daarom niet stellen dat de verhoging van de werkingsmiddelen voor het BaO te klein is om deze volledig kosteloos te maken, noch dat de enveloppes voor de hogescholen onvoldoende zijn. De heer Van Dijck stelt integendeel dat er met deze begroting een belangrijke stap in de goede richting is gezet. Men kan immers niet alles in één keer verwezenlijken.

De begroting bevat volgens de spreker een ganse reeks van positieve elementen die voor zijn fractie enorm belangrijk zijn : meer middelen voor het basisonderwijs bovenop het Tivoli-akkoord, het doel om de verhouding 76/100 te bereiken in het secundair onderwijs, het streven naar een gelijkwaardige boekhouding in de onderwijsnetten, aandacht voor de infrastructuur op alle onderwijsniveau's waar zijn fractie in het verleden telkens amendementen over indiende, de invoering van vervangingspools om samen met andere initiatieven het lerarenambt te bevorderen, het honoreren van de projecten inzake onderwijsvoorrangsbeleid en zorgverbreding via een meerjarentraject waarbij de scholen tijdig op de hoogte zullen worden gesteld, de stijging van de basisfinanciering van de universiteiten, een tegemoetkoming voor de sociale maatregelen in het hogescholenonderwijs, een verhoging van de sociale toelagen voor de hogeschoolstudenten, de projectfinanciering in het hoger kunstonderwijs en nog een aantal initiatieven inzake het BIS, de CLB's en de leerlingenparticipatie. Met de opsomming van deze initiatieven, zo besluit hij, wordt de richting die men zal volgen, duidelijk uitgetekend.

De heer Van Dijck is ook tevreden met de intentie van de minister om de rol van de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid ten volle te laten spelen. Enkele voorbeelden daarvan zijn de studie omtrent de objectiveerbare verschillen, de regelgeving en consequenties ervan m.b.t.

de administratieve omkadering in SO en BaO, de evaluatie van de zorgverbreding en het onderwijsvoorrangsbeleid. Hij beschouwt dit als een oproep van de minister om éénduidig het belang en de kwaliteitsverbetering van het onderwijs te realiseren.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt vooraf dat zij bepaalde thema's die tijdens de bespreking werden aangehaald en waarvan de weerslag op de begroting 2000 nihil is omdat ze eerder van principiële aard zijn, zal reserveren voor de bespreking van de beleidsnota.

Zij repliceert op de vragen m.b.t. de stijging van de onderwijsbegroting dat het regeerprogramma ambitieus is, niet alleen voor onderwijs, maar ook voor andere beleidsdomeinen die evenzeer een grote maatschappelijke impact hebben.

Onderwijs komt er volgens de minister helemaal niet slecht uit. Dit wil niet zeggen dat er geen ongedekte behoeften meer zijn. Zij is ervan overtuigd dat men niet aan alle noden zal kunnen voldoen. Noden evolueren, er dienen zich nieuwe noden aan, enz... Daarom moeten prioriteiten worden gesteld waarover men kan discussiëren. Om deze prioriteiten te bepalen heeft men zich o.m. laten leiden door de discussies die in het Vlaams Parlement werden gevoerd, o.m. omtrent de schoolinfrastructuur.

Men kan wel een bepaalde indruk wekken rond een inflatiecijfer zoals 2 percent, maar het is algemeen geweten dat een begroting wordt opgemaakt vanuit een aantal vaste parameters. Zij wijst erop dat de gemiddelde reële groei voor de begrotingen 1996 tot en met 1999 1 percent bedroeg, terwijl de huidige 1,70 percent is.

Uit de cijfers blijkt dat de groei van de voorliggende ontwerpbegroting, zowel in nominale als in reële termen, beduidend hoger ligt dan de gemiddelde groei tijdens de vorige legislatuur. De vergelijking van het stijgingspercentage voor 2000 enkel beperken t.o.v. 1999 is volgens de minister dan ook onvolledig en oneerlijk, temeer omdat men van de huidige regering die amper vier maanden in dienst is, onrealistische bijkomende middelen vraagt. Daarenboven is er voor een aantal initiatieven een meerjarentraject uitgezet waarvan de budgettaire last qua groei in 2001 en de volgende jaren zit. Zij vermeldt in dit verband de vervangingspool en het uitgestippelde pad tot 2004 voor de zorgverbreding en het onderwijsvoorrangsbeleid.

b. Financieringswet

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat ondanks de stijging van de onderwijsbegroting met 3 percent, de investeringen in onderwijs, opleiding en vorming geen gelijke tred houden met het welvaartspeil van Vlaanderen. De VU&ID-fractie wil in Vlaanderen loyaal binnen de spelregels het beleid mee uittekenen, maar zal op de andere regeringsniveaus blijven aandringen om deze regels aan te passen. Hij stelt immers vast dat de cumulatie van artikel 38, de vastlegging van de BTW-inkomsten, en artikel 39, de verdelingssleutel, van de financieringswet en wetende dat de BTW-inkomsten vooral uit Vlaanderen komen, geleid heeft tot een scheefgegroeide situatie waarvan het Nederlandstalig onderwijs de dupe werd. Zijn fractie wil m.b.t. de discussie omtrent de financiering van het onderwijs een oproep doen aan de onderhandelars om de uitdagingen van het Vlaamse onderwijs veilig te stellen.

– antwoord van de minister

De *minister* beaamt dat de evolutie van de Vlaamse onderwijsbegroting kleiner is dan de stijging van het zgn. bruto regionaal product, BRP. In 1997, het meest recente cijfer, bedroeg de stijging van het BRP t.o.v. 1996 4,57 percent, daar waar de onderwijsbegroting steeg met 2,08 percent.

Zij verwijst naar de globale problematiek van de financiering van het onderwijs van de gemeenschappen door de federale overheid. De financiering van het onderwijs, en meer specifiek de discussie over de actualisatie van de verdeelsleutel tussen de gemeenschappen op basis van objectieve criteria, staat op de agenda van het Overlegcomité. De resultaten hiervan dienen te worden afgewacht.

c. Financiering Franstalig onderwijs in faciliteitengemeenten

De heer *Joris Van Hauthem* brengt aan dat de Vlaamse Gemeenschap in 1999 302,4 miljoen frank besteedt aan het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten. Ondertussen weigert de Franse Gemeenschap haar plichten en verantwoordelijkheid op te nemen t.a.v. de school in Komen. Bovendien zijn de problemen omtrent de betrokkenheid van de Vlaamse Gemeenschap bij de Franstalige PMS-centra, de pedagogische inspectie en de taalinspectie m.b.t. het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten nog steeds niet opgelost. Men vergeet, aldus de spreker, dat deze scholen niet open mogen staan voor iedereen. Mensen die thuis bijv. het Frans niet gebruiken als voertaal, komen niet in aanmerking voor deze scholen. Een taalinspectie om na te gaan wie in aanmerking komt is daarom nodig, maar er is reeds vier jaar geen Franstalig inspecteur meer aangesteld. Deze scholen worden dus gefinancierd, terwijl men weet dat er kinderen zitten die er niet thuis horen. Hij kondigt daarom een amendement aan om de middelen die voor het Franstalig onderwijs worden voorzien, uit de begroting te schrappen.

– antwoord van de minister

De *minister* heeft reeds, n.a.v. een actuele vraag van de heer Luk Van Nieuwenhuysen in de plenaire zitting, gesteld dat de Vlaamse Gemeenschap nogal wat middelen investeert in het Franstalig onderwijs in de zes Vlaamse faciliteitengemeenten en in Ronse. Het gaat over aanzienlijke bedragen qua wedde- en werkingsmiddelen. Zij zal een overzicht aan het verslag laten toevoegen (Bijlage I-1).

De federale minister Rik Daems heeft de minister ondertussen bevestigd dat de aanwervingsprocedure voor de Franstalige taalinspecteurs bezig is en op zijn einde loopt. Om geen misverstanden te creëren tussen de Vlaamse en federale regering, heeft de minister zelf een brief gestuurd aan de federale eerste minister om hier zijn aandacht voor te vragen en dit verder op te volgen.

2. Het ontbreken van de beleidsnota en het VLOR-advies

De heer *Joris Van Hauthem* betreurt dat er geen beleidsnota is voorzien bij de begroting. Daardoor ontbreekt het aan een visie van de regering op het onderwijsgebeuren en zitten de parlementsleden tussen wal en schip. Het reglement van het Vlaams Parlement stipuleert nochtans dat de regering 'binnen' de zes maanden na de eedaflegging van de leden van de regering een beleidsnota per departement moeten indienen bij het parlement, en dus niet ná zes maanden.

De spreker merkt vervolgens op dat de Vlaamse Onderwijsraad, VLOR, omwille van een gebrek aan tijd afgezien heeft van het recht om advies uit te brengen bij het programmadecreet. Dit duidt aan dat de begroting met haast en spoed werd opgemaakt. Deze gang van zaken heeft tevens repercussies op het advies van de Raad van State. De Raad vermeldt immers dat wanneer er toch nog een advies zou worden ingediend door o.m. de VLOR, het programmadecreet opnieuw voor advies moet worden voorgelegd.

De heer *Ludo Sannen* beaamt dat het beter was geweest indien de begroting zou gepaard gegaan zijn met een beleidsnota of -brief, maar volgens het parlementaire reglement moet de minister pas in januari een beleidsnota indienen. Men kan dit dan ook niet van de minister afdwingen, maar hij stelt wel voor deze reglementsbeplanning te evalueren.

Ook de heer *Gilbert Vanleenhove* bekritiseert dat de VLOR door het laattijdig ontvangen van het programmadecreet, niet meer de gelegenheid had daarover advies uit te brengen. De VLOR is volgens de spreker echter het forum bij uitstek dat alle actoren uit het onderwijsveld verzamelt. Het blijft volgens de spreker daarom een leemte dat de Commissie vanuit dat gezamenlijke onderwijsveld geen advies heeft kunnen krijgen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het bij de aanvang van de Vlaamse regering de bedoeling was om de begroting samen met de beleidsnota in te dienen bij het Parlement. Uit de praktijk bleek dat het onmogelijk was om beide samen op te stellen. De nieuwe samenstelling van het kabinet en de vakantieperiode m.b.t. de administratie waardoor de opmaak van de begroting vertraging kreeg, zitten daar voor veel tussen. Zij beseft dat de bespreking van de begroting zonder beleidsnota dan ook moeilijker verloopt.

3. Basisonderwijs, BaO

a. Instapleeftijd van kleuters

De heer *Joris Van Hauthem* verwijst naar de discussie omtrent de verhoging van de instapleeftijd voor kleuters. Er zijn hieromtrent reeds voorstellen gedaan om de kinderopvang in het kleuteronderwijs te verbeteren, zoals het inschakelen van kinderverzorgsters. Hij informeert of de budgettaire implicaties hiervan in de begroting werden opgenomen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* wenst niet dieper in te gaan op de problematiek van de instapleeftijd van kleuters omdat dit thema uitgebreid aan bod zal komen in de beleidsnota. Bovendien zijn er geen repercussies op de begroting 2000. Voorlopig zal hier niets aan gewijzigd worden. Er zijn reeds onderzoeken gebeurd die een zeer verscheiden beeld geven. Daaruit bleken een aantal financiële en opvangproblemen. Aan dit onderwerp zijn dan ook diverse facetten

verbonden. De conclusie is dat men dit thema samen met het departement welzijn zal bekijken zoals de vorige regering reeds had aangegeven.

b. Kosteloosheid van het basisonderwijs : schoolzwemmen

De heer *Luc Martens* wijst erop dat de verhoging van de middelen in het basisonderwijs ten belope van 399 miljoen frank bovenop de reeds voorziene groei, kleiner lijkt dat men in het licht van de reële noden in het BaO mag verwachten. Hij stelt dat de minister in de toelichting immers uiteenzet dat zij deze middelen driemaal zal aanwenden : ten eerste als aanzet in het streven naar kosteloosheid, ten tweede om het schoolzwemmen te financieren en ten derde om de beleids- en administratieve ondersteuning van de directies te verbeteren.

De heer Martens vervolgt dat alle betrokkenen het erover eens dat de bijkomende 399 miljoen frank niet zullen volstaan om alleen al het schoolzwemmen kosteloos te maken. Heel wat scholen zullen moeten inleveren op hun werkingsmiddelen. De minister verwijst naar de studie van het HIVA dat het huidige gemiddelde bedrag als bijdrage van de ouders, raamt op 544 frank per leerling. Dit bedrag moet volgens de heer Martens echter ruimer worden beschouwd omdat de zwemkosten meer zijn dan enkel de inkomgelden voor het zwembad. Ook het vervoer naar het zwembad moet men immers meerekenen. In het gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs beschikt men dikwijls over eigen vervoermiddelen, wat meestal niet het geval is in het vrij onderwijs.

De ongelijkheid tussen de onderwijsnetten wordt dan ook bevestigd indien de voorziene middelen forfaitair zullen worden verdeeld. Een forfaitaire toelage gaat immers uit van gemiddelden, terwijl de scholen te divers zijn daarvoor. De heer Martens concludeert hieruit dat men het debat over het gratis schoolzwemmen moet integreren in het debat omtrent de objectieve verschillen en de sociale voordelen.

Hij voegt hieraan toe dat het schoolzwemmen, nog méér dan vroeger, als een concurrentiemiddel tussen de scholen wordt gebruikt. Op zich is dit geen probleem, maar als men dit koppelt aan de eindtermen en ontwikkelingsdoelen mag er geen sprake meer zijn van concurrentie. Door het zonder meer te integreren in de werkingsmiddelen zal men aan concurrentievervalsing doen. Heel wat vrije scholen zullen immers niet in staat zijn het zwemmen kosteloos te maken zonder andere werkingsmiddelen daartoe te moeten gebruiken.

De heer Martens vervolgt dat ditzelfde bedrag volgens de toelichting ook nog moet dienen voor administratieve en beleidsondersteuning van de directies. Het is zijns inziens duidelijk dat hier totaal geen ruimte meer voor zal zijn.

Ook de heer *Jos De Meyer* apprecieert de stijging van de werkingsmiddelen van het BaO, maar stelt dat deze onvoldoende zijn. Vele scholen, vooral uit het gesubsidieerd vrij onderwijs, zullen omwille van de bijkomende vervoerskosten e.d. de zwemkosten niet kunnen betalen zodat de kosteloosheid van het schoolzwemmen in tal van scholen een negatief saldo zal bewerkstelligen. Uit een eigen bevraging van een aantal scholen heeft hij vastgesteld dat de meeste scholen de leerlingen één maal per twee weken laten gaan zwemmen. Dit komt, met de vervoerkosten inbegrepen, op ongeveer 80 frank per leerling per keer en op jaarbasis op 800 à 1200 frank.

De heer *Gilbert Vanleenhove* verneemt uit de toelichting dat het beleid zal streven naar kosteloosheid van het basisonderwijs. De toelichting stelt daarover dat Vlaanderen zich via internationale verdragen verbonden heeft te streven naar kosteloosheid van het basisonderwijs. Men verwijst daarbij o.m. naar het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten. Dat stelt dat er een financieel plan moet komen inzake het bereiken van de kosteloosheid basisonderwijs. De spreker vindt dit een uitermate nuttig idee en dringt er bij de minister op aan dat zo'n plan zou worden opgemaakt.

De spreker merkt in het kader van de kosteloosheid op dat er geen enkele garantie is voorzien dat men de extra-middelen als tegemoetkoming in de kosten van het schoolzwemmen en de administratieve en beleidsondersteuning van het basisonderwijs daarvoor daadwerkelijk zullen worden ingezet. Het voorzien van een afzonderlijke basisallocatie zou daartoe wel de garantie kunnen geven.

Bovendien is het niet duidelijk hoe de middelen zullen worden verdeeld. Indien men deze middelen met een forfaitair bedrag per leerling over alle scholen verdeelt, zal dit leiden tot een ongelijkheid omdat de kostprijs voor het schoolzwemmen niet voor alle scholen gelijk is. De vervoerkosten voor het gemeenschaps- en officieel onderwijs liggen immers anders dan deze bij scholen zonder eigen vervoer. Hij vindt het daarom beter te werken met een factuur met inbegrip van de vervoerkosten, wat een reële kostprijs van de scholen kan weergeven. De spreker maakt hierbij de bedenking dat ge-

meentebesturen hun bus in dit geval wellicht niet meer gratis zullen laten rijden.

De heer Vanleenhove voegt hier nog aan toe dat deze maatregel om het schoolzwemmen gratis te maken volgens de toelichting bij de begroting alleen voor de vijfde en zesde klas zou gelden. Het is bij de ouders met kinderen in andere leerjaren niet te verantwoorden dat zij wel moeten betalen voor het schoolzwemmen.

De heer *Joris Van Hauthem* stelt dat zijn fractie tevreden is over de stijging van het budget voor het basisonderwijs met 399 miljoen frank, maar wijst er tegelijkertijd op dat datgene wat de minister er wil mee doen, onmogelijk zal zijn. Hij verwijst daarbij naar de gelijkaardige tussenkomst van de heer Martens. De minister creëert volgens de heer Van Hauthem daarmee verwachtingen die men niet zal kunnen invullen.

Deze extra middelen voor het BaO zullen blijkbaar via de inrichtende machten worden verdeeld. De spreker vraagt of er prioriteiten zijn vooropgesteld waar deze middelen naar toe moeten vloeien : moeten ze eerst aan het schoolzwemmen worden besteed, en dan vervolgens aan de administratieve ondersteuning ? Hij komt op basis van de eerste beperkte leerlingentelling in het BaO van het schooljaar 1999-2000 en voortgaande op het cijfer van het HIVA dat berekend heeft dat de schoolzwemkosten per leerling per jaar ongeveer 544 frank bedragen, op een kostentotaal van 220 miljoen frank.

De heer *Gilbert Van Baelen* stelt dat het BaO een ernstige verhoging van de middelen krijgt omdat de grootste problemen zich hier stellen. Hij beseft dat deze stijging niet voldoende is om alle problemen op te lossen, maar wijst erop dat de minister hier uitdrukkelijk over heeft gesteld dat het om een eerste stap gaat.

De heer *Ludo Sannen* verwijst naar de discussies tijdens de vorige legislatuur over de noodzaak van een verhoging van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs. Die discussie is succesvol afgelopen met het afdwingen van het Polder/Tivoli-akkoord. Ook toen al wilde men, aldus de spreker, streven naar een kosteloosheid van het basisonderwijs en voorzien in de noodzakelijke administratieve ondersteuning. In de begroting 2000 wordt daarbovenop opnieuw 399 miljoen frank extra ingeschreven om deze doelstellingen te bereiken. Hij beseft dat dit meerkrediet niet voldoende is om alle noden te lenigen, maar omschrijft het wel als een belangrijke aanzet, zoals ook de minister dit in

haar toelichting heeft aangehaald. De spreker vindt de opmerkingen van de heer Luc Martens omtrent de vervoerskosten die gepaard gaan met het schoolzwemmen, terecht, maar stelt dat al deze elementen opgenomen moeten worden in de studie omtrent de objectiveerbare verschillen die, zoals in het regeerakkoord is vermeld, zal worden verdergezet. Ondertussen moet men zich houden aan de decretale bepalingen terzake.

De spreker brengt aan dat het onmogelijk is om een tussenkomst te voorzien op basis van de reële berekening van de kosten. De scholen zijn te divers daarvoor. Hij vraagt of de scholen het schoolzwemmen volledig gratis moeten aanbieden dan wel of het enkel een aanzet is om na verloop van tijd tot een volledige kosteloosheid te komen m.b.t. de eindtermen.

De heer *André Van Nieuwkerke* is tevreden over de extra middelen die men uittrekt voor de werkmiddelen van het basisonderwijs. Bovenop de middelen zoals voorzien in het Tivoli-akkoord, wordt er een bijkomende inspanning geleverd van 399 miljoen frank om bijkomende beleids- en administratieve ondersteuning te verlenen en het schoolzwemmen kosteloos te maken. Dit moet directeurs toelaten om zich meer op hun pedagogische en leidinggevende taken te concentreren en om de financiële bijdragen die aan ouders gevraagd worden, te beperken.

– *antwoord van de minister*

De *minister* vermeldt voor alle duidelijkheid dat de kosteloosheid betrekking heeft op de aspecten gelinkt aan de eindtermen in het basisonderwijs. Leren zwemmen is in het basisonderwijs een eindterm, dus een onderdeel van het verplichte onderwijsprogramma en een resultaatsverbintenis voor de scholen. De kosten ervan moeten dus, zoals voor andere vakken, gedragen worden door de schoolbesturen voor die kinderen die men laat gaan zwemmen. Het is immers geen verplichting om alle kinderen te laten gaan zwemmen. Voor de ouders moet het principieel kosteloos zijn.

De minister licht toe dat de Commissie Laakbare Praktijken, bevoegd om klachten en vragen te beantwoorden over de kosteloze toegang tot het basisonderwijs, in deze problematiek terecht geoordeeld heeft dat het zwemmen zelf én het eventuele vervoer naar het zwembad één geheel vormen, m.a.w. dat het schoolbestuur noch voor het zwemmen zelf, noch voor het vervoer naar het zwembad

kosten mag aanrekenen aan de ouders. Dezelfde problematiek kan zich voordoen bij het gebruik van een turnzaal of teken- en knutselatelier van de school die zich in één van de vestigingsplaatsen bevindt. De verplaatsing daar naartoe mag dan evenmin aangerekend worden aan de ouders.

De voormalige ministers van Onderwijs traden het advies van de Commissie Laakbare Praktijken bij, maar beslisten om een gedoogbeleid te voeren in afwachting van een middeleninjectie voor de scholen. Dit hield in dat tijdens de schooljaren 1998-1999 en 1999-2000 geen sancties zouden worden getroffen omdat de basisscholen nog niet over voldoende middelen beschikken. Hoewel de scholen de bijkomende middelen reeds krijgen vanaf januari zal in de loop van dit schooljaar niet gesanctioneerd worden. De kritiek dat zij verwachtingspatronen zou lanceren, kunnen niet t.a.v. haarzelf gericht worden omdat deze reeds sinds de uitspraak van de Commissie voor Laakbare Praktijken werden gecreëerd.

Zij beseft dat de kosten voor het schoolzwemmen kunnen oplopen, afhankelijk van de frequentie dat men gaat zwemmen en de afstand naar het zwembad. Er zijn hieromtrent vele verschillen tussen de scholen. Exact berekenen wat de werkelijke kostprijs van het zwemmen is, is niet mogelijk. De ene school organiseert zwemmen vanaf het kleuteronderwijs, anderen pas vanaf de lagere school. In de ene school gaan de leerlingen wekelijks zwemmen, in de andere maandelijks. Sommigen gaan te voet naar het zwembad, anderen met de bus.

Bovendien vreest de minister dat het budget dat nodig zal zijn voor de kosteloosheid van het schoolzwemmen, in de toekomst nog veel hoger zal zijn dan vandaag geraamd. Zij verwijst daartoe naar de Vlarew-wetgeving waardoor gemeentebesturen eventueel hun zwembaden zullen sluiten waardoor de vervoerkosten nog hoger zullen oplopen.

Zij vervolgt dat er voor 2000 399 miljoen frank, bovenop de middelen in meer van het Tivoli-akkoord ten belope van 393 miljoen frank, worden toegevoegd aan de werkmiddelen van het basisonderwijs. Dit komt neer op ongeveer 1500 frank per leerling. De minister beaamt dat de scholen weliswaar meer belast worden, maar daartoe ook meer middelen krijgen. Een deel van deze middelen kunnen door de scholen gebruikt worden om het schoolzwemmen kosteloos te maken. Zij laat het aan de scholen zelf over om hierin creatief te zijn.

Dit ligt bovendien in het verlengde van het regeerakkoord waarin men aanstuurt op meer autonomie van de scholen zelf. De school kan hier zelf prioriteiten leggen, wat een element is van een goed schoolbeleid.

In theorie zou een school, aldus de minister, kunnen beslissen om zich hier enkel in vijfde en zesde leerjaar op toe te leggen. Men heeft berekend dat de kosten in dit geval op 135 miljoen frank zouden komen. Deze discussie staat echter los van het principe van de kosteloze toegang voor alle kinderen. Met andere woorden : als een school zwemmen organiseert vanaf de eerste kleuterklas tot en met het zesde leerjaar, dan moet het voor alle leerlingen gratis zijn.

De minister geeft mee dat uit een studie van het Hoger Instituut voor de Arbeid van de K.U.Leuven die op dit ogenblik wordt uitgevoerd, blijkt dat 30 percent van de leerlingen reeds gratis gaat zwemmen.

De problematiek van het gratis schoolzwemmen moet terecht deel uitmaken van de algemene discussie omtrent de kosteloosheid van het basisonderwijs. Het voornemen van de regering om dit te bereiken tegen het einde van deze legislatuur kan daarom best in een stappenplan worden uitgetekend.

– *replieken van de leden*

De heer *Luc Martens* repliceert dat de werkingsmiddelen voor het BaO wel degelijk stijgen, maar dat de scholen deze zullen moeten gebruiken om een reeks van nieuwe kosten te dragen, zoals repro-rechten, kosten ten gevolge van milieuriichtlijnen, enz. Hij stelt vast dat de overheid een eindterm oplegt, maar hier de kosteloosheid niet van kan garanderen. De vraag werpt zich dan op in welke mate men die kosteloosheid kan afdwingen. Hij kan akkoord gaan met de evolutie naar enveloppe-financiering, maar waarschuwt ervoor dat er uiteraard voldoende middelen in die enveloppe moeten zitten.

De heer *Ludo Sannen* reageert dat het bereiken van de eindterm 'kunnen zwemmen' creatief moet kunnen worden ingevuld, bv. via de organisatie van activiteiten inzake sportbeoefening. Dit houdt immers niet in dat elke leerling elke week moet gaan zwemmen, wat een traditionele benadering zou zijn. Het behalen van deze eindterm mag men daarom niet gelijk stellen met LO en sportactivitei-

ten van een school. Het is in dit kader dan ook oneerlijk maximale kostprijsberekeningen te maken om aan te tonen wat het bereiken van deze eindterm zal kosten. Het gaat enkel om welke verplichting de overheid scholen kan opleggen over wat zij gratis moeten aanbieden.

De heer *Joris Van Hauthem* stelt dat men blijkbaar met de eindterm van het zwemmen een verwachtingspatroon heeft gecreëerd waarvan men vaststelt dat het te moeilijk is om te realiseren. In dit geval is het zinvol om deze eindterm eventueel terug in vraag te stellen.

c. Zorgverbreding, onderwijsvoorrangsbeleid en geïntegreerd onderwijs

De heer *Joris Van Hauthem* wijst erop dat de projecten onderwijsvoorrangsbeleid en zorgverbreding, samen in één begrotingspost zijn opgenomen. Zorgverbreding is eigenlijk bedoeld voor alle scholen, maar uit de praktijk blijkt dat de doelgroep vooral scholen zijn met allochtonen. Hij is van mening dat alle scholen in aanmerking moeten kunnen komen voor deze vorm van subsidiëring.

De spreker merkt op dat de minister een evaluatie van beide projecten heeft aangekondigd, maar tegelijkertijd een stijging van de kredieten vooropstelt tot 595 miljoen frank in 2004. Dit is zijns inziens tegenstrijdig. Het is zijns inziens logischer om eerst een evaluatie te doen alvorens meer geld ter beschikking te stellen.

De heer *Gilbert Van Baelen* merkt op dat de aangekondigde bijkomende instructies inzake de projecten zorgverbreding en onderwijsvoorrangsbeleid geen bijkomende last mogen betekenen voor de scholen. De middelen moeten rekening houden met de prestaties op het veld. Er is daarom nood aan een objectieve evaluatie in de scholen die bijkomende lestijden krijgen op basis van deze projecten zodat alle scholen identiek door de inspectie beoordeeld kunnen worden.

De heer *André Van Nieuwkerke* stelt namens zijn fractie dat men de komende jaren alles op alles moet zetten om in en via het onderwijs dualisering tegen te gaan. Deze bekommernis is voor een stuk vertaald in de onderwijsbegroting 2000. Zo worden de budgetten voor onderwijsvoorrangsbeleid en zorgverbreding in het basisonderwijs uitgebreid zodat meer aanvragen die voldoen aan alle voorwaarden kunnen gehonoreerd worden. Voor zorg-

verbreding zal het bijkomend budget echter niet volstaan om tegenover alle aanvragen die aan de gestelde voorwaarden beantwoorden, bijkomende middelen te plaatsen. Hij stelt echter met genoeg vast dat er een traject wordt uitgetekend om dit in 2004 wel mogelijk te maken.

De heer *Ludo Sannen* is ten zeerste tevreden over het feit dat de huidige regering bijkomende noden omtrent de zorgverbreding bijkomend wil invullen. Bovendien is er een decretaal initiatief aangekondigd waarin doelgroep leerlingen, leerproblemen en -stoornissen zijn inziens hun plaats zullen moeten hebben. De spreker verwijst in dit kader naar de resolutie m.b.t. de leerstoornissen die de decretale onderbouw mee kan vorm geven. Tegelijkertijd kan men nu reeds werk maken, aldus de heer Sannen, van een aantal maatregelen die in deze resolutie worden aangeduid : de uitbreiding van het GON, maatregelen m.b.t. de lerarenopleiding en de navorming, het promoten van het leerlingvolgsysteem.

De heer Sannen besluit dat het secundair onderwijs voor een reeks uitdagingen staat. Hij denkt daarbij o.m. aan de problematiek van het BSO, de herwaardering van het TSO en de noodzakelijke zorgverbreding die in het SO op een andere manier gestalte zal moeten krijgen. In die zin verwijst hij als voorbeeld naar de tussenkomst van de heer Van Nieuwkerke (infra : Andere opmerkingen).

– *antwoord van de minister*

De *minister* wil vooreerst duidelijk stellen dat zij de idee niet ongenegen is om zorgverbreding en onderwijsvoorrrangsbeleid, eventueel nog aangevuld met geïntegreerd onderwijs, meer samen te brengen. Zij staat zeer positief tegenover een coherente visie op kinderen met speciale noden.

De groepering zou bovendien ook bijdragen tot de vereenvoudiging van de regelgeving, het zou de administratieve taakbelasting van het onderwijspersoneel verminderen, het laat mensen langs slechts één loket passeren enz.

Toch heeft zij enkele kanttekeningen bij dit voorstel. Zorgverbreding, onderwijsvoorrrangsbeleid en geïntegreerd onderwijs beogen alledrie het garanderen van die extra zorg, waaraan sommige kinderen behoefte hebben. Dit is gemeenschappelijk aan alle drie, maar er zijn ook verschillen.

Zij licht toe dat het onderwijsvoorrrangsbeleid in 1991 van start ging. De bedoeling was en is om mits een bijkomende inspanning de onderwijsachterstand van allochtone kinderen weg te werken en de integratie te bevorderen. De klemtoon ligt op kansarme allochtone kinderen, omdat zij de minste ontwikkelingskansen hebben en dus het meeste nood aan ondersteuning. Het buitengewoon onderwijs kent ook onderwijsvoorrrangsbeleid.

Zorgverbreding ging in 1993 van start. Met het project zorgverbreding wenste de Vlaamse regering zoals het in de omzendbrief geformuleerd staat, een "nieuw elan te brengen in de zorg voor leerbedreigde en kansarme leerlingen door een breder continuüm aan onderwijszorgen tot stand te brengen." Zorgverbreding had en heeft de bedoeling een vernieuwingsproces tot stand te brengen.

De reacties op deze projecten is telkens positief, wat niet belet dat er klachten zijn omtrent de administratieve rompslomp die hiermee gepaard gaat. Bovendien wordt er soms meer aandacht besteed aan het papierwerk, dan aan de projecten in hun uitvoering.

Geïntegreerd onderwijs is van de drie het oudste initiatief. Na een experimentele periode werd een eerste reglementering in 1983 uitgewerkt. Geïntegreerd onderwijs beoogt een leerling met een duidelijke handicap te integreren in het gewoon onderwijs met de bedoeling deze leerling een diploma in het gewoon onderwijs te laten halen en zo zijn 'sociale aanpassing' te bevorderen. Bij het geïntegreerd onderwijs gebeurt de ondersteuning per definitie vanuit het buitengewoon onderwijs en is zeer 'leerlinggebonden'. Geïntegreerd onderwijs en zorgverbreding hebben een raakvlak daar de uren zorgverbreding uitbesteed kunnen worden door de gewone school aan een school voor buitengewoon onderwijs.

De minister vervolgt dat er voor een samensmelten van onderwijsvoorrrangsbeleid en zorgverbreding reeds denkoefeningen zijn gemaakt, maar dat een dergelijke operatie zeker niet eenvoudig is. De knelpunten die daarbij zijn gerezen, hebben ertoe geleid dat onderwijsvoorrrangsbeleid en zorgverbreding nog gescheiden gebleven zijn.

In 2001 moet de regering omtrent het project zorgverbreding een gemotiveerde mededeling doen aan het parlement. Tijdens de daaropvolgende maanden dient er in het parlement een debat te komen over het voortzetten van dit project.

Het toevoegen van het geïntegreerd onderwijs aan het geheel van extrazorg is minder ter sprake gekomen, maar is zeker ook het overwegen en onderzoeken waard. Men moet er zich natuurlijk van bewust zijn dat door een derde element aan het geheel toe te voegen, het moeilijker wordt de grootste gemene deler te vinden.

De minister besluit dat het duidelijk is dat alle veranderingen met de nodige omzichtigheid moeten gebeuren. Veranderingen met het oog op het realiseren van inclusief onderwijs zijn onderworpen aan een aantal randvoorwaarden. Zij leiden eveneens tot meer complexe organisatienormen en moeten daarom voorafgaandelijk worden overdacht. Zij vindt dit zelf een positieve ontwikkeling en wil in deze niet overhaast te werk gaan. Het geïntegreerd onderwijs is bij omzendbrief geregeld en is geen tijdelijk project. Onderwijsvoorrrangsbeleid en zorgverbreding zijn dit wel.

4. Secundair onderwijs

a. Deeltijds Beroepssecundair onderwijs, DBSO

De heer *Jos De Meyer* informeert naar het aantal leerlingen dat in het huidige schooljaar deeltijds beroepssecundair onderwijs volgt. Deze vorm van onderwijs is waardevol voor die jongeren die naast de school ook ervaring kunnen opdoen in een werksituatie. Hij heeft in het verleden reeds dikwijls gepleit om de tewerkstelling van deze leerlingen verplicht te maken zodat de bedrijven deze jongeren zouden moeten tewerkstellen, met weliswaar de consequenties voor de verloning van deze leerlingen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt dat de beleidsnota uitgebreid zal ingaan op de problematiek van de herwaardering van het TSO en BSO. Er is hieromtrent al veel onderzoek over gebeurd, zonder eenduidige resultaten.

Zij zal de gevraagde gegevens m.b.t. het DBSO aan het verslag laten toevoegen (Bijlage I-2). Zij licht toe dat het deeltijds onderwijs een licht stijgende trend in het gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs vertoont terwijl de stijging in het vrij gesubsidieerd onderwijs nog sterker is.

Het probleem m.b.t. de opvulling van de stageplaatsen, vooral voor het DBSO, is en blijft een

grote zorg. In die zin zal zij met het bedrijfsleven gesprekken aanvatten waarin deze problematiek aan bod moet komen. Zij zal er verder op toezien dat men ook vanuit het VESOC bijkomende middelen zou kunnen genereren voor de industriële leercontracten om deze aantrekkelijker te maken.

b. Herstructureringsfonds Gemeenschapsonderwijs

De heren *Luc Martens* en *Jos De Meyer* verwijzen naar het herstructureringsfonds van het Gemeenschapsonderwijs dat werd opgericht om het gemeenschapsonderwijs toe te laten de effecten van de omschakeling van het VSO naar een éénheidsstructuur op te vangen. In het verleden werd regelmatig twijfel geuit of die middelen wel goed werden aangewend. Zij vragen of hiervan een evaluatie is gemaakt en wat de conclusies daarvan zijn.

De heer Martens merkt op dat de Commissie niet alleen inzake het herstructureringsfonds, maar ook m.b.t. de andere V.O.I.'s in het onderwijsveld een duidelijk beeld zouden moeten kunnen krijgen op de aanwending van de overheidsmiddelen.

Hierop aansluitend stelt de heer *Ludo Sannen* dat in navolging van het bijzonder decreet de middelen in het gemeenschapsonderwijs rechtstreeks naar de scholengroepen zullen vloeien. Hieromtrent zou een verslag moeten worden opgemaakt.

– *antwoord van de minister*

De *minister* heeft in haar toelichting reeds verduidelijkt dat de afschaffing van het herstructureringsfonds een reductie van 300 miljoen frank met zich meebrengt. Een inhoudelijke evaluatie van de aanwending van het herstructureringsfonds werd niet gemaakt door het departement. Zij beschikken volgens de minister niet over de elementen om een inhoudelijke inschatting te kunnen maken. Zij heeft aan de centrale organisatie van het gemeenschapsonderwijs gevraagd of zij hierover documenten hebben gemaakt. Zij laat de beschikbare gegevens m.b.t. het aantal uren van het herstructureringsfonds aan het verslag toevoegen (Bijlage I-3)

Ingaand op de vraag naar een overzicht van de begrotingen en de aanwending van de overheidsmiddelen van de V.O.I.'s, antwoordt de minister positief. Bovendien kan dit ook zinvol zijn in het kader van de discussie omtrent de objectiveerbare verschillen. M.b.t. de scholengroepen wijst de minister op het jaarlijkse verslag dat door een accountant zal moeten opgemaakt worden.

c. Eindtermen

De heer *Jos De Meyer* heeft vernomen dat de minister de invoering van de eindtermen voor de tweede graad ASO zal uitstellen en dat dit dan ook het gevolg zal zijn voor de derde graad. Hij meent dat als men de eindtermen voor het ASO uitstelt, men dit ook moet doen voor het geheel, dus ook voor het TSO. Het ene heeft invloed op het andere. Indien dat zo is, zal men ook rekening moeten houden met de reductie van de studierichtingen dat hiermee verbonden is.

De heer *Gilbert Vanleenhove* merkt op dat de minister als parlements lid gekant was tegen een verzwaring met wiskunde van de tweede en derde graad ASO. Hij bevestigt dat niet elke ASO-leerling per definitie een wiskundeknobbel is zoals de minister reeds heeft laten blijken door deze verzwaring te nuanceren. De spreker vraagt welke andere accenten dan wel zullen worden gelegd.

Hij wenst te vernemen of de minister een voorontwerp van decreet voorbereidt betreffende de eindtermen, de basiscompetenties en de vakoverschrijdende thema's in het secundair onderwijs. Daarin zou volgens de spreker bepaald zijn dat de omzetting van de bestaande naar de nieuwe benamingen van de structuuronderdelen, behalve voor de humane wetenschappen, telkens met een jaar verlengd wordt voor de opties in de tweede en derde graad ASO. Hij vraagt of dit te maken heeft met een uitstel van het dossier eindtermen ASO en of dit strookt met de filosofie dat de verschillende onderwijsvormen ASO, TSO, BSO eigenlijk meer naar mekaar toe zouden moeten groeien. Een uitstel zou opnieuw de divergentie groter maken. Een dergelijke regeling zou bovendien in een scholengemeenschap of in een school met twee of meer onderwijsvormen moeilijkheden met zich meebrengen. Hij wenst ook te weten welke impact dit zou hebben op de reductie van de studierichtingen. En als de eindtermen van de tweede graad ASO niet tijdig zouden klaar zijn, wat gebeurt er dan met de beoogde besparing voorzien in het decreet S.O.?

De heer Vanleenhove herinnert eraan dat de CVP-fractie vroeger al aangedrongen heeft de eindtermen tweede en derde graad gezamenlijk in het parlement te brengen. Nu blijkt dat die eindtermen tweede en derde graad nooit meer tijdig door het Vlaams Parlement kunnen worden goedgekeurd opdat de leerplannen tweede graad op tijd afgewerkt zouden zijn. Deze moeten immers vóór 1 maart 2000 bij de inspectie worden ingediend. Bovendien lijkt het dat de implementatie ervan in de

scholen niet meer op een ernstige wijze kan gebeuren. Daarom zou het volgens de spreker wenselijk zijn dat het hele dossier – én voor ASO, én voor TSO, én voor BSO en KSO – uitgesteld zou worden. Op die manier kan het dossier behoorlijk door de verschillende niveaus behandeld worden en kunnen onderwijsnetten en scholen zich terdege voorbereiden. Een uitstel moet in elk geval gepaard gaan met een herziening van de bezuinigingen dat hiermee samenhangt.

– *antwoord van de minister*

De *minister* heeft nooit de bedoeling gehad de uitvoering van het decreet secundair onderwijs terug te draaien. Het decreet zal dan ook worden uitgevoerd. Op dat moment zal men zien of er zich problemen stellen die op dat moment kunnen worden aangepast. Zij heeft hieromtrent reeds veelvuldige contacten gehad met de onderwijssector. Uit deze gesprekken blijkt dat het zeer onverstandig zou zijn de invoering van de eindtermen uit te stellen. Het belangrijkste element daarbij is dat er anders een lacune van één jaar komt waardoor leerlingen van de eerste graad op de vroegere eindtermen moeten terugvallen.

Het begrippendecreet en de eindtermen tweede graad secundair onderwijs, zoals ze eensluidend geadviseerd zijn in de VLOR, zullen eerlang worden ingediend in het Vlaams Parlement. Hieraan zullen ook de elementen voor de derde graad worden toegevoegd, zodat een overzicht op het geheel kan worden geboden.

De regering zal, in het licht van het regeerakkoord, met het parlement een dialoog aangaan over een eventuele bijsturing van deze eindtermen. Daarbij zal aandacht gaan naar de verzwaring van de wiskunde, invulling van de component techniek, culturele vorming en verkeersopvoeding. Dit zijn geen nieuwe vakken, maar moeten geïntegreerd worden in de vakken. De verzwaring van de wiskunde houdt in dat de praktische toepassing ervan zal worden uitgebreid, terwijl de inhoud hetzelfde blijft. Het taalonderwijs blijft eveneens zoals het is.

Omwille van de korte implementatieperiode en vooral omwille van de wijzigingen die nog werden aangebracht in het ASO zou kunnen geopteerd worden voor de invoering van de ASO-eindtermen tweede graad op 1 september 2001. Voor het vernieuwd studieaanbod humane wetenschappen-ASO, TSO, BSO en KSO zou men kunnen blijven werken met een ingangsdatum van 1 september 2000.

Binnen deze filosofie stellen er zich geen problemen omdat de decretaal voorziene besparing van 0,5 percent op het pakket uren-leraar op 1 september 2000. Deze komt vooral uit de reductie van studierichtingen in TSO, BSO en KSO. De coëfficiënten in het ASO zijn immers vrij lineair.

De inspectie zou zich flexibel opstellen en een geëvalueerde respecteren voor het opstellen en goedkeuren van de nieuwe leerplannen. Men moet zich wat de leerplannen betreft dus niet blind staren op de datum van 1 maart 2000, zijnde het ogenblik waarop de inrichtende machten hun leerplannen moeten indienen bij de inspectie. Daarenboven hebben al velen behoorlijk wat voorbereidende maatregelen getroffen.

Vanuit de VLOR, en meer in het bijzonder de Raad voor het Secundair Onderwijs, zou in een schrijven unaniem verzocht worden om de eindtermen van de tweede graad in zijn globaliteit te laten ingaan op 1 september 2001. Dit voorstel moet op zijn haalbaarheid worden bekeken, want het staat in contrast met mijn informeel overleg met de inrichtende machten en koepels. Zij stonden over een gesplitste invoering lang niet zo negatief zoals nu zou blijken uit een recente brief van de VLOR.

– *repliek van de leden*

De heer *Dirk De Cock* vraagt aandacht voor meer differentiatie in het ASO, tweede graad. Een minimumpakket van vier uur wiskunde is voor sommige leerlingen immers vrij zwaar. Vervolgens vraagt hij wat de stand van zaken is van de vakoverschrijdende thema's.

De heer *Ludo Sannen* wenst te weten waarom men eigenlijk niet is klaargemaakt met het opstellen van de eindtermen ASO. Bepaalde scholen houden zich ondertussen aan de leerplannen die men hanteerde, maar niet altijd duidelijk aansluiten bij de eindtermen. Het gevolg is dat vele leerlingen na de eerste graad niet meer zullen kunnen volgen.

De heer *Jos De Meyer* merkt op dat een aantal leerlingen ook van richting veranderen, bovendien zijn er instellingen met ASO én TSO, met humane wetenschappen enz. Hij vraagt daarom aan de minister de gedeeltelijke doorvoering af te blazen.

De heer *Gilbert Vanleenhove* is van mening dat het uitstel van de invoering van de eindtermen voor het ASO en daarmee de besparing als gevolg van de reductie van de studierichtingen, een verkeerd beeld creëert waarbij het ASO a.h.w. uit de wind wordt gezet.

– *antwoord van de minister*

Ingaand op de vraag van de heer *De Cock* antwoordt de *minister* dat er geen differentiatie van wiskunde zal voorzien zijn in de eindtermen. De eindtermen zijn minimale eindtermen waarbij de leraar zelf afhankelijk van het niveau van de leerlingen per klas de moeilijkheidsgraad kan verhogen.

M.b.t. de vakoverschrijdende eindtermen antwoordt de minister dat deze momenteel bij de inspectie van financiën liggen.

Op de vraag van de heer *Sannen* omtrent het niet tijdig klaar zijn van de eindtermen tweede graad, verduidelijkt de minister dat dit te maken heeft met de mensen die hieraan gewerkt hebben. Zij kent de eigenlijke reden niet.

d. Pakketten uren-leraar en minimumpakketten

De heer *Jos De Meyer* vraagt een overzicht per onderwijsnet van de pakketten uren-leraar en van het percentage dat aan de minimumpakketten in het SO wordt besteed.

– *antwoord van de minister*

De *minister* laat aan het verslag de tabel m.b.t. het overzicht van het aantal scholen, de pakketten uren-leraar en de minimumpakketten per net vanaf september 1991 toevoegen (Bijlage I-4).

Daaruit kan men vaststellen dat de scholen die gebruik maken van minimumpakketten gemiddeld 10 percent van hun pakket uit minimumpakketten halen. Voor het gemeenschapsonderwijs is dit 12 percent, voor het vrij en het provinciaal onderwijs 7 percent en voor het gemeentelijk onderwijs 6 percent.

5. Hogescholenonderwijs

a. De financiering van de hogescholen

De heer *Luc Martens* wijst erop dat ook voor de hogescholen een stijging van de beleidskredieten werd ingeschreven, maar dat deze bij nader toezien veel te mager uitvallen. Hij verwijst vervolgens naar het memorandum van de Vlaamse Hogescholenraad, VLHORA. De hervorming van het hoger onderwijs heeft ertoe geleid dat dit hoger onderwijs zich zeer ambitieus heeft opgesteld en daarin is geslaagd. Dit is echter gebeurd in zeer moeilijke

budgettaire omstandigheden. Het is volgens de spreker dan ook tijd dat men tegemoet komt aan de verzuchtingen van deze sector. De VLHORA vraagt dat er in deze legislatuur prioritair aandacht wordt besteed aan :

1. de relatie hogescholen-universiteiten binnen één globale onderwijsvisie en optimalisering van het hoger onderwijsaanbod ;
2. onderwijsinnovatie en flexibilisering ;
3. de democratisering en sociale voorzieningen ;
4. middelen voor basisfinanciering, projectmatig onderzoek, ontwikkeling der kunsten en infrastructuuraanpassingen.

De hogescholen zijn zwaar ontgoocheld over wat het budget voorziet :

- de netto-toename van de werkingsmiddelen met 159 miljoen frank compenseert de voorafname niet die de hogescholen moeten ondergaan om de TBS 55+ maatregel te financieren ;
- bij het projectmatig wetenschappelijk onderzoek krijgen de hogescholen niet de sérieux die zij verdienen. Als het gaat om wetenschappelijk onderzoek worden zij behandeld als tweederangs ;
- de werkingsmiddelen worden gedesindexeerd, terwijl nu reeds de indexatie van de werkings-toelagen erg gebrekkig is. Deze is immers gekoppeld aan de index van de kleinhandelsprijzen wat niet relevant is voor de hogescholen ;
- de loonindex die wordt gehanteerd stijgt zelfs minder snel dan de index der kleinhandelsprijzen, hoewel aan het personeel biënnales en promoties moeten worden toegekend ;

Hij besluit dat de begroting in ieder geval moet gemendeerd worden om de hogescholen toe te laten verder hun ambitie te kunnen laten verwezenlijken.

De heer *Joris Van Hauthem* is van mening dat de 159 miljoen frank extra kredieten voor de hogescholen niet voldoende zijn om de gevolgen van de TBS 55+-maatregel te financieren. De minister geeft dit zelf toe in haar toelichting, aldus de spreker, en kondigt daartoe een onderzoek aan. Het

valt hem bovendien op dat de minister nog veel zal onderzoeken.

De heer *Gilbert Van Baelen* werpt op dat de financiële situatie van de hogescholen zeer divers is en daarom in zijn totaliteit moet worden getoetst. Zijn fractie volgt de minister om in het kader van de budgetcontrole in 2000 een duidelijk beeld van de hogescholen te krijgen en is voorstander om op dat moment eventueel een decreetsaanpassing door te voeren.

De heer *Ludo Sannen* merkt op dat de gesloten enveloppes voor de hogescholen al heel wat problemen met zich hebben meegebracht. Hij refereert daarbij naar de sociale begeleidende maatregelen van de vorige regering, zonder dat deze daarvoor de nodige middelen ter beschikking stelde en dit realiseerde via voorafnames. Anderzijds werden de uitdagingen van de hogescholen almaar breder en is men succesvol geweest in het opkrikken van hun imago. Het hogescholendecreet heeft hen die mogelijkheden gegeven en stelt hen voor een aantal uitdagingen, zonder dat de hogescholen over voldoende omkadering daartoe beschikken.

In de begroting 2000 is er nu wel een eerste aanzet daartoe gegeven, nl. ten bedrage van 159 miljoen frank dat structureel wordt zodat dit bedrag later ook voor andere zaken kan worden benut. Hij beseft dat dit bedrag te weinig is voor 2000 om de huidige noden te lenigen, maar kadert dit in de werking van het hogescholendecreet. Dit decreet voorziet een vork, tussen een gedeelte werkingsmiddelen en een gedeelte personeelskosten die respectievelijk vastgesteld werden op ongeveer 20 en 80 percent, en binnen een bepaalde tijdspanne moet gerealiseerd worden. Doel was dat een hogeschool die een kwalitatief voldoende hoog aanbod ter beschikking wil stellen, over voldoende werkingsmiddelen moet kunnen blijven beschikken. Uit voorzichtigheidsmaatregelen hebben verscheidene hogescholen hun werkingsmiddelen niet volledig opgebruikt. Deze middelen mag men, aldus de spreker, dan niet gaan hanteren om te zeggen dat ze nog over voldoende middelen beschikken voor tewerkstelling.

Hij vervolgt dat de hogescholen inzake infrastructuur wat meer ruimte krijgen. De hogescholen bevestigen dat dit bedrag ten belope van 475 miljoen frank beantwoordt aan de vraag en het memorandum van de VLHORA.

Om de preciaire situatie van de hogescholen weer te geven, brengt de heer Sannen twee voorbeelden aan. De hogeschool Antwerpen verliest op één jaar

tijd 11,7 miljoen frank. Indien deze hogeschool zich terecht wil houden aan de personeelsnorm die ze zichzelf heeft opgelegd, nl. 83,5 percent, kan deze hogeschool zich in de problemen brengen. Dit kan leiden tot de situatie dat de meerkost die gepaard gaat met de TBS-maatregel, tot gevolg zal hebben dat men minder middelen ter beschikking heeft waardoor men jongeren zal moeten laten afvloeien. Dit is een pervers effect omdat de TBS-maatregel juist bedoeld was om jongeren aan het werk te krijgen.

Een tweede voorbeeld betreft de Katholieke Hogeschool Kempen. De studentenpopulatie in deze school is hier gestegen met 30 percent sinds 1995, terwijl de gemiddelde stijging voor Vlaanderen 8 percent bedraagt. Dit heeft tot gevolg dat deze hogeschool slechts 168.000 frank per student ter beschikking heeft, terwijl de gemiddelde hogescholen 200.000 frank per student hebben en de universiteiten zelfs gemiddeld 380.000 frank.

Deze wanverhouding wordt nog eens versterkt in het geval een hogeschool vele beursstudenten heeft en daarmee een belangrijke sociale rol vervult.

De heer Sannen vraagt deze problemen ernstig te nemen en bij de budgetcontrole 2000 de nodige ruimte te creëren om aan deze noden van de hogescholen tegemoet te komen. Een bevestiging hiervan zou de hogescholen ook gerust kunnen stellen m.b.t. de financiering van hun werking.

De spreker verwijst daarnaast naar de inleiding van de minister waarin deze stelde dat zij het financieringsmechanisme van het hoger onderwijs wil evalueren. Daarbij wil de minister snel zicht krijgen op enerzijds de verscheidenheid inzake de financiële situatie van de hogescholen en anderzijds op de kwantificering van de wegingscoëfficiënten van de opleidingen in de hogescholen. Hij gaat akkoord met een evaluatie, maar waarschuwt ervoor deze beide elementen niet te verbinden vooraleer men een antwoord heeft. De wegingscoëfficiënten evalueren op wetenschappelijke basis is nodig, maar kan niet op korte termijn gerealiseerd worden. Bij de budgetcontrole zal men een bijsturing kunnen doen, terwijl het financieringsmechanisme deel moet uitmaken van een toekomstplan voor de hogescholen, zoals zijzelf voorstellen, om de uitdagingen van de toekomst, waaronder de implementatie van de Bologna-verklaring, te realiseren.

De heer *André Van Nieuwkerke* werpt op dat de hogescholen en universiteiten meer en meer aan

studenten vraagt om gebruik te maken van ICT-materiaal. Hier dreigt eventueel een dualisering als men bv. de pendelstudenten aanschouwt. Het volgen van hoger onderwijs moet voor iedereen mogelijk zijn. Het is niet alleen belangrijk voor de toekomst van de jongeren maar ook voor de samenleving dat zoveel mogelijk jonge mensen doorstromen naar het hoger onderwijs en daar een kwaliteitsvolle opleiding krijgen. Het hoger onderwijs buiten de universiteit trekt daarbij in absolute cijfers meer jongeren aan dan het universitair onderwijs en telt verhoudingsgewijs meer jongeren uit lagere sociale klassen. Het kan daarom democratischer genoemd worden. De vraag is of die democratisering op termijn niet gehypothekeerd zal worden door het gesloten enveloppesysteem. De vraag om bijkomende middelen vanuit de hogescholen dient volgens zijn fractie daarom met de begrotingscontrole in 2000 een oplossing te krijgen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* wenst met de VLHORA en alle partners een traject te bewandelen om te komen tot een voor alle partners aanvaardbare oplossing die in de eerste plaats de onderwijskwaliteit moet waarborgen. Dit is de kortetermijnstrategie die tot een beslissing moet leiden in het kader van de budgetcontrole 2000. Hier moeten alle facetten aan bod kunnen komen, zoals in eerste instantie het probleem van de TBS 55+, de effecten van de door hogescholen zelf besliste oprichting van bijkomende opties, de effecten van de investeringen op de eigen enveloppe enz.

Zij heeft op vrijdag 26 november 1999 met de VLHORA een eerste gesprek, waar een aantal afspraken kunnen worden gemaakt. Het moet mogelijk zijn om, mits een aantal elkaar snel opeenvolgende bijeenkomsten, het af te leggen traject duidelijk te maken.

Op halflange termijn situeren zich de aanpassingen van het hogescholendecreet op een aantal meer technische, maar toch belangrijke aspecten zoals de aanpassing van de gewichten. Voor een aantal meer mono-sectorale samengestelde hogescholen kan dit aanzienlijke effecten hebben. Ook tussentijdse maatregelen om bepaalde fusies te stimuleren, moeten kunnen worden overwogen. Dit aspect zal zij met het vast bureau van VLHORA overleggen.

Ten slotte is er op langere termijn de aanpassing van de financieringstechniek van de hogescholen en de universiteiten. Men zal streven om op verschillende vlakken te komen tot een groter paral-

lisme tussen het hogeschooldecreet en het universiteitsdecreet, onder meer om hindernissen inzake samenwerking weg te werken. De minister heeft hieromtrent de VLIR een brief gestuurd om een aantal facetten van het universitair onderwijs van naderbij te bekijken.

Voor de concrete effecten van de 159 miljoen frank en de cijfers geciteerd door de heer Sannen voor respectievelijk de Hogeschool Antwerpen en de Hogeschool Kempen zal zij in het verslag de cijfers laten opnemen met daarin de gegevens van 1999, de voorlopige berekening voor 2000 verstuurd door de administratie naar de instellingen en gemaakt voor de huidige begrotingsbesprekingen en het effect na de toevoeging van de 159 miljoen frank (Bijlage I-5). Het nadelige effect door de toename van de voorafnames werd weggewerkt en de enveloppe stijgt licht voor beide instellingen. Dit wil natuurlijk niet zeggen dat er geen probleem is.

b. Sociale toelagen hogescholen

De heer *Luc Martens* herhaalt in dit kader dat de hogescholen ontgoocheld zijn over de middelen, o.m. omdat de verhoging van de sociale toelagen beperkt blijft, de verwachte indexering niet wordt toegepast en er geen stappenplan is dat de gelijk-schakeling met de universiteiten garandeert.

De heer *Ludo Sannen* ondersteunt in het kader van het creëren van de gelijke kansen en het verlagen van de financiële drempels de stijging van de sociale toelagen voor de hogescholen. Tegen het eind van de legislatuur moet men, zoals in het regeerakkoord is opgenomen, komen tot een gelijk-schakeling met de universiteiten. Dit behoeft echter wel de inbouw van een versnelling. Voor deze versnelling moet men echter de besteding van deze middelen evalueren en een controle en onderzoek verrichten op de toepassing van deze middelen. De hogescholen gebruiken deze middelen immers voor andere doeleinden omdat zij in een keurslijf van enveloppefinanciering zitten en alle mogelijkheden aangrijpen om financieel rond te komen. Hij voegt hier nog aan toe dat een stappenplan ook rekening moet houden met de universiteiten om eventueel te komen tot een uniform systeem, ook inzake de financiering.

Bij deze evaluatie zal men in ieder geval moeten nagaan hoe men de studenten die in de SOVO's weliswaar decretaal vertegenwoordigd zijn, beter kan wapenen om hun inbreng en controle te verstevigen. In de praktijk is er immers geen continuï-

teit in deze groep vertegenwoordigers, zeker uit de opleidingen korte type.

De heer *Joris Van Hauthem* beseft m.b.t. de stijging van de kredieten voor de sociale voorzieningen dat men dit niet in één jaar kan gelijkschakelen met de universiteiten. Men creëert hier weer een verwachtingspatroon waar men niet kan aan voldoen. Hij vraagt hoe de verdere fasering zal verlopen om tot die gelijkschakeling die in het regeerakkoord werd opgenomen, te komen. Hij weerlegt in die zin de stelling van de minister dat er reeds een flink deel van de weg zou zijn afgelegd. De hogescholen krijgen nu immers nog maar 5000 frank terwijl de universiteiten 9000 frank per student krijgen.

De heer *André Van Nieuwkerke* vindt het positief dat men in het hoger onderwijs de sociale toelagen voor de hogeschoolstudenten nogmaals met 500 frank optrekt. Hiermee komt men weer een stapje dichterbij de volledige gelijkschakeling met de sociale toelagen van de universiteiten.

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat het onderzoek m.b.t. de SOVO's van de hogescholen en de sociale diensten van de universiteiten zal doorgaan. Daarbij zal men nagaan hoe deze middelen worden aangewend. Het voorstel om ook in dit kader een meerjarenplan uit te stippelen om te komen tot een gelijkschakeling beschouwt zij als een interessante suggestie.

6. Administratieve omkadering

De heer *Luc Martens* stelt dat men om een degelijke en effectieve administratieve en beleidsondersteuning van de directies mogelijk te maken, men meerdere miljarden nodig heeft. Men raamt deze berekeningen op 6,7 miljard frank. Daaromtrent zijn reeds tal van oefeningen gemaakt.

De heer *Jos De Meyer* is vragende partij om samen met de minister bepaalde elementen m.b.t. het personeel van het SO in de Commissie te evalueren. Hij verwijst daarbij als voorbeeld naar het te complexe systeem van punten voor het hulpopvoedend en administratief personeel. Dit vergt een vereenvoudiging omdat de scholen telkens de administratie e.d. moeten contacteren om zeker te zijn dat de berekeningen wel kloppen.

Een tweede opmerking van de spreker is dat heel wat administratieve personeelsleden nog een nepstatuut hebben. Minister Landuyt heeft volgens hem aangekondigd dat men hier snel wil aan verhelpen. Hij vraagt welke vooruitzichten men in het basisonderwijs daaromtrent kan hebben.

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat de administratieve omkadering in het secundair onderwijs een delicaat punt is, zoals zij reeds aangegeven had in de toelichting. Dit onderwerp vormt echter een onderdeel van de implementatie van het decreet secundair onderwijs, wat een aantal besparingen omvat.

Zij stelt dat de simulatie van 6,7 miljard frank die nodig zouden zijn om de administratieve en beleidsondersteuning in het basisonderwijs ordentelijk te organiseren, haar en haar administratie onbekend is. Er zal hier in ieder geval voor beide onderwijsniveaus onderzoek naar gebeuren.

Voornamelijk in het basisonderwijs bestaat de administratieve ondersteuning in een aantal gevallen uit gesubsidieerde contractuelen. Op dit ogenblik worden door het departement een aantal personeelsleden betaald als 'gesubsidieerde contractuele' in het kader van drie tewerkstellingsprogramma's. Deze personeelsleden vertegenwoordigen in totaal 1.256 voltijdse equivalenten.

Via de omzendbrieven van 20 juli 1994 en 25 juni 1997 wordt verduidelijkt op welke manier de scholen hierop een beroep kunnen doen. De contingenten werden verdeeld per onderwijskoepel en zij zorgen voor het globaal beheer. De uiteindelijke uitbetaling gebeurt binnen het departement Onderwijs. Essentieel is wel dat de VDAB en de BGDA, Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling, van deze tewerkstellingsprogramma's een groot percentage van de loonlasten voor hun rekening nemen, nl. gemiddeld 76 percent of ongeveer 988 miljoen frank. Dit bedrag moet worden gerelateerd aan de totale kostprijs van 1,3 miljard frank.

Over de regularisatie van de tewerkstellingsprogramma's worden momenteel besprekingen gevoerd binnen de Vlaamse regering. Los van de problematiek van het al dan niet organieke karakter van de zgn. nepstatuten, heeft dit in eerste instantie te maken met de trekkingsrechten en de RSZ. Een werkgroep bestaande uit mensen van de diverse departementen zal tegen het begin van 2000 een rapport daaromtrent opstellen.

Belangrijk in deze context is volgens de minister dat de meerderheid van de gesubsidieerde contractuelen werd aangesteld in de functie van administratief medewerker. In het basisonderwijs vormen zij een onderdeel van de verhoudingen vastgelegd in de Polder- en Tivoli-akkoorden. Een eventueel sleutelen aan kwantiteiten heeft een effect op deze akkoorden. Een minderheid werd aangesteld als onderwijzer, regent of licentiaat.

M.b.t. de opmerking van de heer De Meyer stelt de minister dat ook zij voorstander is van een vereenvoudiging van de administratieve procedures. Het regeerakkoord vermeldt dit bovendien in het algemeen. Het vermelde puntensysteem zal deel uitmaken van de algemene evaluatie.

– *repliek van de leden*

De heer *Luc Martens* merkt op dat regularisatie een belangrijke meerkost met zich meebrengt. Hij vernam dat de minister-president van de Vlaamse regering de volle bevoegdheid opeist van de trekkingsrechten die met de regularisatie gepaard gaan, maar daar ook een andere bestemming wil aan geven. Hij waarschuwt de minister ervoor dat men deze middelen geen tweemaal kan uitgeven : voor de regularisatie én voor andere sectoren.

7. Hervorming gemeenschapsonderwijs

De heer *Luc Martens* stelt dat er onduidelijkheid blijft over de lopende reorganisatie van het gemeenschapsonderwijs. Hij verwijst daarbij naar artikel 79 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs dat voorziet dat een centrale nieuwe personeelsformatie wordt ontworpen. Deze nieuwe personeelsformatie moet in het Belgisch Staatsblad worden gepubliceerd. Paragraaf 2 van artikel 79 voorziet dat tot de datum van het bereiken van deze personeelsformatie de Vlaamse Gemeenschap de middelen waarborgt voor de werking van de administratieve diensten van de ARGO van het referentiejaar 1997. Hij vraagt wat hier de stand van zaken is. In de begroting 2000 is 854,9 miljoen frank voorzien, wat ongeveer hetzelfde is als in 1999, nl. 874 miljoen frank. Betekent dit dat de personeelsformatie onveranderd blijft ?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het politiek akkoord op de hervorming van het gemeenschapsonderwijs het volgende stelt over de overgangperiode : "Tot de

nieuwe formatie – dit is de formatie vanaf 2003 – is bereikt, wordt de huidige dotatie voor de personeelskost van de centrale administratie gewaarborgd." In artikel 79 van het bijzonder decreet worden de middelen voor de werking van de administratieve diensten gewaarborgd en gekoppeld aan het niveau van 1997. De voorliggende begroting voert dit uit.

Zij wenst wel met de Centrale Raad van het Gemeenschapsonderwijs een traject te bewandelen om de herstructurering van de personeelsformatie voor te bereiden. Een belangrijk gedeelte van de bevoegdheden gaat immers met ingang van 1 januari 2000 over naar de scholengroepen. De personeelsleden van de administratie hebben het recht om een zicht te krijgen op de evolutie van de komende jaren.

Zij zal met Vlaams minister Johan Sauwens een tussenformatie, de huidige, laten vastleggen. Deze werd door de vorige regering voorbereid. Samen met deze regeling is er tevens een besluit voor een uitstapregeling vanaf 55 jaar voor de vast benoemde personeelsleden.

8. (Her)waardering van de leerkracht en de vervangingspool

De heer *Luc Martens* werpt op dat het thema omtrent de herwaardering van de leraar de afgelopen maanden veelvuldig in de pers is verschenen. Zowel in het regeerakkoord als in de septemberverklaring stond dit onderwerp prominent vooraan. Meerdere uitspraken van de minister van onderwijs tonen hetzelfde aan. Hij stelt op basis van deze uitspraken vast dat de minister de noodzakelijke herwaardering vooral ziet als een imago probleem en dat die herwaardering slechts weinig financiële inspanning zal vragen.

Hij citeert daarover enkele uitspraken van de minister : "ik denk niet dat het een kwestie van geld is ; in vergelijking met het buitenland worden leerkrachten bij ons niet zo slecht betaald" ; "zij zijn, denk ik, niet zozeer vragende partij voor een hoger loon" ; "de demotivatatie van leraars wordt vaak herleid tot een financiële kwestie ; onterecht, denk ik, leraars worden bij ons niet zo slecht betaald".

Volgens de heer Martens is het echter fout te beweren dat de leraar niet gebaat is met een loonsverhoging. Om het lerarenambt te herwaarderen zal het beleid verscheidene lijnen moeten volgen, en niet alleen die voorstellen die de minister in

haar toelichting aanhaalde. Dus ook de financiële tegemoetkoming. Het aantrekkelijke van een job ligt immers nog altijd voor een groot stuk in de verloning. Hij gelooft niet dat het aangekondigde decreet ter bevordering van het lerarenambt met hoofdstukken gewijd aan de vervangingspool, de inschakeling van TBS 55+ en gepensioneerden in tijdelijke opdrachten en de hogere verloning van de overuren, iets zal doen aan de herwaardering van het beroep.

Bovendien stelt hij voor meer te investeren in de opleiding en vooral de nascholing van de leerkrachten, o.m. in het licht van het oprukken van de ICT. De minister zou ook, nu er budgettaire ruimte is, op een aantal pijnlijke beslissingen uit het verleden in dit kader kunnen terugkomen.

Het verwondert hem dat de organisatie en het beheer van de vervangingspool overgelaten wordt aan de VDAB. Hij verwijst naar de regionale reafectatiecommissies die degelijk en efficiënt werk verrichten. Hij constateert dat de minister geen vertrouwen stelt in dit vrij initiatief en die vrijwilligheid, zodat zij liever beroep doet op een overheidsdienst, die nauwelijks vertrouwd is met het onderwijsveld.

De heer *André Moreau* weet uit eigen ervaring dat het onderwijs in Vlaanderen, ondanks de hoge kwaliteit, toch nog tal van knelpunten omvat. Hij vermeldt daarbij vooral de grootte van de klassen en de klassen met probleemkinderen. Dit leidt tot een sterke daling van de motivatie van de leerkracht. Het moet volgens hem een recht worden van de leerkrachten om in klassen met probleemkinderen gediversifieerd onderwijs te geven. Ook kleinere klassen zullen bijdragen tot een stijging van de motivatie. Daarom vraagt hij om zoveel mogelijk middelen vrij te maken om deze doelstelling te verwezenlijken.

De heer *Ludo Sannen* gelooft niet dat de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep verhoogt als men de lonen zou optrekken. Dergelijke maatregelen hebben grote budgettaire gevolgen, zodat men daar de vraag moet bij stellen of dit dan wel de aantrekkelijkheid van het beroep verhoogt. Andere elementen zoals de omkadering, het comfort, het urenpakket, de grootte van de klas e.d. dragen meer bij tot het zich welbevinden en de opwaardering van het beroep.

De spreker wil wel de overstap van leerkrachten uit de industrie naar het technisch en beroepsonderwijs financieel aantrekkelijker maken om te vermijden dat er in deze specifieke groep van leer-

krachten een tekort zou ontstaan. De instap in het onderwijs voor mensen met voldoende jaren beroepservaring moet daarom aantrekkelijk worden gemaakt. Hij is van mening dat de kwaliteit van het technisch onderwijs daarmee sterk zou verbeteren.

De heer Sannen is tevreden dat men reeds dit schooljaar werk wil maken van de vervangingspool voor jonge leerkrachten. Hij is van mening dat de VDAB de best geplaatste instantie is om deze vervangingspools te begeleiden. De VDAB krijgt immers reeds van de overheid heel wat middelen om dergelijke projecten te ondersteunen. Met de VDAB verplicht men de beginnende leerkracht niet een keuze te maken tussen onderwijsnetten, religieuze overtuigingen, enz. De jongeren moeten de ruimte en vrijheid krijgen om eerlijk en objectief te kunnen kiezen. Hij gaat er wel mee akkoord dat zij zich zullen moeten neerleggen bij het pedagogisch project van de school waar men zal gaan werken en dit project ook mee moeten ondertekenen.

De heer *André Van Nieuwkerke* is van mening dat de kwaliteit van het onderwijs in grote mate afhangt van de leerkracht. Het is belangrijk dat het onderwijs goede, jonge leerkrachten kan blijven aantrekken en motiveren. Het voorzien van een vervangingspool voor pas afgestudeerde leerkrachten is volgens de spreker een interessante vorm van startbanen voor pas afgestudeerde leerkrachten en biedt een oplossing voor het probleem van directies om vervangers te vinden.

De spreker vervolgt dat er nog andere maatregelen, dan jobzekerheid en salaris, nodig zijn om leerkrachten zich meer gewaardeerd te laten voelen en het beroep aantrekkelijker te maken. In deze tijd waarin hoge verwachtingen aan het onderwijs worden gesteld, moet het beleid er ook voor zorgen dat leerkrachten kunnen bijblijven en aan de hoge verwachtingen kunnen beantwoorden. Zo is er o.m. de terechte verwachting dat het onderwijs jongeren verstandig leert omgaan met de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën. De nieuwe media zijn immers niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Ook op dit vlak moet het onderwijs dualisering tegengaan. Maar dit veronderstelt wel dat scholen en leerkrachten over de mogelijkheden beschikken om dit te kunnen doen.

De heer *Jos De Meyer* was verrast dat de minister o.m. gepensioneerde leerkrachten terug wil oproepen om openstaande plaatsen in te vullen. De Commissie moet zich beraden over de reden van schaarste aan leerkrachten. Het is belangrijk daarbij na te gaan wat de oorzaak is van het hoge ziek-

teverlof, van de stress en welke gevolgen de vrouwelijking van het lerarenberoep met zich zal meebrengen voor de opvoeding van de kinderen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* beaamt het imagoprobleem rond het beroep leerkracht. Zij stelt echter vast dat als zij leerkrachten individueel naar hun problemen vraagt, dit zelden de lonen aangaat. Een recent onderzoek van de heer Luc Sels aan de K.U. Leuven toont bovendien aan dat de loontevredenheid van de mensen in het onderwijs vrij hoog is. Bovendien maakt hij in de studie duidelijk dat de lonen van het onderwijs tot de betere sectoren behoort.

Het probleem van de leerkracht is multicomplex, maar het is iets te eenvoudig om te stellen dat met het terugdraaien van de besparingen, het verhogen van de verloning en het verhogen van de middelen voor de nascholing een oplossing in het verschiet ligt.

Leerkrachten komen snel in de privésector terecht omdat ze te lang moeten wachten op een job in het onderwijs. Eenmaal men in de privésector tewerkgesteld is, blijft men daar ook gemakkelijker. Dit is één van de redenen waarom zij snel werk wil maken van de vervangingspool. Scholen worden daarmee geholpen te zoeken naar interimarissen en jonge leerkrachten kunnen in het onderwijs worden gehouden. Deze gaan immers te snel verloren voor het onderwijs. Zij wil jonge mensen kansen bieden nadat ze hun opleiding hebben beëindigd.

Goed onderwijs staat of valt met goede leerkrachten. De leerkracht zal daarom het belangrijkste hoofdstuk omvatten van haar beleidsnota. Ook de opleidingen moeten eventueel worden bijgestuurd zodat ze beter aansluiten bij de leefwereld van de jongeren.

Een probleem dat op termijn nog moet worden opgelost, is het instappen van kandidaat-leerkrachten uit de private sector. Momenteel zijn er regels over de wijze waarop dit kan en wordt er ook gebruik van gemaakt. Anderzijds moet men ook denken aan stagemogelijkheden voor leerkrachten, de mogelijkheid om tijdelijk uit te stappen om bijv. een stage te volgen, enz... In ieder geval zullen met het opstarten van de modularisering de taken van de leerkrachten heringevuld moeten worden. Men stapt hier immers af van het klassieke uurrooster. Hetzelfde geldt voor de brede inzetbaarheid van de leerkrachten met daaraan de taakdifferentiatie.

– *repliek van de leden*

Mevrouw *Veerle Heeren* vraagt wat de stand van zaken is van de invoering van de modularisering.

De heer *Jos De Meyer* wijst erop dat het uitzonderlijk moeilijk blijft om mensen uit de praktijk te vinden die over de nodige bekwaamheidsbewijzen beschikken, niettegenstaande men 10 jaar nuttige ervaring mag meenemen naar het onderwijs. De verloning blijkt hier een bijzonder grote rol te spelen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het project modularisering op 1 september 2000 van start gaat in een aantal scholen. De uitvoeringsbesluiten daaromtrent worden momenteel opgesteld.

Ingaand op de opmerking van de heer *De Meyer* repliceert de minister dat hij terecht daarvoor de aandacht vraagt. Zij stelde boven reeds dat hieromtrent concrete maatregelen moeten genomen worden. De overstap van privé naar onderwijs wordt bijv. bepaald door de stabiliteit van de betrekking of omwille van andere redenen.

9. Nascholing

De heer *Luc Martens* werpt een probleem op bij de verhoging van de middelen voor de nascholing. Het desbetreffende decreet heeft een lijn uitgezet, maar zelfs wanneer men de hoeveelheid middelen beoordeelt op het ogenblik dat de voorziene groei zijn eindpunt heeft bereikt, nl. 530 miljoen frank in 2003, blijven deze middelen beschamend laag in vergelijking met de uitgaven in het buitenland. Ook in vergelijking met de inspanningen die het bedrijfsleven doet inzake opleiding en vorming. Het onderwijs is nochtans een kenniscentrum bij uitstek met een enorme aanwezigheid aan deskundigheid en hoogopgeleiden. Het is zijn inziens dan ook noodzakelijk dat de nascholing budgettair wordt opgewaardeerd. De beperkte middelen verhinderen enerzijds dat de leraar zich in zijn volle mogelijkheden ontwikkelt en anderzijds dat nieuwe uitdagingen op een goede manier worden voorbereid.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het budget voor de nascholing zal blijven stijgen. Dit globale budget wordt via verschillende wegen ter beschikking gesteld :

- nascholing op initiatief van de scholen, ongeveer 75 percent van het voorziene budget gaat dus rechtstreeks naar de scholen zelf ;
- nascholing op initiatief van het gemeenschaps-onderwijs en van de representatieve groeperingen van inrichtende machten van het gesubsidieerd onderwijs, ongeveer 12 percent van het budget ;
- nascholing op initiatief van de Vlaamse regering, eveneens ongeveer 12 percent.

Nascholing is voor de minister een belangrijk aandachtspunt dat naast de nieuwe invulling van lerarenopleiding eveneens moet geëvalueerd worden in het kader van de herwaardering van de leerkracht.

In het kader van die evaluatie is op dit moment een afstemmingsonderzoek bezig met als belangrijkste onderzoeksvragen :

- hoe voeren scholen een professionaliseringsbeleid met de hun ter beschikking gestelde middelen ?
- ontstaat er een functionele afstemming van de vraag- (scholen) en aanbod- (nascholingsorganisaties) zijde ?

Ondertussen zou men ook de samenwerking tussen leerkrachten over schoolgrenzen heen moeten stimuleren. Leerkrachten hebben nood aan contact om ervaringen uit te wisselen enz. Bepaalde scholen doen dit reeds, terwijl men dit elders niet benut.

10. Centra voor Leerlingenbegeleiding, CLB

De heren *Gilbert Vanleenhove* en *Luc Martens* merken op dat er m.b.t. de invoering van de nieuwe Centra voor Leerlingenbegeleiding op 1 september 2000 twee problemen voordoen. Op de eerste plaats vragen zij wat de stand van zaken is van de uitvoeringsbesluiten van het CLB-decreet en specifiek daarbij dat van het cruciale uitvoeringsbesluit over de overdrachtsregeling. De heer *Vanleenhove* meent dat de integratie van PMS- en MST-centra een ingrijpende personeelsoperatie vergt waar men een sluitende procedure en strikte timing moet voor uitwerken om tegen 1 januari 2000, datum waarop de overdrachtscommissies van start gaan, deze te laten ingaan. Op die manier beschikt men over voldoende tijd om de centra tijdig te organiseren en de personeelsleden duidelijk in te lichten.

Het ontwerpbesluit m.b.t. de overdrachtsregeling voorziet een sluitende procedure en timing, maar het uitblijven hiervan hypothekeert de uitvoering van het decreet.

Een tweede vraag betreft het CLB van de Vlaamse Gemeenschapscommissie Brussel. De heer Vanleenhove weet dat dit CLB zich bijzonder wervend opstelt t.a.v. scholen in Vlaams Brabant. Het CLB-decreet voorziet dat CLB's overeenkomsten met scholen kunnen afsluiten voor drie jaar. Daarbij is het belangrijk dat CLB's met gelijke middelen, zoals voorzien in het CLB-decreet, scholen kunnen benaderen. Hij vraagt of het CLB van de VGC wettelijk een werking mag uitbouwen buiten de grenzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Bovendien zou dit CLB over extra middelen beschikken om scholen goed te bedienen. Over welke extra middelen gaat het hier en mogen de middelen van de Vlaamse Gemeenschap aangewend worden voor doeleinden die neerkomen op een concurrentie met de andere CLB's in Brussel en in Vlaams Brabant ?

– *antwoord van de minister*

De *minister* zal de stand van zaken van de uitvoeringsbesluiten inzake het decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding als bijlage bij het verslag laten voegen (Bijlage I-6). Het uitvoeringsbesluit m.b.t. de overdrachtsregeling is ondertussen bij hoogdringendheid toegevoegd aan de agenda van de eerstvolgende vergadering van de Vlaamse regering waarbij het advies van de Raad van State binnen de drie dagen wordt gevraagd.

M.b.t. het bevoegd zijn van het CLB van de Vlaamse Gemeenschapscommissie om ook buiten het hoofdstedelijk gewest op te treden, antwoordt de minister dat deze problematiek verder juridisch wordt onderzocht. Zij heeft daaromtrent met mevrouw Annemie Neyts, minister in de Brusselse regering, contact opgenomen.

Zij licht toe dat de VGC enkel in het hoofdstedelijk gewest optreedt als inrichtende macht. De ordonnances en besluiten zijn enkel van toepassing binnen dit gewest. Toch kan het VGC een CLB oprichten dat buiten het hoofdstedelijk gewest contracten afsluit. Het decreet op de CLB's verplicht de scholen niet om het dichtstbijgelegen CLB te kiezen. Het nieuwe decreet werkt vraaggestuurd. De drempel van de CLB's moet laag zijn voor de leerlingen en de ouders. Los van de situatie in Brussel wordt deze werking op de helling gezet als het CLB ver van de school ligt. Over de financiële

middelen heeft de minister nog geen volledige duidelijkheid.

– *replik van de leden*

De heer *Luc Martens* repliceert dat het niet voldoende is te registreren wat juridisch gezien kan of niet kan. Als de wet niet adequaat genoeg is en middelen anders worden aangewend dan waar ze voor bedoeld waren, moet men optreden. Alle Vlaamse partijen waren het erover eens een extra inspanning te leveren voor het onderwijs in Brussel. Het extra geld moet correct worden aangewend.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt voor deze problematiek op de eerstvolgende commissievergadering te bespreken zodat zij tegen dan meer duidelijkheid omtrent deze kwestie kan scheppen.

De *voorzitter* en de *leden* gaan hiermee akkoord. De voorzitter zal dit thema als eerste punt op de agenda van de eerstvolgende commissievergadering plaatsen.

11. Studie omtrent de objectieveerbare verschillen

De heer *Luc Martens* werpt op dat er nog vele onduidelijkheden zijn m.b.t. het wetenschappelijk onderzoek naar de objectieveerbare verschillen. Deze ongerustheid werd bij zijn fractie versterkt met het rapport dat het Gemeenschapsonderwijs omtrent de definitiestudie zeer recent verspreidde. Ook de heer *Joris Van Hauthem* vraagt omwille van de verspreiding van dit rapport dat vernietigend was voor de definitiestudie m.b.t. de objectieveerbare verschillen, of deze studie, die reeds tijdens de vorige legislatuur werd aangemaakt, zal behouden blijven als uitgangspunt voor de kwantificeringsstudie.

De heer *Joris Van Hauthem* werpt tevens op dat de voortzetting van de studie omtrent de objectieveerbare verschillen slechts één element vormt in deze discussie. De minister wil immers in het kader van het decreet secundair onderwijs tegelijkertijd de verhouding 76/100 aanhouden. Dit leidt tot verwarring en dubbelzinnigheid.

– *antwoord van de minister*

De *minister* repliceert dat de verhouding 76/100 een voorlopige regeling is. Indien de studie aangeeft dat deze verhouding niet strookt met de realiteit, zullen de decreten, rekening houdend met

de budgettaire mogelijkheden, worden aangepast. Zij verwijst daaromtrent naar een vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer en bevestigt haar antwoord en vaste wil om deze studie inzake de kwantificering tot een goed einde te brengen.

Het ontwerpbestek voor de kwantificeringsstudie wordt momenteel aangepast in functie van de inhoud van het regeerakkoord. Bij de bespreking van de definitiestudie werd een eerste ontwerp toegevoegd. Over dit ontwerp bestond er binnen de toenmalige meerderheid geen consensus. Het is de bedoeling om na de behandeling van de begroting in de Commissie de nieuwe versie van het bestek te bespreken. Zij hoopt dat zij nadien en liefst nog dit kalenderjaar de procedure inzake overheidsopdrachten kan opstarten.

12. Studietoelagen

De heer *Luc Martens* merkt op dat men ondanks grote verklaringen in het regeerakkoord, in deze begroting geen aanzet geeft voor de uitvoering van de resolutie van het Vlaams Parlement m.b.t. studietoelagen.

De heer *Ludo Sannen* verwijst naar de resolutie omtrent de studietoelagen die de commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid had opgesteld en unaniem door het Vlaams Parlement is aangenomen. Hij pleit ervoor dat de Commissie een initiatief zou nemen om de uitgangspunten van deze resolutie die ook de uitgangspunten zijn die in het regeerakkoord staan, decretaal te verankeren.

De heer *André Van Nieuwkerke* werpt op dat het regeerakkoord een verhoging voorziet van het budget voor de studietoelagen, maar dat dit zich niet vertaald heeft in de begroting. Het kredietvoorstel voor 2000 bedraagt zelfs 50 miljoen frank minder dan het krediet van 1999. Wat is hier de verklaring voor ?

Volgens de heer *Jos De Meyer* zijn alle fracties, ongeacht wie minister is van Onderwijs, vragende partij om meer middelen te voorzien voor de studietoelagen. Hij verwijst daarbij naar de resolutie betreffende de studietoelagen die daaromtrent door de Commissie werd voorbereid. De inkomensgrens om in aanmerking te komen voor studietoelagen werd ondertussen wel geïndexeerd, maar de reële individuele bedragen zullen volgens de spreker echter lager liggen omdat het aantal aanvragen sterk is gestegen terwijl de te verdelen pot hetzelfde blijft.

Hij wijst in dit kader op een probleem bij de landbouwers die getroffen werden door de dioxinecrisis. Deze zelfstandigen hebben geen inkomen voor 1999, maar bezitten uiteraard nog wel een woning met een kadastraal inkomen. Door de toepassing van de KI-toets inzake de studietoelagen zullen zij daardoor geen studiebeurs kunnen ontvangen voor hun kinderen. Hij vraagt de minister om in de loop van de volgende maanden samen met de Commissie naar een oplossing voor dit sociale probleem te zoeken.

De heer *Gilbert Vanleenhove* werpt op dat men onder impuls van de Commissie Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid in de vorige legislatuur enkele belangrijke aanzetten heeft genomen ter verbetering van het studietoelagensysteem. Dit leidde tot een resolutie waar de huidige minister zelf toen als parlements lid mede-indiener van was.

Hij is erover verheugd dat deze resolutie in het regeerakkoord bijna integraal werd overgenomen. Toch vindt hij in de begroting geen enkele aanzet terug tot verdere uitvoering van de resolutie. De uitvoering van deze resolutie vergt een vrij grote kostprijs. Daarom zou het logisch zijn geweest dat men vanaf het eerste jaar van deze legislatuur reeds een fasering zou inschrijven. Hij rekent erop dat men in ieder geval bij de begrotingscontrole deze fasering zou aanvatten.

De spreker vraagt hier tevens wat de stand van zaken is van de onderzoeksopdrachten omtrent de studiekosten in het hoger onderwijs die tijdens de vorige minister nog werden uitbesteed aan het HIVA.

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt dat als gevolg van de resolutie van het Vlaamse Parlement voor het begrotingsjaar 1998 nieuwe initiatieven werden voorzien : het optrekken van de minimumgrenzen HO met 10 procent voor het academiejaar 1998-1999 om tegemoet te komen aan de noden van de laagste inkomenscategorieën. Hiervoor werden simulaties uitgevoerd. De kost werd geraamd op 80 miljoen frank voor het gehele academiejaar. Ongeveer de helft van de toelagen wordt betaald vóór 1 januari van het academiejaar. Voor de begroting 1998 werd 40 miljoen frank voorzien voor de nieuwe initiatieven, later herleid tot 37 miljoen frank voor de begroting 1998 en 64 miljoen frank op jaarbasis.

Daardoor bleef er nog ruimte over voor het tweede nieuwe initiatief : de verruiming van het vermoedelijk inkomen. De kosten hiervoor werden in

totaal op 33,1 miljoen frank op jaarbasis geraamd. Dit zou echter voor het overgrote deel in 1999 moeten worden uitbetaald omdat van deze dossiers werkgeversattesten e.d. moesten worden gevraagd.

Op basis van de uitbetalingen van 1998-1999 werd de begroting van 2000 opgesteld, toen bleek dat de weerslag niet zo hoog was als voorzien. Nieuwe simulaties voor de berekening van de kost van de indexatie van zowel toelagebedragen als inkomensgrenzen brachten aan het licht dat deze kost minder hoog was dan uit vorige simulaties kon worden afgeleid.

Een aantal elementen van de resolutie werden opgenomen in de beleidsverklaring van de Vlaamse regering. Hiervan moet de komende jaren werk worden gemaakt. Zij stelt voor ook hier een meerjarenplan op te stellen om hieraan tegemoet te komen en ondersteunt het voorstel van de heer Sannen om vanuit de Commissie een decretaal initiatief te nemen.

Wat het aanpassen van de toelagebedragen hoger onderwijs aan de reële studiekost betreft, loopt er momenteel een onderzoek van het HIVA in samenwerking met de universiteit Gent. De definitieve resultaten hieromtrent zijn nog niet bekend. Volgens een voorlopige ruwe schatting kan geraamd worden dat de maximumtoelage voor kotstudenten met 45.000 frank moet worden opgetrokken. Een andere optie zou zijn om, in plaats van de maximumtoelage op te trekken, de maximum inkomensgrenzen hoger onderwijs op te trekken, teneinde meer kandidaten in het systeem te halen. Zij stelt voor dit onderzoek bij de finalisering ervan te bespreken in de Commissie.

Ingaand op de vraag van de heer De Meyer m.b.t. de door de dioxine getroffen landbouwers antwoordt de minister dat dit kadert in een ruimer geheel. Een ad hoc oplossing is hier haar inziens niet mogelijk. Zij zal zowel bij de Vlaamse regering als bij de administratie deze problematiek aanhalen en nagaan welke maatregelen hieromtrent kunnen worden genomen.

13. Infrastructuur

De heer *Luc Martens* merkt op dat de bijkomende middelen in de onderwijsbegroting eenzijdig, nl. voor 2/3 naar investeringen in infrastructuur gaan. Hij beseft dat hier heel wat middelen nodig zijn, maar stelt toch vast dat er slechts in bijkomende orde in het personeel wordt geïnvesteerd.

De heer Martens voegt hieraan toe dat men de vraag moet stellen naar wat voor soort infrastructuur deze middelen gaan. Het is volgens hem belangrijk dat men ook oog heeft voor de kwaliteit van de schoolinfrastructuur die moet aansluiten op de dynamiek van de samenleving en dus een biotoop moet creëren die het onderwijs op een toekomstgerichte manier gestalte moet doen geven. Zo werden scholen vroeger gebouwd op basis van het frontale onderwijssysteem terwijl de huidige concepten eerder moeten uitgaan van een interactieve omgang met de leerlingen. De context is immers meebepalend voor de manier van werken. Hij suggereert om m.b.t. de besteding van de middelen voor infrastructuur sociologen, architecten en pedagogen samen te zetten zodat het onderwijs via de architectuur mede een actor kan zijn die de toekomst openbreekt en dynamiseert.

Hij erkent evenwel dat de wachtlijsten in elk onderwijsnet enorm zijn. Zo bedroeg de waarde van de wachtlijst bij het vrij gesubsidieerd onderwijs op 19 oktober 1999 14,6 miljard frank, terwijl dit voor het officieel gesubsidieerd onderwijs 3,7 miljard frank was. Vandaag heeft men de nodige budgettaire middelen om daaraan tegemoet te komen.

De heer *Ludo Sannen* wenst het standpunt te weerleggen dat men meer in stenen wil investeren dan in mensen. De onderwijsbegroting gaat voor 77,5 percent naar lonen wat in vergelijking met de buurlanden het hoogste is, en voor 1,1 percent naar infrastructuur wat in vergelijking met de buurlanden het laagste is. Bovendien bedragen deze extra middelen slechts 27 percent van het totale bedrag dat bij onderwijs bijkomt, wat geen wanverhouding is. Hij verwijst nog naar het DIGO-rapport en de diverse resoluties die het Vlaams Parlement inzake infrastructuur tijdens de afgelopen legislatuur heeft aangenomen. Het is wenselijk en noodzakelijk dat hier gevolg wordt aan gegeven. Hij besluit daaruit dat er dringend een inhaalbeweging nodig is.

Hij vraagt de minister wel in te gaan op de suggestie van de heer Luc Martens om meer oog te hebben voor de kwaliteit van de infrastructuur. Hij beaamt dat de schoolinfrastructuur beter zou moeten aansluiten op de manier waarop onderwijs moet worden aangeboden, op de uitdagingen waarvoor het onderwijs staat en de rol en plaats die het onderwijs in de samenleving heeft. De overheid zou hieromtrent modellen kunnen aanreiken.

De heer *Luc Martens* reageert op de heer Sannen dat men vergelijkingen met het buitenland niet kan maken, zonder rekening te houden met de typische onderwijsstructuur.

De heer *Gilbert Van Baelen* is tevreden met de noodzakelijke verhoging van de middelen voor de onderwijsinfrastructuur. Te meer omdat ze structureel worden voor alle onderwijsniveaus. Hij verwacht dat de regering zich hieraan zal houden en een decretaal initiatief zal nemen m.b.t. de financiering en subsidiëring van infrastructuur om de achterstand weg te werken. Dit veronderstelt een versnelling van het investeringsritme tijdens de volgende jaren om nadien terug te vallen op een normaal ritme.

De inspanningen die in dit kader voor de hogescholen worden geleverd, moeten voldoende zijn om de doelstelling rond campusvorming in de hogescholen te realiseren. De spreker vraagt hierbij op het ruimtelijke veld na te gaan of men geen samenwerkingsverbanden kan nastreven of kan stimuleren om versnippering tegen te gaan.

Hij hoopt ook dat men bij de evaluatie van de inspanningen voor infrastructuur de universiteiten niet zou vergeten. De mechanismen inzake investeringen zouden immers ook hier van toepassing kunnen zijn.

De heer *André Van Nieuwkerke* is tevreden dat men voor alle onderwijsniveaus bijkomende middelen voor investeringen voorziet. Een aangename schoolomgeving is zowel voor leerkrachten als leerlingen motiverend en vormt een blijk van waardering, terwijl verloederde schoolgebouwen vandalisme en geweld eerder in de hand werken.

De heer *Gilbert Vanleenhove* wijst inzake de infrastructuur op een technisch probleem bij het Nationaal Waarborgfonds voor het Vrij Onderwijs. Scholen die destijds met dit fonds gebouwd hebben, sloten leningen af waarbij zijzelf voor 100 procent voor de kapitaalsaflossing zorgden en de interesten, zijnde 1,25 procent, door de overheid met vaste annuïteiten werden betaald. Deze leningen lopen over een periode van 30 tot 35 jaar. In de eerste jaren gaf dit voor deze scholen geen bijkomende lasten, omdat er geen kapitaalsaflossing moest gebeuren. Ondertussen is er echter een probleem ontstaan omdat dit nu wel moet gebeuren.

Hij licht toe dat men in de jaren '70-'80 op basis van verkeerde prognoses een betalingsplan opmaakte. De prognoses waren gesteund op groeiende of minstens gelijke leerlingencijfers, de inflatie van die tijd en er werd gerekend met de indexatie van de schoolpactwet, d.i. 50 procent indexatie volgens de consumptieprijzen en 50 procent volgens de nationale loonindexatie. Dit bleek een vergis-

sing want er is de denataliteit, de inflatie sinds '90 is 0 en sinds '84 heeft men stelselmatig gesleuteld aan de indexatie. De scholen kunnen daardoor hun leningslast niet meer afbetalen en zullen 70 tot 100 procent van hun werkingstoelagen moeten gebruiken voor de aflossing van deze leningen.

De heer Vanleenhove ziet twee oplossingen. De Vlaamse regering zou ten eerste een extra inspanning hiervoor kunnen leveren, wat niet logisch of opportuun is. Een tweede en betere oplossing zou er kunnen in bestaan dat de federale overheid zou moeten toestaan dat er een herfinanciering komt van de leningen waarbij zij onderhandelingen zou moeten voeren met de bankwereld.

Hij vraagt dat de minister hierover met haar federale collega's dringend gesprekken hierover zou aanknopen in het belang van de toekomstige werkingmogelijkheden van vele scholen. De vorige federale regering had daaromtrent reeds een aantal stappen gezet. Hij hoopt dat deze weg verder zal worden bewandeld.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verwijst op de eerste plaats naar het regeerakkoord dat een aantal engagementen op het vlak van infrastructuur inhoudt. Zij is ervan overtuigd dat men de komende jaren een inhaalbeweging moet opzetten om de achterstand weg te werken of alleszins dit te doen binnen het kader dat budgettair mogelijk is.

Er is een decretaal initiatief aangekondigd om één en ander bijkomend budgettair te verankeren. De periode voorzien in onderwijsdecreet VI loopt bovendien slechts tot en met 2000. De verhoudingen moeten opnieuw worden bepaald, samen met de kwantitatieve budgettaire vertrekbasis. Hieruit afleiden dat er in de begroting onvoldoende bijkomende middelen zijn voor personeel is echter niet correct.

Het is inderdaad zo dat het leeuwenaandeel van de zgn. 'nieuwe initiatieven' in de begroting 2000 gaat naar scholeninfrastructuur. Het betreft hier evenwel een voortzetting van het beleid van de vorige regering, weliswaar met twee duidelijke verschillenpunten, zoals aangehaald in haar inleiding.

De minister vervolgt dat een meer principiële discussie de kwalitatieve invulling is. Zij beaamt dat infrastructuur meer is dan stenen omdat het onderbrengen van mensen in versleten gebouwen niet getuigt van respect voor deze mensen. Zij deelt

mee dat hieromtrent in ieder geval een werkgroep op haar kabinet is opgericht.

Over het probleem van de oudere dossiers met betrekking tot het Nationaal Waarborg Fonds heeft de minister een beperkt aantal kwantitatieve gegevens. Het zou voor het officieel gesubsidieerd onderwijs gaan over 768 leningen en 2,5 miljard frank openstaand kapitaal en 983 leningen in het vrij gesubsidieerd onderwijs met 20,2 miljard frank openstaand kapitaal. Deze gegevens geven nog geen zicht op de inrichtende machten waarmee er een probleem is. Zij zal de volledige gegevens verder opvragen.

14. Inspraak en participatie

De heer *Luc Martens* stelt vast dat er geen aandacht is voor de participatie en ondersteuning van de ouders. Zij zijn en blijven de eerste verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kinderen. Zij zijn de eerste gesprekspartners voor de school. Zij moeten mee het onderwijsproject van de school van hun keuze dragen. De middelen voor het decreet op de ouderverenigingen moeten dan ook drastisch omhoog omdat deze niet volstaan voor een degelijke werking op het terrein. In vergelijking met de middelen die aan andere initiatieven zoals Klasse, dat weliswaar degelijk werk verricht, worden besteed, zijn de middelen voor de ouderverenigingen disproportioneel verdeeld. Er dient een meer samenhangend beleid gevoerd te worden t.a.v. de ouderverenigingen waarbij de middelen die nu uit verscheidene bevoegdheidsdomeinen komen, worden samengebracht.

De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat er de laatste jaren veel aandacht is besteed aan het uitwerken van participatiestructuren in het onderwijs. Eén van de laatste initiatieven daaromtrent waren de decreten betreffende de leerlingenraden en de studentenkoepelverenigingen. In deze begroting wordt, zoals dat decretaal voorzien was, ook een subsidie hiervoor ingevuld. In dit kader vraagt hij waarom het steunpunt in 2000 een verhoging krijgt van 6 miljoen frank.

De spreker is zeer bezorgd over de subsidiëring van de ondersteuningscentra voor ouderverenigingen. Die blijkt ruimschoots onvoldoende te zijn, zodat de drie representatieve koepelorganisaties een noodkreet hebben geuit. Het bestaan zelf van deze organisaties komt in gevaar door een gebrek aan personele en financiële middelen. Als men het ernstig meent met de participatie en de inspraak

van alle actoren in het onderwijs, kan men dit niet toelaten. Het kan niet de bedoeling zijn dat ouderverenigingen verworden tot een soort feestcomités in plaats van organisaties die vorming kunnen bieden aan ouders. Als men wil dat zij een reële en gemotiveerde inbreng hebben in het hele schoolgebeuren, dan moet men daar de nodige middelen voor veil hebben. Hij dringt er op aan dat de subsidiëring van deze verenigingen dringend zou worden aangepast. Als dit niet kan in de voorliggende begroting, dan moet dit mogelijk zijn bij de begrotingscontrole 2000.

De heer *Joris Van Hauthem* herinnert eraan dat zijn fractie geen problemen heeft met leerlingenparticipatie op zich, maar wel zich steeds gekant heeft tegen een decretale verankering ervan. Hij verneemt uit de begroting dat de kredieten voor het steunpunt voor leerlingenparticipatie waar de Koning Boudewijnstichting voor moet zorgen, van 9 miljoen frank stijgen tot 15 miljoen frank. Procentueel betekent dit een substantiële verhoging waardoor het gevaar voor institutionalisering, waar zijn fractie juist in het verleden voor waarschuwde, dreigt.

– antwoord van de minister

De *minister* antwoordt dat de stijging van de middelen voor het steunpunt te maken heeft met het feit dat dit steunpunt pas in de loop van het kalenderjaar van start is gegaan. Het is de bedoeling dit in ieder geval te behouden.

M.b.t. het decreet op de ouderverenigingen reageert de minister dat de problemen hieromtrent nader onderzocht zullen worden zodat de uitvoering ervan eventueel kan worden bijgestuurd.

In dit kader merkt zij op dat leerkrachten zelf ook vragende partij zijn om op een andere manier betrokken te worden bij de inspraak. De leerkrachten merken daarbij op dat vakbonden niet altijd het meest geschikte orgaan zijn om deze inspraak vorm te geven.

Deze elementen zijn tevens opgenomen in de beleidsnota, zodat bij de bespreking daarvan hier verder kan op worden ingegaan.

15. PC/KD-project

De heer *André Van Nieuwkerke* vermeldt dat voor het PC/KD actieprogramma voor 2000 700 miljoen frank beschikbaar is. Van die 700 miljoen frank

staat echter nog steeds het leeuwedeel, namelijk 600 miljoen frank, bij wetenschapsbeleid ingeschreven en slechts 100 miljoen frank bij onderwijs. Hij vraagt waarom dit globaal bedrag van 700 miljoen frank opgesplitst wordt en vooral waarom er nog steeds niet gekozen wordt voor de meest logische en efficiënte manier, namelijk alles vanuit de onderwijsbegroting naar de scholen doorsluizen.

De heer Van Nieuwkerke vermeldt dat de resultaten van een steekproef over de besteding van de PC/KD-middelen door scholen, die in de toelichting is opgenomen, zijn vermoedens bevestigt. Scholen gebruiken deze middelen voornamelijk voor het aanschaffen van apparatuur, software en netwerken en nauwelijks voor nascholing. Hoewel er geen officiële cijfers beschikbaar zijn, blijkt uit de telefonische enquête van Digikids bij de 705 scholen die zich in het najaar van 1997 inschreven voor internetopleidingen dat de computer toen geenszins tot de basisuitrusting van de school behoorde. 54 percent van de basisscholen bleek in 1997 helemaal geen PC's te hebben en 32 percent beschikte over verouderde PC's. Met het geld van het PC/KD-project zijn de scholen nu op materiaal vlak blijkbaar aan een inhaalbeweging begonnen. De inspanningen op het vlak van nascholing en begeleiding van leerkrachten staan blijkbaar op een veel lager pitje. De overheid wil nu wel beginnen met het opzetten van expertisenetwerken die leerkrachten en scholen kunnen begeleiden in het educatief gebruik van de informatica. Om dergelijke regionale expertisenetwerken te kunnen uitbouwen is op de onderwijsbegroting slechts 50 miljoen frank ingeschreven. Deze is voornamelijk bedoeld om de nodige aan nascholing te kunnen aanbieden. Een bedrag van 50 miljoen frank voor nascholing staat wel in schrille tegenstelling met het bedrag van 700 miljoen frank voor apparatuur.

Men onderschat volgens de heer Van Nieuwkerke dat leerkrachten de nodige tijd moeten krijgen om zich met de computer bezig te houden. De denkspite dat een ICT-beleid binnen de vrijetijdsbesteding van het personeel moet passen, moet daarom verlaten worden.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het project PC/KD formeel een looptijd heeft tot 2002. Tegen de begroting 2001 zal worden nagegaan in welke mate de middelen die opgesplitst zijn, kunnen worden samengebracht. De begroting 2001 zal daar dan meer duidelijkheid moeten over geven, alsook over middelen voor nascholing en ondersteuning waar de scholen duidelijk vragende partij naar zijn.

16. Leerlingenvervoer

De heer *Luc Martens* haalt aan dat men in het buitengewoon onderwijs, lager en secundair, geen enkel nieuw initiatief neemt. Enkel inzake het leerlingenvervoer wordt vermeldt dat bijkomende middelen zullen toelaten de ritten langer dan 4 uur uit te splitsen. De spreker meent dat naar analogie van de ophaaldiensten bij voorzieningen van het VFSIPH de ritten zouden moeten herleid worden tot een duurtijd van max. 1 tot 1u15 om aanvaardbaar te zijn.

De heer Martens voegt hier nog aan toe dat de arbeidsrechtelijke situatie van de busbegeleiders zeer precair is terwijl er ook meer dan één dubbelzinnigheid blijft t.a.v. betaling, subsidiëring en werkgeversverplichtingen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de toename van het budget voor leerlingenvervoer, dat in de begroting is ingeschreven, substantieel is en moet leiden tot de afbouw van ritten van meer dan 4 uur. Daarmee wil zij niet zeggen dat zij een ritduur van vier uur redelijk zou vinden. In de toekomst zal verder worden gesleuteld aan het terugdringen van de ritduur. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de afstand die moet worden overbrugd en met het traject. Als bussen tijdens het spitsuur langs de Brusselse of Antwerpse ring moeten, kunnen zij dat niet sneller dan het gewone wegverkeer.

Voor wat het statuut en de verloning van de busbegeleiding betreft, worden op dit ogenblik verschillende alternatieven onderzocht. Bij de budgetcontrole voor 2000 zal dit allicht duidelijker worden. Bij de discussie over de mogelijke overheveling van het leerlingenvervoer naar De Lijn zal overigens ook rekening moeten worden gehouden met de busbegeleiding.

Men mag niet verkeerdelijk de indruk te geven dat er de voorbije jaren steeds een grote stijging is geweest van de middelen voor leerlingenvervoer. Zij vestigt de aandacht op het feit dat tussen de begrotingsjaren 1999 en 2000 de toename aan middelen 220 miljoen bedraagt. Zij zal blijvend inspanningen leveren voor de zwakkeren in de samenleving, zodat de kwaliteit niet alleen binnen, maar ook buiten de schoolpoort aanwezig kan zijn. Zij hoopt ooit de ritduur te reduceren tot één uur en een kwart, zoals bij het Vlaams Fonds.

17. Centra voor Volwassenenonderwijs en tijdelijke leergangen

De heer *Luc Martens* vraagt wat de minister van plan is met de toekomst van de tijdelijke leergangen. De begroting, noch de toelichting scheppen hieromtrent duidelijkheid.

– *antwoord van de minister*

De *minister* licht toe dat de Vlaamse regering voor de tijdelijke leergangen recent een subsidiebesluit voor het schooljaar 1997-1998 heeft goedgekeurd.

Naar aanleiding van de beslissing over het subsidiëingsbesluit zal de minister een evaluatie van de bestaande initiatieven maken om na te gaan in welke mate zij kunnen worden ingepast in de nieuwe structuren van de centra voor volwassenenonderwijs.

18. Andere opmerkingen

a. CAO 1999-2000

De heer *Luc Martens* merkt op dat men in de begroting 2000 geen middelen voorzien heeft voor een nieuwe Vlaamse onderwijs-CAO voor 1999-2000, die in aanvulling op de CAO 97-98, die overigens nog niet helemaal in uitvoering is, snel moet worden afgesloten.

Toch hebben de vakbonden reeds een aantal eisen geformuleerd : een algemene loonsverhoging ; het wegwerken van allerhande geldelijke en administratieve anomalieën, vooral dan voor bepaalde personeelscategorieën ; een grondige verbetering van de arbeidsvoorwaarden van al het onderwijspersoneel met bijzondere aandacht voor o.m. stresspreventie, mobiliteit en het wegwerken van een niet te verantwoorden taakbelasting. Deze eisen zullen echter een belangrijke budgettaire impact hebben.

b. Basiseducatie

De heer *Luc Martens* verwijst naar het asielbeleid van de federale regering waarin deze een hoge prioriteit geeft aan het veiligheidsbeleid. Ten aanzien van degenen die in het land blijven moet men echter inspanningen leveren die gericht moeten worden op de integratie van allochtone mensen in de samenleving. De spreker meent dat de basiseducatie aan de zgn. inburgering van deze allochtonen

een belangrijke bijdrage kan leveren. Dit lijkt evenwel niet de overtuiging van de minister te zijn, want het budget voor basiseducatie stijgt niet in 2000.

c. Internaten

De heer *Ludo Sannen* stelt een duidelijke meeruitgave vast voor de internaten. De problematiek van de internaten zal terecht ook deel uitmaken van de studie m.b.t. de objectiveerbare verschillen. Hij meent dat de rol en de taken van de gesubsidieerde internaten dringend duidelijk gedefinieerd moeten worden. Vragen als welk personeelsstatuut men daar wenst en wat de taak en de invulling zijn, moeten daarbij worden beantwoord. Het blijkt immers dat de internaten het intern nog niet eens zijn over dergelijke vragen.

d. Onderwijssituatie in Brussel

De heer *Luc Martens* brengt aan dat voormalig minister van Onderwijs, de heer Eddy Baldewijns een protocol afsloot met de toenmalige voorzitter van de VGC, de heer Rufin Grijp, omtrent het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel. Daarin stond gestipuleerd dat men in 1999 een bijzondere opdrachtouder zou aanduiden. Het is volgens de spreker niet duidelijk wat de toekomstige invulling hiervan zal zijn. Bovendien vraagt hij waar hij in de begroting de middelen die daarvoor dienen, zijn ingeschreven.

Een tweede probleem inzake het onderwijs in Brussel situeert zich bij de zorgverbreding en het onderwijsvoorrangsbeleid. De heer Martens vraagt hoe deze middelen in Brussel i.s.m. de VGC zullen worden aangewend.

Een derde vraag betreft het hoger onderwijs in Brussel. De spreker merkt op dat er heel wat initiatieven worden genomen vanuit de scholen zelf om de krachten te bundelen, zoals het Quartier Latin-project of de centrale campusidee. Hij vraagt hoe de minister het Nederlandstalig hoger onderwijs in Brussel in de toekomst zal garanderen.

e. Geweld op school

De heer *André Van Nieuwerkerke* stelt dat één van de nieuwe initiatieven die in de begroting 2000 is opgenomen de time-outprojecten en projecten i.s.m. welzijn zijn. De toelichting vermeldt, aldus de spreker, dat de beleidsopties inzake samenwerking

onderwijs-welzijn en de aansluiting op het vooropgestelde meerjarenplan zal gebeuren aan de hand van projecten of experimenten op het terrein. Eén mogelijkheid is de coördinatie van time-out projecten of schoolvervangende programma's voor jongeren die het op school niet meer zien zitten of die het schoolleven grondig verstoren en waarvoor de inzet van ouders, school, CLB e.d. niet meer werkt. Een dergelijke coördinatie en toezicht op de diverse projecten is noodzakelijk. Daarmee kan hun doeltreffendheid worden verhoogd. Hij vraagt wat precies met "time-out-projecten" en "schoolvervangende" programma's wordt bedoeld. Hoe wordt het uit school halen van deze jongeren bijvoorbeeld gerijmd met de leerplicht en de eindtermen? Leidt dit juist niet tot dualisering? Het onderwijs mag deze jongeren immers niet afschrijven. Deze jongeren zouden het in een schoolvervangend programma nog kunnen waarderen dat ze niet meer naar school hoeven en dat ze een ander programma krijgen tot hun leerplicht erop zit. Nadien zullen ze echter wel ontdekken dat zij niets waard zijn op de arbeidsmarkt, met alle gevolgen van dien.

Het budget voor de coördinatie van projecten mag daarom niet enkel gebruikt worden voor echte crisissituaties, maar er moeten evenzeer middelen worden vrijgemaakt voor een breder preventie- en remediëringsbeleid. Het voorkomen van antisociaal gedrag en het ondersteunen van scholen die meer dan andere geconfronteerd worden met leerlingen met problemen verdienen de nodige aandacht. De schoolteams die zich effectief inspannen om ook deze moeilijke jongeren via het onderwijs meer kansen te geven in de maatschappij moeten voelen dat het beleid dit waardeert en hen daarin ondersteunt.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

De amendementen op de uitgavenbegroting zijn opgenomen in Stuk 15 (1999-2000) – Nr. 3. In de hiernavolgende artikelsgewijze bespreking wordt voor de leesbaarheid van het verslag enkel nog verwezen naar het amendementnummer.

A. Decreetbepalingen

Artikel 14

(programma's 32.10, 33.10, 33.20, 33.30, 34.10, 35.40 en 39.20)

Twee amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe in de programma's 32.10 en 33.30 de basisallocaties 33.03 Subsidie aan leerlingkoepelverenigingen – secundair onderwijs en 33.03 Subsidies aan studentenkoepelverenigingen – hoger onderwijs" te schrappen (*amendementen nr. 10 en 11*).

De minister licht toe dat deze amendementen het gevolg zijn van een technische opmerking van het Rekenhof. Deze basisallocaties hebben nl. reeds een decretale onderbouw.

De amendementen en het aldus geamendeerde artikel 14 (programma's 32.10, 33.10, 33.20, 33.30, 34.10, 35.40 en 39.20) worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 18

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 1, op de eerste en tweede regel de zinsnede "De scholengroepen van het Gemeenschapsonderwijs worden ertoe gemachtigd" te vervangen door de zinsnede "Het Gemeenschapsonderwijs wordt ertoe gemachtigd" (*amendement nr. 31*).

De minister licht toe dat krachtens artikel 3 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs "het Gemeenschapsonderwijs" de openbare instelling met rechtspersoonlijkheid is aan wie de opdracht tot het inrichten van onderwijs namens de Vlaamse Gemeenschap wordt toevertrouwd. De scholengroepen en de Raad zijn bestuursniveaus van die rechtspersoon. In dit geval gaat het wel degelijk om de procedures gevoerd door de scholengroepen voor kleine infrastructuurwerken waarvoor de vastleggingen gebeuren tot een kwantum dat is toegewezen overeenkomstig de criteria vastgelegd door de centrale raad.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikelen 19, 20, 27, 44, 54, 63

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 64

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in § 1, op de eerste en tweede regel de woorden "De dotatie aan de scholengroepen van het gemeenschapsonderwijs" te vervangen door de woorden "De dotatie aan het gemeenschapsonderwijs, bestemd voor en rechtstreeks gestort aan de scholengroepen" (*amendement nr. 36*).

De *minister* verwijst voor de toelichting naar het gelijkaardige amendement bij artikel 18.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikelen 65 en 66

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 91

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in het tweede lid, op de tweede regel het bedrag "63.500.000 frank" telkens te vervangen door het bedrag "63.600.000 frank" (*amendement nr. 39*).

De *minister* licht toe dat dit een technische aanpassing is ingevolge een opmerking van het Rekenhof.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel worden indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

B. Begrotingstabel

Afdeling I

Programma's 31.10 en 31.20

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 31.10 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 32.10

De heer *Luc Martens* verwijst naar de toelichting waar bij dit programma vermeld staat dat de boekhoudkundige controle gelijkwaardig moet zijn. Hij steunt dit idee omdat het de transparantie ten goede komt, maar vraagt hoe de financiering van de betrokken accountants zal gebeuren.

Een tweede vraag van de spreker betreft het voorziene bedrag van 107,6 miljoen frank voor tewerkstellingsstimuli. Wat houden deze tewerkstellingsstimuli in ?

De *minister* antwoordt op de vraag m.b.t. de accountants dat er in ieder geval bijkomende middelen zullen moeten worden voorzien.

Zij verduidelijkt omtrent de tewerkstellingsstimuli dat de scholengemeenschappen de kwantiteit aan uren als gevolg van de desindexatie van de werkmiddelen toegewezen zullen krijgen. Deze uren zullen vrij mogen worden aangewend.

Het programma 32.10 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 32.20

De heer *Gilbert Vanleenhove* merkt op dat het zgn. spijbelbesluit een vorig besluit opheft, maar dat dit besluit in tegenstelling tot het vorige besluit enkel het gewoon secundair onderwijs betreft en niet meer spreekt over het buitengewoon onderwijs.

De *minister* meent dat dit een belangrijke opmerking is en zal dit laten onderzoeken.

Het programma 32.20 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 33.10

De heer *Luc Martens* heeft vragen m.b.t. het Hoger Kunstonderwijs. Bij de totstandkoming van het hogescholendecreet heeft men de zgn. derde graad en meer bepaald deze voor de beeldende kunsten, in Antwerpen gegroepeerd en ondergebracht bij het

Hoger Instituut voor Schone Kunsten. Dit instituut moest fungeren als een vrije werkplaats om zich verder te bekwamen. Een zelfde stramien werd toegepast voor de muzieksector, meer bepaald met het overkoepelende Orpheus-instituut.

Eind 1998 werd er een adviescommissie geïnstalleerd die zowel vanuit cultuur als vanuit onderwijs werd samengesteld. Deze commissie moest advies geven naar deze instituten en naar de projecten toe van het hogescholenonderwijs. Hij vervolgt dat deze commissie vrij kritisch was over de manier van werken, zodat de middelen onder druk werden gezet en er naar de toekomst toe geen evidenties waren voor deze instituten en projecten.

Het programmadecreet en de uitgavenbegroting bevatten maatregelen om de instituten apart te financieren via een enveloppe. Dit holt volledig de kritische benadering van de adviescommissie uit. Bovendien wordt er een enveloppe voorzien voor de projecten waarbij de vraag moet gesteld worden of dit budget voldoende zal zijn voor de noden. De Operastudio en Parts moeten immers een minimale structurele stabiliteit kunnen hebben, terwijl zij toch permanent bevraagd moeten kunnen worden.

Het gevolg van de voorliggende maatregelen in het programmadecreet zal zijn dat men terecht zal komen in een gesloten circuit dat zijn eigen weg zal kunnen gaan. Buiten het advies van de commissie om worden de middelen verhoogd en gebetonneerd.

De *minister* stelt dat er geen individuele toekenningen zijn. Het is niet de bedoeling dat het volledig ingeschreven krediet zal worden uitgekeerd. Dit is mede afhankelijk van het advies van de commissie.

Het programma 33.10 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 33.20

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 33.20 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 33.30

De heer *Gilbert Vanleenhove* vraagt naar het aantal studenten dat de voorbije twee studiejaar hoger onderwijs heeft gevolgd bij de zes centra voor Open Hoger Onderwijs.

De spreker merkt op dat de hogescholen in tegenstelling tot het verleden, vanaf heden ook zelf als promotor zouden mogen optreden op voorwaarde dat zij een universitaire partner vinden. Is dit in deze zin gewijzigd en kan de Commissie in dat geval op de hoogte worden gebracht ?

De *minister* antwoordt dat hieromtrent nog geen beslissing is genomen en dat zij de Commissie daarover op de hoogte zal houden. Zij zal de gevraagde gegevens m.b.t. de centra OHO aan het verslag laten toevoegen (Bijlage I-7).

Het programma 33.30 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 34.10

Vier amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de omschrijvingen van vier basislocaties te vervangen (*amendementen nr. 42, 43, 44 en 45*).

De *minister* licht toe dat deze aanpassingen een gevolg zijn van een technische opmerking van het Rekenhof.

De amendementen en het aldus geamendeerde programma 34.10 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 34.20

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 34.30 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 34.30

Twee amendementen van de Vlaamse regering strekken ertoe de omschrijving van programma

34.30 "Afstandsonderwijs" te vervangen door "Begeleid Individueel Studeren" en de omschrijving van basisallocatie 12.64 te vervangen door "Ontwikkelen van een elektronisch leerplatform in het BIS" (*amendementen nr. 46 en 47*).

De *minister* licht toe dat deze aanpassingen een gevolg zijn van een technische opmerking van het Rekenhof.

De amendementen en het aldus geamendeerde programma 34.20 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 34.40

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar het decreet m.b.t. het volwassenenonderwijs waarbij het VOCB ontlast werd van een aantal taken. Hij vraagt of deze maatregelen ondertussen werden uitgevoerd en of dit een verschuiving van middelen en personeel met zich heeft meegebracht.

De *minister* antwoordt dat deze middelen zijn opgenomen in de basissubsidiëring. De gegevens m.b.t. het personeel zullen aan het verslag worden toegevoegd (Bijlage I-8).

Het programma 34.40 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma's 35.10, 35.20 en 35.30

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 35.10, 35.20 en 35.30 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma 35.40

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar de toelichting waarin vermeld staat dat het jaarlijkse machtigingsbedrag voor DIGO voor 2001 tot 2005 bepaald moet worden. Vermits dit decretaat moet geregeld worden, vraagt hij wat de stand van zaken is.

Vervolgens heeft de spreker n.a.v. de vervangingspool twee concrete vragen. Zullen de leerkrachten die reeds een aantal jaren afgestudeerd zijn hierin worden opgenomen? Zullen de leerkrachten die deel uitmaken van de vervangingspool ook ingezet kunnen worden voor kortere periodes dan deze voorzien in de huidige regeling waarbij men pas na veertien dagen afwezigheid kan vervangen?

De *minister* stelt m.b.t. de machtigingsregeling voor het DIGO dat de voorbereidingen daaromtrent opgestart werden, maar dat de decretale bepalingen nog niet opgesteld zijn.

Ingaande op de vervangingspool bevestigt de *minister* dat ook de langer afgestudeerde leerkrachten in de pools zullen opgenomen worden voor de periode van één schooljaar. Deze kunnen o.m. ingezet worden voor de korte afwezigheden conform de huidige regeling. De leerkrachten worden gekoppeld aan een zgn. 'moederschool' zodat zij in deze school ondertussen allerlei taken kunnen invullen. In deze school kunnen zij ook voor kortere periodes dan deze voorzien in de huidige regeling ingeschakeld worden.

Het programma 35.40 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

Programma's 35.50, 39.10 en 39.20

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 35.50, 39.10 en 39.20 worden indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

AFDELING III

DAB Hogere Zeevaartschool

Bij de begroting 2000 van de DAB Hogere Zeevaartschool worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2000 van de DAB Hogere Zeevaartschool wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3, bij 4 onthoudingen.

DEEL II. WETENSCHAPSBELEID

I. BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW MARLEEN VANDERPOORTEN, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS EN VORMING

A. Toelichting door de minister

De minister verwijst voor de toelichting naar haar inleiding bij het deel Onderwijs, Werking van de universiteiten en de hogescholen met de link naar het wetenschappelijk onderzoek.

B. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister

De heer *Luc Martens* bekritiseert het feit dat de verantwoordelijkheid voor het wetenschapsbeleid verdeeld is over drie ministers. Een goed bestuur vraagt om enige coherentie. Voor technologische innovatie bijvoorbeeld zijn er twee ministers bevoegd waardoor geïnteresseerde leken het vrij moeilijk hebben om hun weg te vinden. Bovendien dreigt het gevaar dat de gebruiker de ministers tegen elkaar zal uitspelen. Hij vraagt naar een goede motivatie voor deze opsplitsing en de meerwaarde ervan.

De heer Martens vervolgt dat de vorige regering een grote inhoudelijke en budgettaire inhaalbeweging heeft doorgevoerd. Inzake onderzoek en ontwikkeling hinkte Vlaanderen achterop tegenover het Europese gemiddelde. Men heeft dit slechts gedeeltelijk kunnen inhalen, omdat de andere landen ook niet stil zaten. Momenteel is er een stijging gerealiseerd tot 2 percent van het Bruto Regionaal Product. Ondertussen is er bij de meeste landen waarmee Vlaanderen zich wil meten, sprake van een stijging van 3 percent van het BNP. Hij vraagt met welk beleid de regering de Europese partners zal kunnen volgen.

Er wordt t.a.v. de basisfinanciering van de universiteiten een minimale inspanning gedaan. Op dit ogenblik wordt 9 percent van het onderwijsbudget besteed aan de universiteiten, aldus de heer Martens. Het gemiddelde van de OESO-landen ligt 3 percent hoger. Als men weet dat de onderwijsbegroting ongeveer 260 miljard frank bedraagt, is het duidelijk dat er een inhaalbeweging moet komen, wil men het OESO-niveau halen.

De spreker vervolgt dat er tijdens de vorige zittingsperiode een groei was van 2 miljard frank cumulatief per jaar, tot 8 miljard frank. Deze stijging zou men zeker moeten voortzetten. De VLIR heeft daar in het verleden de nodige aandacht voor gevraagd. Daar blijft men de problematiek aankaarten van een voldoende financiering in functie van het wetenschappelijk onderzoek. De heer Martens vraagt waarom de minister niet ingaat op die beargumenteerde vraag van de VLIR.

De minister heeft, aldus de spreker, gesteld dat de middelen van de inhaalbeweging tijdens de vorige legislatuur, niet optimaal zijn aangewend. Nochtans heeft de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, VRWB, tijdens een recent colloquium een ander geluid laten horen. Vanwaar dit meningsverschil met deze VRWB ?

Hij vervolgt dat de minister van mening is dat er de voorbije jaren een te grote hoeveelheid aan programma's was. Hij is er van overtuigd dat die diverse programma's zorgvuldig en beleidsmatig werden opgebouwd. Telkens opnieuw was er een grondige analyse van het landschap inzake wetenschap en technologie. Zo heeft men getracht essentiële, ontoelaatbare lacunes te verhelpen. Hierbij heeft men telkens de adviezen van de VRWB als leidraad genomen.

De heer Martens leidt uit de begroting af dat het budget voor het fundamenteel onderzoek niet wordt opgetrokken. Het wordt zelfs niet geïndexeerd. Het FWO heeft in voldoende heldere nota's aangeduid hoe hieraan kan worden verholpen. Hij wenst te vernemen waarom de minister geen rekening houdt met deze suggesties. Er zijn ook een aantal adviezen gekomen vanwege de VRWB. Men zou kunnen verwachten dat er een advies werd gevraagd aan deze raad met betrekking tot de begroting. Hij vraagt of dit is gebeurd en of de minister hiermee rekening heeft gehouden.

De spreker besluit met een concrete vraag. In het voorjaar van 1999 werd een selectie goedgekeurd van het programma Strategische technologieën voor welvaart en welzijn, een programma ter waarde van 400 miljoen frank. Hoe ver staat het met de uitvoering ? Hetzelfde geldt voor de oproep voor die strategische technologieën voor 1999 dat 600 miljoen frank omvat. Wat is de stand van zaken hiervan ?

De heer *Dirk Holemans* bepleit om volgend jaar het hele begrotingsbeleid inzake wetenschapsbe-

leid in één commissie bespreken. Nu is er immers sprake van overlapping.

Hij erkent samen met de heer Martens dat er de voorbije jaren een betekenisvolle inhaalbeweging is geweest. Anderzijds is er zijns inziens nood aan een rustperiode van een jaar om te evalueren. Vanuit zijn ervaring van tien jaar als onderzoeker bevestigt hij dat er een wildgroei is geweest aan bijzondere programma's.

Ook was het tijdsschema soms verrassend. Hij haalt een voorbeeld aan in de humane wetenschappen : de manier waarop het onderzoeksprogramma-Leo Apostel tot stand is gekomen en hoe er nadien een onderzoeksprogramma-Max Wildiers op volgde, dat nadien een ander leven is gaan leiden, is duidelijk niet de juiste manier om een domein in de humane wetenschappen te ondersteunen. Dit domein kan in ieder geval, zoals in het rapport van de VRWB wordt bevestigd, steun gebruiken.

In het wetenschapsbeleid is er sprake van een stijging van de basisfinanciering van universiteiten, net als een stijging van het BOF-budget. De heer Holemans juicht het toe dat men meer vertrouwen schenkt aan de onderzoekers zelf en dat hun initiatief wordt versterkt. Toch zijn er zijn inziens twee duidelijke randvoorwaarden die moeten worden ingevuld.

Een eerste randvoorwaarde heeft betrekking op de autonomie van universiteiten. Deze moet men volop respecteren, maar het is wenselijk dat men hen zou vragen hun eigen visie en beleid inzake onderzoek meer uit te werken en te expliciteren. Bij de toekenning van projecten binnen het BOF of de universiteiten is het centraal orgaan de Onderzoeksraad. Daardoor wordt het moeilijk om hierin gelijkwaardige projecten van verschillende domeinen tegenover elkaar af te wegen, als daar geen mission statement van de universiteit tegenover staat, die toelaat prioriteiten te leggen.

Een tweede randvoorwaarde gaat over de kwaliteitscontrole achteraf. De bibliometrische instrumenten worden verder uitgebouwd en gebruikt om een nieuw financieringssysteem voor universitair onderzoek uit te werken met meer aandacht voor output en kwaliteit. Men moet volgens de spreker ervoor zorgen dat niet de kwantiteit van de publicaties doorweegt bij de evaluatie van onderzoeken. Als een bibliometrisch systeem wordt uitgewerkt, moet het worden aangepast aan de specificiteit van de verschillende disciplines.

Verder gaat de bezorgdheid van de heer Holemans uit naar de kwaliteitscontrole van de onderzoekers. Als een onderzoeker wordt geëvalueerd, zijn het immers vooral zijn publicaties die doorwegen. Op maatschappelijk en politiek vlak bestaat een steeds grotere vraag naar wetenschappers om in een aantal adviesraden, werkgroepen en ethische commissies of als expert te functioneren. Doorgaans gebeurt dit op vrijwillige basis. Het dient volgens hem dan ook aanbeveling om in de carrièremogelijkheden van de onderzoekers, deze activiteiten voldoende te honoreren.

De heer *Gilbert Van Baelen* is verheugd dat er wordt gestreefd naar een meer geïntegreerd beleid. Er wordt een aanzet gegeven om een aantal onevenwichten weg te werken. In die zin is de basisfinanciering van de universiteiten verhoogd. Bij sommige universiteiten dreigde volgens de spreker op middellange termijn een knelpunt te ontstaan ten opzichte van de onafhankelijkheid van het contractonderzoek en het meer fundamenteel gericht onderzoek. Door een stijging van de BOF-middelen krijgen de universiteiten de mogelijkheid om zelf meer fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te ontwikkelen op een langere termijn. Hij stelt hierbij de vraag of de onderzoeksraad dan wel de beste instantie is om een keuze te maken tussen meerdere projecten.

Hij is tevens tevreden dat op 1 oktober 2000 de vastbenoemde onderzoekers bij het FWO zullen kunnen overgaan naar het ZAP-kader bij de universiteiten.

Tot besluit heeft de heer Van Baelen twee vragen. De minister suggereert in haar inleiding de doorlichting van een aantal administratieve structuren en financieringskanalen. Wanneer zullen die plaatshebben ? De minister zou ook de versnippering van de kredieten willen bestrijden. Daar is reeds een eerste aanzet toe gegeven. Hij wenst te vernemen hoe de minister dit verder ziet evolueren.

De heer *Chris Vandenbroeke* sluit zich aan bij de kwantitatieve bedenkingen van de heer Martens omtrent de verhouding onderwijsmiddelen versus het BRP en omtrent de extra inspanning voor wetenschapsbeleid. De volgende stap is dat men vragen moet stellen bij het kwalitatieve aspect. De minister zou in dit kader het wetenschappelijk onderzoek inhoudelijk willen evalueren. De heer Vandenbroeke sluit zich in dit kader aan bij de vraag van de heer Holemans over welke criteria daarbij zullen worden toegepast : bibliometrische, bibliografische, het aantal pagina's, de tijdschriften waarin publicaties opgenomen zijn, enz...

Zijn tweede vraag heeft betrekking op het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek dat volgens de spreker zeer belangrijk werk levert. In de toelichting van de minister heeft hij dienaangaande enige wijzigingen aangevoeld. Hij vraagt deze te willen verduidelijken.

Hij sluit zich aan bij de vraag van de heer Van Baelen rond de versnelde en haast geïmproviseerde doorstroming van de FWO-mandaathouders naar de universiteiten. Hij merkt op dat zijn voorspellingen realiteit zijn worden. Op het veld zijn er immers spanningen waarneembaar en worden er vele vragen gesteld. Wat is nu eigenlijk de eigenheid van beleidsondersteunend en -adviserend onderzoek? In welke mate wenst de minister dat verder uit te bouwen of te bevragen? Wordt dat onderworpen aan een comparatieve analyse met het recente verleden, in casu de vorige regeerperiode?

De heren Vandenbroeke en *Kris Van Dijk* hebben een laatste vraag m.b.t. het geld voor buitenlandse studenten dat is vrijgemaakt in de federale begroting binnen ontwikkelingssamenwerking en dat vervolgens wordt verdeeld over de universiteiten. Er is hier volgens hen sprake van een ernstige scheefgroei. Bij de financieringswet van 1989 heeft men afgesproken dat ook deze verdeling na tien jaar opnieuw moest worden bekeken. De bedragen waarvan sprake zijn niet gering. De scheefgroei is bijvoorbeeld groter dan de werkingsmiddelen die op dit ogenblik aan een Vlaamse universiteit zoals de Ufsia worden gegeven. Het gaat volgens hen over bijna 1 miljard frank op jaarbasis. Dit geld is federaal begroot, enerzijds binnen ontwikkelingssamenwerking, anderzijds binnen federale kredieten die zijn toegewezen aan de premier.

Zij brengen dit aspect in het kader van het wetenschappelijk onderzoek aan bod, om de eenvoudige reden dat ook hier totaal verschillende accenten worden gelegd naargelang het om universitaire instellingen en hogescholen uit Vlaanderen dan wel uit Wallonië gaat. Vlaanderen mikt daarbij vooral op de voortgezette academische opleiding met de bedoeling die buitenlandse studenten te leren functioneren in hun land van herkomst. In de Franse Gemeenschap daarentegen mikt vooral op studenten uit de eerste en de tweede cyclus. In de financiering geeft dit een immens verschil, namelijk een verschil van ongeveer één op drie in het voordeel van de Franstaligen. Zij verduidelijken dat dit los staat van de discussie over de leerlingen, maar stellen vast dat er een aanzienlijke wanverhouding bestaat. Zij vragen dat dit in de context van de onder-

wijsfinanciering niet over het hoofd zou worden gezien.

De heer *André Van Nieuwkerke* beaamt dat het BOF een belangrijke motor is in het kader van het toegepast onderzoek en de innovaties. Vooral hoogtechnologische bedrijven zijn in die onderzoeksresultaten geïnteresseerd. Hij wenst te vernemen of er daaromtrent overeenkomsten met het bedrijfsleven bestaan?

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar de inleiding waarin de minister uiteenzette dat het FWO een centrale pijler moet zijn in het wetenschapsbeleid. Hij bevestigt dat de dienstverlening die het FWO aanbiedt, werkelijk uitmuntend is. Daarom verbaast het hem dat de desbetreffende kredieten behouden blijven op het peil van 1999. De documenten ter staving van de recurrente engagements zullen weliswaar door de minister geraadpleegd worden om eventueel naar aanleiding van de begrotingscontrole nog aanpassingen door te voeren. Hij wenst te vernemen welke garantie de minister kan bieden dat dit werkelijk zal gebeuren.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt m.b.t. de verdeling van wetenschapsbeleid over drie ministers dat zij tijdens de vorige zittingsperiode in de Commissie het gevoel had dat het wetenschapsbeleid toen niet optimaal kon worden uitgeoefend. Dit was zeker het geval voor de universiteiten inzake onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. De toekomst zal uitwijzen of het huidige alternatief succesvol zal zijn. Het huidige systeem sluit aan bij wat er in Nederland gebeurt. Het is en blijft geen sluitend systeem omdat er steeds links blijven met onderwijs en economie.

Voor wat de parlementaire behandelingsprocedure van deze bevoegdheid betreft, verduidelijkt zij dat met de voorzitter van de Commissie is afgesproken dat het luik wetenschapsbeleid vanaf volgend jaar zowel in haar aanwezigheid als in dat van minister Van Mechelen zal besproken worden. Ook de beleidsnota die samen wordt opgesteld, zullen zij samen in de Commissie komen bespreken.

Inzake de stijging van de middelen voor het wetenschapsbeleid tijdens de voorbije regeerperiode waardoor men nu het OESO-gemiddelde benadert, stelt de minister dat het absorptievermogen van een en ander bereikt blijkt te zijn. Het is volgens haar tijd dat deze input van financiële midde-

len geëvalueerd wordt. Het is in ieder geval niet de bedoeling om deze inspanningen stop te zetten. De minister zal een stappenplan uitwerken om dit in de toekomst verder uit te werken, zonder deze problematiek voor zich uit te willen schuiven.

De minister stelt vast dat de heer Martens nogal negatief reageert op het dossier van de basisfinanciering van de universiteiten. Deze reactie staat volgens haar in tegenstelling met de reacties van andere leden en van de universiteiten zelf. Iedereen beseft dat het om een eerste stap gaat. Uiteraard zijn niet alle noden met dit bedrag opgelost. Ook hier zal men in verschillende fases voortwerken. Zij spreekt tegen dat de VLIR niet tevreden zou zijn. De universiteiten beschouwen deze eerste stap wel gelijk als een positief signaal.

De minister vervolgt voor wat de middelen van het wetenschapsbeleid betreft dat de tussenkomsten niet gingen over de grootte van de middelen, maar over de veelheid van programma's die nogal fel worden verdeeld over kleine projecten en verschillende jaren. Ook de VRWB had daar kritiek op. Zij is er volledig mee eens dat men moet proberen om in de Europese spits te blijven.

M.b.t. de middelen van het FWO bevestigt zij dat deze niet werden verhoogd. Zij kan de vragen over de rekeningen en betalingen van het FWO pas beantwoorden als zij daar volledige klaarheid over zal hebben. Het is niet haar bedoeling het FWO af te remmen. Het advies dat daaromtrent is gevraagd aan de VRWB, werd nog niet aan de minister overgemaakt.

De kritiek van de heer Holemans op de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten is volgens de minister niet helemaal ten onrechte. Zij zal de suggesties van de heer Holemans meenemen naar de VLIR en zal de Commissie op de hoogte houden van verdere ontwikkelingen. De evaluatie is in de eerste plaats een opdracht van de universiteiten zelf, maar de overheid is wel betrokken partij en moet eventueel zorgen voor een meta-evaluatie.

De vraag omtrent het uitstel van de uitvoering van een deel van onderwijsdecreet X, namelijk de overgang van de FWO-mandaten, heeft, aldus de minister, te maken met een aantal praktische problemen voor de werknemers van het FWO. Er waren onder andere discussies over de pensioenrechten. Vermits er tijd nodig is om dit uit te klaren werd met de VLIR afgesproken de uitvoeringsdatum te ver-

schuiven naar 1 oktober 2000. De VLIR zoekt zelf naar een oplossing. Zij voegt eraan toe dat de 200 kandidaten volledig werden ingelicht over deze ontwikkelingen.

De minister is er van overtuigd dat het beleidsondersteunend onderzoek behouden moet blijven, maar dat er tevens moet nagegaan worden op welke manier de middelen worden aangewend en wat de gevolgen zijn die aan het onderzoek wordt gegeven. Het is belangrijk om terzake een en ander in kaart te brengen.

Ingaand op de vraag van de heer Van Nieuwkerke over het gebruik van de resultaten van de onderzoeken, verduidelijkt de minister dat er aan elke universiteit een interfacedienst bestaat die een en ander doorneemt en overbrengt en die daarvoor verantwoordelijk is. Het is en blijft altijd zinvol om terzake suggesties te doen.

De opmerking m.b.t. de buitenlandse studenten en de relatie daarvan met de onderwijsfinanciering zal de minister overmaken aan de betrokkenen van het debat omtrent de onderwijsfinanciering vermits het hier om een federale materie gaat.

– *replik van de leden*

De heer *Gilbert Vanleenhove* vraagt of de universiteiten bij de overgang van de vroegere statutaire onderzoekers van het FWO naar de ZAP-formatie de nodige middelen zullen krijgen om dit personeel voor het lopende jaar nog twee à drie maanden te betalen. Aansluitend op de laatste vraag, vraagt de heer *Chris Vandenbroeke* of men de BOF-financiering daartoe zou aanspreken.

De *minister* antwoordt dat het de bedoeling is dat de betrokken FWO-onderzoekers in de toekomst allemaal lid worden van het zelfstandig academisch personeel. De uitbetaling vormt geen probleem. De loonmassa wordt overgeheveld van het fonds zelf.

De heer *Dirk Holemans* is tevreden dat de opmerkingen van de Commissie rechtstreeks bij de VLIR terechtkomen. Hij is zeer benieuwd naar hun antwoord. Hij wil geen afbreuk doen aan de autonomie van de universiteiten, maar vindt toch dat dit alles voor een deel de verantwoordelijkheid blijft van de overheid.

C. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmen

1. Decreetsbepalingen

Artikel 14

Programma 71.10

(ba. 33.42, 41.01, 41.04, 60.01), 71.20 (ba. 41.04),
71.30 (ba. 41.04)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

2. Begrotingstabel

Programma 71.10

(ba. 12.05, 12.24, 12.27, 12.29, 12.30, 12.31, 33.42,
40.10, 41.01, 41.04, 60.01, 74.02)

Programma 71.20

(ba. 41.01, 41.03, 41.04)

Programma 71.30

(ba. 12.28, 41.04)

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

II. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, RUIMTELIJKE ORDENING EN MEDIA

A. Toelichting door de minister

De minister opent met een citaat uit het regeerakkoord, waarin de passage staat dat 'de voorlichting van het brede publiek over ontwikkelingen in wetenschap en technologie en het prikkelen van jon-

geren voor basis en toegepaste wetenschappen één van de hoekstenen wordt van het Vlaamse Onderzoek en ontwikkelings- en innovatiebeleid. De bestaande initiatieven in die sector worden grondig doorgelicht en waar nodig bijgesteld.'

De minister geeft toe dat hij een open deur intrapt als hij stelt dat onze maatschappij een kennismaatschappij is. Een belangrijke peiler van het economisch bestel is innovatie. De uitbouw van een vitale, duurzame economie is een van de uitdagingen van de toekomst. Het stimuleren van innovaties vormt daarin een erg belangrijke component.

De minister stelt vast dat er een alsmaar groter tekort is aan jongeren met een opleiding in de exacte en toegepaste wetenschappen. Hij verwijst naar het afscheid van de voorzitter van Fabrimetal, die een bijna dramatische oproep deed voor meer ingenieurs, informatici en scheikundigen. Dit geldt voor de hogescholen en het technisch onderwijs evenzeer als voor de universiteiten. Er is dus een structureel probleem dat gelukkig niet enkel in Vlaanderen voorkomt, maar dat blijkbaar een karakteristiek is van deze tijd. De minister wil jongeren stimuleren om voor exacte en toegepaste wetenschappen te kiezen; het departement Wetenschapsbeleid werkt hiervoor ook met de openbare omroep samen.

Een ander belangrijk punt is dat de Vlaamse economie erg afhankelijk wordt van technologie en innovatie waar creativiteit en ondernemerszin centraal staan. De helft van de Vlaamse KMO's en een derde van de grote bedrijven innoveert niet substantieel. Meer dan de helft van de KMO's heeft de voorbije twintig jaar niets gewijzigd aan hun productaanbod en dienstverlening. De minister vindt dit dramatische cijfers. De Vlaamse KMO's kunnen zich niet veroorloven om geen aansluiting te zoeken bij de digitale economie.

Ten slotte dient volgens de minister aandacht te worden besteed aan de brede bevolking. De integratie van nieuwe technologieën in het dagelijks leven dient bevorderd te worden. Men dient in elk geval een samenleving te vermijden waarin men twee groepen onderscheidt: zij die mee zijn en zij die dit niet zijn. Het gaat hierbij niet enkel om de maatschappij voldoende informatie aan te reiken zodat elk individu zich een mening kan vormen over bepaalde thema's als communicatietechnologie, biotechnologie en milieutechnologie. Het is ook een opdracht om aan de bevolking en de maatschappij het algemeen belang van wetenschappelijke en technologische innovaties duidelijk te maken. Een evaluatie van de bestaande initiatieven

terzake moet duidelijk maken wat er nog steeds waardevol is en wat er dringend moet worden bijgestuurd, in een dialoog met het parlement.

In een volgend hoofdstuk gaat de minister in op de drievoudige opdracht van de Vlaamse universiteiten : onderwijs, onderzoek en dienstverlening. De minister verwijst hiermee naar decreet van 1991. De minister van Onderwijs heeft haar plannen al bekendgemaakt inzake de toelage voor onderwijs, namelijk de werkingstoelage van de universiteiten, en de toelage voor onderzoek, namelijk het bijzonder onderzoeksfonds.

Artikel 7 van het innovatiedecreet regelt de financiële steun voor de interface-activiteiten van de universiteiten. Volgens de minister kan men dit interpreteren als een structurele maatregel ter stimulering van de derde basisopdracht van de universiteiten, namelijk het leggen van contacten met de ondernemingswereld en de economie.

Via deze maatregel wordt de maximale valorisatie beoogd van de in de universiteiten aanwezige kennis en expertise ten behoeve van de Vlaamse economie en de stimulering van een universitaire cultuur waarbij excellentie in onderwijs en onderzoek wordt gekoppeld aan innovatief ondernemerschap, voor zover dit nuttig en mogelijk is.

De minister brengt in herinnering dat de Vlaamse regering het innovatiedecreet artikel per artikel in werking moet laten treden. Tot op vandaag is nog geen enkel artikel van het innovatiedecreet geactiveerd. Het is één van de prioriteiten voor het jaar 2000. In afwachting van de operationalisering van het decreet had de vorige regering een overgangsmaatregel genomen in de vorm van een ad-hoc besluit dat de subsidiering van de universitaire interfaces regelde voor één jaar. De Vlaamse regering wil dit ook doen in 1999 en 2000, in afwachting van de inwerkingtreding van artikel 7 van het innovatiedecreet.

De minister merkt ook op dat de ontwikkeling van wetenschap en technologie erg complex verloopt. De weg van nieuwe ideeën naar maatschappelijke en economische toepassingen verloopt bovendien niet rechtlijnig. Externe factoren spelen hierbij een belangrijke rol.

De minister onderstreept de noodzaak om over een aantal robuuste indicatoren te beschikken die toelaten de evolutie van ons wetenschappelijk en technologische potentieel op te volgen en te vergelijken met andere landen. In Vlaanderen zijn ver-

schillende instanties bezig met het verzamelen van O&O statistieken, onder meer de administratie Wetenschap en Innovatie, het IWT, de Stichting Technologie Vlaanderen en de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Dit werk heeft trouwens al een aantal mooie resultaten opgeleverd. De minister verwijst hierbij naar het Speurboekje, waarin jaarlijks een grondige analyse wordt gemaakt van de Vlaamse begroting voor wetenschap en technologie. Ook aan de zijde van outputgegevens is er recent belangrijk werk verricht. De minister meent echter de verantwoordelijkheden van de verschillende actoren duidelijk te moeten aflijnen en te moeten bepalen wie wat doet en, vooral, wie er instaat voor de coördinatie. Hiervoor moeten geen nieuwe structuren worden opgezet, maar wel goede werkafspraken worden gemaakt.

De minister verklaart dat de regering heeft beslist om meerdere ministers bevoegd te maken voor het wetenschaps- en technologiebeleid. Deze bevoegdheid wordt in twee grote luiken opgesplitst. Een derde minister is bevoegd verklaard voor twee dossiers, namelijk Flanders Technology en Technopolis. De minister-president krijgt volgens de minister daarmee de mogelijkheid om de continuïteit in deze dossiers, waarmee de vorige minister-president druk doende was, al dan niet te overwegen.

Deze regering heeft de optie genomen om het beleid inzake fundamenteel onderzoek samen te brengen met onderwijsbeleid en het technologiebeleid te verbinden met het economisch beleid. Toch wil de minister erop wijzen dat de grens tussen fundamenteel onderzoek – onderzoek op initiatief van de vorsers – en meer toegepast onderzoek – het onderzoek dat verricht wordt binnen bedrijven of dat vorsers in universiteiten, hogescholen en wetenschappelijke instellingen uitvoeren in opdracht van derden – niet steeds zo rechtlijnig is. Met andere woorden, het wetenschapsbeleid en het technologiebeleid zijn erg nauw met elkaar verbonden. Evenzeer zijn ze elk verweven met het onderwijsbeleid enerzijds en het economisch beleid anderzijds.

De minister onderstreept dat het wetenschaps- en technologiebeleid in nauw overleg tussen de minister van Onderwijs Vanderpoorten en hemzelf wordt gevoerd. Het protocol dat de bevoegdheden regelt is inmiddels door alle partijen ondertekend.

B. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister

De heer *Luc Martens* bekritiseert de versnippering van de bevoegdheid voor wetenschapsbeleid over drie ministers, hierin bijgetreden door de heer *Gilbert Vanleenhove*. Een betere samenwerking dringt zich volgens hen op. De heer *André Van Nieuwkerke* gaat echter verder en pleit voor het samenbrengen van deze bevoegdheden onder een minister. Hij vraagt ook om een betere afbakening van de taken van de diverse centra voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Eventuele overlappingskosten de gemeenschap immers geld.

De heer *Luc Martens* pleit ook voor het verder stimuleren van het onderzoeksbeleid om de achterstand op te halen die Vlaanderen hierin heeft ten opzichte van zijn buurlanden. Vlaanderen spendeert immers maar 2 percent van zijn BRP in wetenschapsbeleid, de andere landen 3 percent van het BNP.

De minister zegt in zijn toelichting dat het tekort aan technisch en wetenschappelijk geschoolde mensen waarmee Vlaanderen kampt, 'gelukkig' een Europees fenomeen is. De heer *Dirk De Cock* merkt hierbij op dat Vlaanderen een deel van Europa is, zodat alles wat fout loopt in Europa ook een negatieve invloed heeft op Vlaanderen zelf. Hij vraagt daarom aan de minister om contact te leggen met Europees Commissaris Philippe Busquin, ten einde een Europees initiatief te ontplooien. Meer algemeen pleit de heer De Cock op Europees niveau voor minder prestigeprojecten, maar voor meer kleinschalige, praktisch gerichte projecten.

– *antwoord van de minister*

Op de vraag of wetenschapsbeleid nu onder een of meer ministers moet vallen, antwoordt de *minister* dat het de taak is van de uitvoerende en wetgevendende macht om de grote lijnen van het beleid vast te leggen; de implementatie ervan moet op het terrein zelf gebeuren. De minister verwijst in dit verband naar de verzelfstandiging van het IWT en naar de clustervorming, ook al zijn de resultaten ervan niet steeds even positief.

De minister meldt dat hij reeds contacten heeft gelegd met de heer Busquin en dat met hem in het voorjaar van 2000 overleg zal plaatsvinden over het Europees wetenschapsbeleid.

C. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

1. Decreetsbepalingen

Artikel 14

Programma 71.10 (ba. 33.01, 33.41, 33.43)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

2. Begrotingstabel

Programma 71.10 (ba 33.01, 33.41, 33.43, 41.03)

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 71.10 wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen tegen 2.

Programma 71.20 (ba 40.05, 41.02)

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 71.20 wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen tegen 2.

DEEL III. PERMANENTE VORMING EN INNOVATIE, EN MIDDENSTANDSVORMING

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, RUIMTELIJKE ORDENING EN MEDIA

De minister wil het begrip ondernemerschap ruim interpreteren. In feite komt het erop neer dat iedereen, gaande van student tot werknemer, zich enkele kenmerken van de ondernemers eigen zou moeten maken. De minister merkt op dat verschillende buitenlandse ministers dezelfde toer opgaan. Zo hebben de Nederlandse minister Jorritsma, de

Engelse minister Brown en de nieuwe Europese Commissie het stimuleren van het ondernemerschap gepromoveerd tot een beleidsprioriteit. In dit kader werd een DG van het ondernemingen opgericht.

De minister wil ook in de commissie voor Onderwijs het ondernemerschap stimuleren als een volwaardige attitude waarnaar men moet streven. Allereerst moeten er – niet limitatief – vier verschillende doelgroepen worden onderscheiden : de jonge ondernemers in spe, zoals studenten en assistenten, de jonge starters, de bestaande ondernemingen en doorgroeiers en tenslotte ook de falende ondernemingen. Deze laatste groep heeft de minister vooral in de commissie voor Economie behandeld.

In zijn pleidooi voor het stimuleren van het ondernemerschap voert de minister vijf argumenten aan. Ondernemerschap zorgt ten eerste voor de nodige flexibiliteit en vernieuwing. Snel groeiende ondernemingen investeren beduidend meer in O&O dan andere ondernemingen. Ten tweede mag men het werkgelegenheidseffect ervan niet te onderschatten : in Vlaanderen zijn starters goed voor ongeveer 30 percent van de nieuwe banen. Ten derde verwijst de minister naar de individuele ontplooiing. Ondernemerschap vormt een middel om uiting te geven aan creativiteit, persoonlijke groei en zelfstandigheid. Ten vierde draagt ondernemerschap bij tot emancipatie en integratie. De minister merkt op dat er voor Vlaanderen geen informatie bekend is, maar dat uit Nederlandse cijfers blijkt dat heel wat starters op dit ogenblik vrouwen of allochtonen zijn. Ten slotte is ondernemen maatschappelijk verantwoord. Ondernemers kunnen ook een bijdrage leveren aan de oplossing van maatschappelijke problemen.

Voor een belangrijk aantal van deze doelgroepen speelt het VIZO een niet onbelangrijke rol. De minister behandelt eerst de ondernemers in spe. Hij wil alle drempels tot het ondernemerschap systematisch verlagen. Slechts 7 percent van de schoolverlaters denkt eraan om binnen de drie jaar na het afstuderen zelf een onderneming op te richten. In de VS is dit voor 19 percent een normale doelstelling.

In samenspraak met de minister van Onderwijs zal worden nagegaan in hoeverre er mogelijkheden zijn om de attitudes van het ondernemerschap te introduceren binnen het dagonderwijs. De mini-ondernemingen vormen in dit opzicht reeds een waardevol initiatief, waarvoor opnieuw een budget van 20 miljoen frank is uitgetrokken. Het instellen

van een leerstoel ondernemerschap in Vlaamse universiteiten valt eveneens te overwegen. Er zijn hiervoor al verschillende projecten opgestart. Theorie zou daarbij moeten worden gekoppeld aan de nodige praktijkervaring. De heer Van Rompuy had hierover een zeer interessant project uitgewerkt, dat deze regering in de loop van de tweede helft van volgend jaar opnieuw zal opnemen. Het was, gezien de regeringswissel, onmogelijk om dit dit jaar nog te doen.

Het VIZO vervult specifiek op het vlak van onderwijs geen onbelangrijke rol. De instelling staat namelijk in voor de organisatie van de leertijd. Dit systeem van alternerend leren – deeltijds praktijkstages in de privé, deels opleiding in het VIZO – wordt tijdens de laatste jaren geconfronteerd met een stagnatie tot daling van het aantal studenten. Een evaluatie dringt zich op.

De minister duidt hierbij verschillende knelpunten aan. Het systeem van alternerend leren wordt veelal beschouwd als onaantrekkelijk ; erger nog, als inferieur ten opzichte van ASO, TSO en BSO. Vaak komen de leerlingen via een cascade van mislukkingen bij de leertijd terecht. Veel leerlingen hebben last in sterke mate van schoolmoeheid en zijn moeilijk te motiveren. Het stelsel van de leertijd wordt geconfronteerd met een imago probleem. Het gelijkwaardig maken van de diploma's zou een eerste stap kunnen betekenen in het versterken van het imago van de leertijd. In samenspraak met de minister van Onderwijs zal er worden gestreefd om de opleiding op te waarderen.

De leersecretaris is een tweede knelpunt. Deze persoon fungeert als een go-between tussen leerling en patroon. Daarnaast staat hij ook in voor de pedagogische opvolging. De leersecretaris vervult bijgevolg een essentiële rol in het stelsel van de leertijd. Om de doelmatigheid van de opleiding te verbeteren, is een herdefiniëring van het statuut van de leersecretaris noodzakelijk. Hier wordt aan gewerkt.

De minister merkt op dat starters een van de belangrijkste kanalen vormen waardoor vernieuwing in het economisch weefsel kan worden geïntroduceerd. Alhoewel Vlaanderen meer ondernemers telt als percentage van de beroepsbevolking dan de VS, komen er maar weinig nieuwe ondernemers bij. Zorgwekkend is vooral dat België aan het staartje bengelt voor wat betreft het aantal starters in groeisectoren. Vandaar een dubbele bezorgdheid : enerzijds moeten er meer starters komen, anderzijds moeten de starters zich meer richten op de groeisectoren. Dit verklaart ook de

aandacht voor spin-offs van universitaire instellingen.

Jonge bedrijven hebben grote nood aan een consequente begeleiding. Nog te veel ondernemingen halen de eindstreep niet als gevolg van onkunde en een tekort aan professionalisme, met alle gevolgen vandien. Een betere begeleiding van de starters moet de slaagkansen van deze jonge ondernemers verbeteren. Deze begeleiding begint al bij de onderwijfsfase.

De minister verwijst ter zake naar de subsidiëring van het bedrijfsadvies, een initiatief dat door zijn voorgangers werd genomen. Het creëert een hefboom die in deze nood zou moeten voorzien. Toch is hij nog niet helemaal gelukkig met de resultaten van dit mooie initiatief. Tot op heden maken slechts een beperkt aantal ondernemingen gebruik van deze maatregel. Een evaluatie dringt zich op.

Uit een eerste evaluatie blijkt dat de voorwaarden om als extern adviseur te worden erkend als te strikt worden beoordeeld. Een versoepeling dringt zich op. De volgende piste zou kunnen worden bewandeld : een versoepeling van de erkenningvoorwaarden met dien verstande dat de erkenning in de tijd zou worden beperkt. Na een positieve evaluatie zou de erkenning kunnen worden verlengd.

Volgens de minister is het wellicht ook aangewezen om tot een betere taakverdeling te komen tussen de interne VIZO-adviseurs enerzijds en de externen anderzijds, waarbij de eersten zich voornamelijk richten op de jonge starters en de externen voornamelijk hun diensten aanbieden aan iets maturedere ondernemingen. Het creëren van een pool van bedrijfsadviseurs is een laatste element waardoor de werking van het systeem kan worden verbeterd. Op deze wijze is de kans dat er dubbelwerk gebeurt veel minder groot.

Meer algemeen houdt de minister een pleidooi om, in samenspraak met de banken, een soort van trajectbegeleiding op te zetten waarbij de starter zo goed mogelijk wordt gevolgd en begeleid. De dioxinecrisis heeft de minister daarbij op het goede spoor gezet. Een protocol tussen de Vlaamse overheid en de banken zal in dit kader worden opge maakt. De overheid, bij monde van het VIZO, kan dan instaan voor bedrijfsadvies en de banken voor de financiering van de start. Wanneer de banken over de brug komen, kan er ook contact worden gelegd met de accountants en bedrijfsrevisoren, zodat er een sterke task force ontstaat voor de jonge ondernemers.

Ten derde vraagt de minister aandacht voor de bestaande ondernemingen. Niet voor niets luidt het gezegde : niet zozeer groeien is moeilijk, vooral groot blijven is dé uitdaging. Zeker op een moment waarop de economie wordt gekenmerkt door structurele veranderingen, globalisering en de introductie van nieuwe technologieën, is het niet langer vanzelfsprekend om een onderneming succesvol te leiden. Getuige daarvan zijn de recente ontslagen van top managers van grote ondernemingen omdat ze een attitude niet voldoende kunnen implementeren.

In een maatschappij die door kennis zal worden gekenmerkt, zijn (bij)scholing en permanente vorming belangrijke elementen tot succes. De minister merkt op dat in 2002 80 percent van de beschikbare technologie jonger zal zijn dan 10 jaar, terwijl 80 percent van de opleidingen meer dan 10 jaar oud zal zijn. Om deze groeiende kloof tussen vraag naar kennis en aanbod van kennis te dichten is permanente vorming een must. Dit impliceert bovendien dat het aanbod van opleidingen regelmatig wordt bijgestuurd en aangepast aan de nieuwe noden van de markt.

De minister wil het VIZO maximaal gebruiken. Het VIZO krijgt daarvoor 2 miljard frank aan middelen. Vanzelfsprekend is het dan ook de uitdaging voor het VIZO om up-to-date-opleidingen te geven. De zelfstandige van de eenentwintigste eeuw zal immers nog slechts in beperkte mate gelijkenis vertonen met zijn evenbeeld van nu. Vandaag ligt de klemtoon nog te veel op de ambachtelijke aspecten van het ondernemerschap. Nieuwe beroepen in de virtuele sfeer zullen de teneur aan geven, wat meteen ook een evaluatie van het bestaande aanbod van opleidingen binnen het VIZO noodzakelijk maakt.

Voorts is de wijze waarop deze opleiding wordt aangeboden eveneens in evolutie. Ondernemingen willen steeds korter op de bal spelen en willen de tijd van hun medewerkers zo efficiënt mogelijk gebruiken. Een doorgedreven modularisering van de opleidingen is aangewezen. Vanuit de markt blijkt er duidelijk een behoefte te zijn voor kortlopende cursussen die modulair zijn opgebouwd. In feite zou er moeten worden gestreefd naar maatwerk, waarbij de cursist bijvoorbeeld een aantal vrijstellingen krijgt indien hij in een vorig leven reeds de nodige ervaring en kennis heeft opgedaan. Door deze geconcentreerde en dynamische aanpak zal de motivatie van de cursisten toenemen.

Op het vlak van voortgezette opleidingen kan de minister alleen maar vaststellen dat de prestaties

van de verschillende centra erg uiteenlopen. Nogtans is dit één van de groeimarkten op het vlak van opleiding en vorming. Naast het opdoen van de nodige basiskennis zal de ondernemer/zelfstandige in de toekomst steeds meer worden geconfronteerd met de nood aan voortdurende bijscholing.

Het inrichten van voortgezette opleidingen heeft bovendien als bijkomende troef dat de cursisten vaak bereid zijn om relatief hoge fees te betalen in ruil voor topkwaliteit. Dit laatste heeft dan weer als gevolg dat de centra losser komen van de bestaande subsidiekanalen en dat de overheid zodoende meer voor de financiering van hun werking instaat.

Een ander belangrijk knelpunt is te relateren aan de financieringswijze van deze opleidingen. Op dit ogenblik worden de subsidies verstrekt in functie van het aantal cursussen. Er zijn wel een aantal criteria met opgelegde minimumbezettingen, maar toch kan de minister zich niet van de indruk ontdoen dat het systeem niet optimaal werkt. Men stelt de laatste jaren vast dat het aantal studenten per cursus daalt, met een toenemend kostenplaatje voor de overheid tot gevolg. Nieuwe sleutels zijn bijgevolg nodig. Hierbij denkt de minister aan een mix van parameters : het aantal uren, het aantal cursisten, de vraagprijs en de kostprijs van de cursus. Dit element wordt zeker een actiepoint in de beheersovereenkomst die de minister wenst te sluiten met het VIZO.

Een andere manier om de beschikbare overheidsmiddelen zo goed mogelijk te besteden, is een betere afstemming van het opleidingsaanbod van het VIZO, de VDAB en de OSP. Uit contacten met vertegenwoordigers van regionale VIZO-centra blijkt dat deze samenwerking met de VDAB zeer sterk uiteenloopt. De wetgevende en uitvoerende macht hebben de opdracht om deze centra tot echte centers of excellence te laten uitgroeien, die kunnen beschikken over de meest recente informatie en knowhow.

Naast specifieke acties voor de verschillende doelgroepen wil de minister tenslotte nog enkele acties nemen die gelden voor alle doelgroepen. Hij beperkt zich in de commissie voor Onderwijs tot deze acties waarvoor hij opnieuw een beroep wenst te doen op de expertise van het VIZO.

Het afbouwen van de administratieve lastendruk en het klantvriendelijker maken van de bestaande en nieuwe regelgeving is een belangrijk punt dat de minister wil vermelden. De samenwerking tussen de regionale centra van het VIZO, die de noden

van de ondernemers detecteert, en de centrale koepel, die aanleunt bij het regeringsbeleid, moet leiden tot efficiënte ingrepen in de regelgeving.

In de eerste plaats is er de realisatie van het KMO-loket door het VIZO. Er moet evenwel over gewaakt worden dat er geen virtuele kopie wordt gemaakt van wat er op dit ogenblik in de realiteit bestaat. De minister bedoelt hiermee dat het toch niet kan zijn dat elke administratie zijn eigen uniek loket realiseert en daarbij vooral voor zijn eigen deur veegt. De minister moedigt de commissieleden hierbij aan om eens een bezoek te brengen aan het VIZO in Brussel.

Wat zijn bevoegdheidsdomeinen betreft, waarschuwt de minister dat men op dit ogenblik in deze situatie dreigt te vervallen. Zo is er een KMO-loket bij het VIZO, het IWT heeft zijn loket, de administratie economie biedt een subsidiewijzer aan en er is een uniek loket voor ruimtelijke ordening. De minister vreest een wildgroei aan virtuele loketten.

Het is duidelijk dat er een veel grotere afstemming dient te gebeuren tussen al deze initiatieven. Een eerste stap zou erin kunnen bestaan dat een portaal-site wordt ontwikkeld waarbij de verschillende websites die dezelfde doelgroep bedienen, worden gebundeld. Vervolgens zou een zo sterk mogelijke integratie van al deze sites moeten worden nagestreefd.

Het belang van een intense samenwerking met de Vlaamse ministers hoeft volgens de minister niet te worden onderstreept. Ook een samenwerking met het federale niveau is hier onontbeerlijk. Zo heeft de minister van Middenstand een belangrijke bevoegdheid in verband met de toegang tot het beroep.

Ten slotte speelt het VIZO ook een rol bij de promotie van het bedrijfsleven, onder meer door het verspreiden van brochures bij kandidaat-ondernemers of door zijn aanwezigheid op beurzen allerhande. De minister zegt verheugd te zijn met de vaststelling dat er een nieuwe wind waait door het oude meubelambacht, waarvan het VIZO de creativiteit, het design en de productontwikkeling stimuleert. Om succesvol te zijn, moeten ondernemers niet alleen over kennis beschikken, maar ook over creativiteit. Dit is een belangrijke taak voor het onderwijs in het algemeen en het VIZO in het bijzonder.

Is het VIZO klaar voor de uitdagingen van de eenentwintigste eeuw ? Het VIZO is in elk geval nog steeds een vlag die erg veel ladingen dekt. De ver-

schillende vormingscentra hebben elk hun eigen logo/naam waardoor de meerwaarde van het netwerk niet tot zijn recht kan komen. Een stroomlijning dringt zich op.

Het VIZO moet volgens de minister meer bekendheid krijgen. Bovendien is de meerwaarde van het netwerk op dit ogenblik relatief beperkt. De centra bieden allen zowat alles aan, wat niet altijd de kwaliteit van het aanbod ten goede komt. Interessanter ware dat er enkele centers of excellence worden gecreëerd die zich specialiseren in een bepaalde niche van opleidingen en bedrijfsadvies, naast de algemene kennis die moet worden aangereikt.

De minister pleit dan ook voor een voorrang van functionele specialisatie op een territorialiteitsprincipe. In sommige regio's is er nog geen coördinatie tussen de verschillende centra. De minister wil dit juist stimuleren. Indien dit niet spontaan gebeurt, zal hij dwang uitoefenen. Uit een vergadering met de top van het VIZO blijkt dat er algemene overeenstemming is om een pro-actief beleid te voeren, waardoor een nieuwe structuur ontstaat zonder dat hiervoor centralistische ingrepen nodig zijn. Er is nood aan creativiteit en dynamisme, zodat het VIZO bij de start van het nieuwe jaar klaar staat voor nieuwe uitdagingen.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

De heer *Luc Martens* toont zich tevreden met de uiteenzetting van de minister, hierin bijgetreden door de heren *André Van Nieuwkerke* en *Dirk De Cock*. De heer *Luc Martens* maakt de minister erop attent dat hij, in tegenstelling tot de minister van Onderwijs, reeds duidelijk de beleidslijnen voor de toekomst aangeeft. Ook de continuïteit in het gevoerde beleid stemt hem tevreden, al moet natuurlijk een en ander worden bijgestuurd. .

Evenals de minister stelt de heer *André Moreau* vast dat men in de VS sneller de stap naar het ondernemerschap zet dan in Vlaanderen. De oorzaken liggen volgens hem bij de te grote reglementering in Vlaanderen en de zware fiscale lasten voor ondernemingen. De heer Moreau pleit ervoor dat deze regering deze remmen op het ondernemerschap zou verwijderen.

De heer *Luc Martens* vindt de nadruk van de minister op het ondernemerschap positief. Het gaat

erom bepaalde attitudes die noodzakelijk zijn voor een ondernemer, zoals zin voor innovatie, durf en leiderschap, te propageren. Deze attitudes moeten ook door bondgenoten in andere sectoren, zoals de CLB's, worden ondersteund. De onderwijssector blijft hierbij vaak nog in gebreke. De heer Gilbert Van Baelen sluit zich hierbij aan, maar merkt wel op dat het aanreiken van attitudes moeilijker is dan het aanreiken van praktische vaardigheden.

De heer *Luc Martens* onderstreept het belang van het innovatiebeleid, niet alleen voor de economische sector, maar ook voor de social profit-sector en voor de maatschappij in het algemeen. Hij verwijst hierbij ook naar de regio Zuid-West-Vlaanderen, die een zeer krachtige economische groei kent, ondanks de afwezigheid van buitenlandse bedrijven. De endogene groei, die ook het sociaal weefsel versterkt, vormt volgens hem de kracht van deze regio. Aansluitend hierbij vraagt hij aan de minister of het innovatiebeleid de ontwikkeling van de streekplatforms niet doorkruist.

De spreker benadrukt ook het belang van innovatie in de vormgeving van producten. De artistieke creativiteit gaat hier samen met de functionaliteit en de productontwikkeling. Hij merkt op dat het belang van de Vlaamse vormgeving er sterk op achteruit is gegaan, ten gunste van Scandinavisch en Italiaans design. Een krachtiger beleid, in samenwerking met cultuur, zou de Vlaamse achterstand ter zake kunnen doen ombuigen.

Ten slotte verwijst de heer Martens naar de maatschappelijke impact van innovaties in bijvoorbeeld de communicatietechnologie. In het verlengde hiervan pleit de heer *André Van Nieuwkerke* voor maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De heer *André Van Nieuwkerke* laakt de gebreken aan het systeem van de leertijd. Uit zijn contacten met de basis meent hij te kunnen afleiden dat de problemen vooral worden veroorzaakt door een onvoldoende pedagogische begeleiding en door een aantal structurele tekorten. Hij stelt een zekere verzuiling vast, die de kwaliteit van de aangeboden werkplaatsen bedreigt. Ook is er meer begeleiding van de leerjongens zelf nodig. De heer Van Nieuwkerke betreurt dit, omdat het systeem bewezen heeft waardevolle ondernemers te kunnen afleveren. Hij vindt dan ook dat er een debat nodig is. Hij stelt wel vast dat er te weinig plaatsen zijn voor alternatief leren in het BSO. De opname van een verplicht aantal minimumplaatsen in CAO's lijkt hem echter niet de aangewezen methode hiervoor.

De heren *Luc Martens*, *André Van Nieuwkerke* en *Dirk De Cock* pleiten voor een betere samenwerking en taakverdeling tussen het VIZO, de VDAB en de OSP. Dit vormt een uitdaging voor de regering. De heer *Luc Martens* waarschuwt dat deze drie organisaties in elk geval hun verworven posities sterk zullen verdedigen, waarbij de heer *Dirk De Cock* vaststelt dat sommige instituten andere domineren. De heer *André Van Nieuwkerke* suggereert een samenwerking van deze instellingen met de CLB's. De creatie van een enkel aanspreekpunt voor permanente vorming zou volgens hem al veel vereenvoudigen. Het begin van een mogelijke oplossing zou volgens de heer *Dirk De Cock* in een specialisatie per niche kunnen liggen. De heer *Gilbert Vanleenhove* merkt echter op dat er in sommige regio's, meer bepaald in West-Vlaanderen, een goede samenwerking is tussen de VDAB en het VIZO.

De heer *Gilbert Van Baelen* heeft enkele punten van kritiek op het VIZO. Zo meent hij dat het VIZO zich soms moeilijk kan aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen, zoals in de communicatietechnologie. Hij vindt het ook ongepast dat het VIZO concurreert met bepaalde privé-initiatieven. De heer *Van Baelen* meent ook dat het VIZO het aanbod moet afstemmen op de werkelijke vraag. Het heeft bijvoorbeeld geen zin dat het VIZO een kookcursus organiseert indien niemand van de deelnemers zelf later een horecazaak wil starten. Als gevolg van deze observatie stelt hij zich dan ook ook vragen bij het beheer van bepaalde vormingscentra.

De heer *Gilbert Vanleenhove* sluit zich aan bij het pleidooi van de minister voor meer modularisering in het cursusaanbod. Hij merkt wel op dat modularisering ook in het middelbaar onderwijs gebeurt. Wordt er hierover overleg gepleegd tussen het VIZO en het ministerie van Onderwijs ?

– antwoord van de minister

In het algemeen is de *minister* van oordeel dat permanente vorming voor deze regering centraal moet staan. Wie uiteindelijk hiervoor de bevoegde minister is, doet er minder toe. De minister geeft toe dat het beleid deze prioriteit nog te weinig ondersteunt. Hij verwijst naar het voorbeeld van Engeland, waar zowat alle maatschappelijke actoren werden ingeschakeld om de achterstand inzake PC-gebruik om te buigen. De minister vraagt zich ook af of het onderwijs wel voldoende belang hecht aan attitudes die getuigen van ondernemerschap, zoals het aandurven van risico's en leiding geven.

De minister meent ook dat aan de vraag van de heren *Luc Martens* en *André Van Nieuwkerke* voor een innovatief, maar maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt tegemoet gekomen door het centraal stellen van het begrip 'duurzame' ontwikkeling in het regeerakkoord. De minister verwijst in dit verband naar de toekenning van kwaliteitslabels, de invoering van ISO-normen en, heel concreet, de wet op de zonnebankcentra van 11 januari 1999. In het kader van deze wet heeft het VIZO een modulair opgebouwde cursus opgesteld, in samenwerking met wetenschappers en paramedici. Kwaliteitsvol en duurzaam ondernemen moet een evidentie worden.

Hij geeft de heer *Martens* volmondig gelijk over het belang van innovatie in de non profit-sector en in de sociale economie en over het belang van de endogene groei. Voor dit laatste verwijst de minister naar zijn toelichting bij de begroting in de commissie voor Economie. De minister merkt ook op dat in innovatiecentra het onderscheid tussen werknemers en ondernemers vervaagt ; iedereen werkt op voet van gelijkheid samen.

De minister gaat ook dieper in op het voorbeeld dat de heer *Martens* gaf over de neergang van het Vlaams design. De minister maakt de commissie opmerkzaam op het feit dat een initiatief als *Flanders Technology* zeer positief was, maar het belang van productdesign wat wegdrukte door teveel nadruk te leggen op innoverende technologie. Vlaanderen leed hierdoor marktverlies. Het succes van het Vlaams interieurdesign bewijst dat het ook anders kan.

De minister benadrukt dat de streekplatformen nog steeds actief zijn. Het opstarten van Antwerp Fashion City zou de gehele mode- en textielsector een nieuwe impuls kunnen geven. Hetzelfde geldt voor de voedingssector, waar men een nauwere samenwerking tussen de producent en de verwerker moet durven overwegen. Dit veronderstelt economische en planologische keurzes. Met het oog op de Expo in Hannover in 2000 denkt de minister eraan om vooral de Vlaamse innovaties in de voedings- en meubelindustrie te propageren. De heer *Luc Martens* vraagt dan wel een creatievere aanpak dan in de Expo van Lissabon het geval was.

De minister onderschrijft de analyse van de heer *André Van Nieuwkerke* over de problemen van de leertijd. Hij merkt echter op dat de problemen wel genoegzaam bekend zijn, maar de oplossingen niet. De verzuiling is uiteindelijk op het terrein zelf ontstaan. De minister geeft wel toe dat het de taak is van de overheid om bepaalde oude gewoonten

terug te dringen. Ontzuiling is echter geen doel op zich, maar een middel om het doel te bereiken. De heer Van Nieuwkerke repliceert dat het niet zijn bedoeling is om tabula rasa te maken, maar dat hij enkel pleit voor meer openheid.

Wat de meer specifieke vragen over het VIZO en de opleidingscentra betreft, erkent de minister dat er nog werk aan de winkel is voor de onderlinge afstemming van de activiteiten van opleidingscentra. Pogingen van opleidingscentra om onderlinge samenwerking te verhinderen of te saboteren, moeten volgens de minister financieel worden afgestraft. De minister is de idee van een verdere specialisatie tussen de verschillende opleidingscentra niet ongenegen. Door diverse centra logistiek samen te brengen, zouden ze wel verplicht worden om na te denken over deze diversificatie. Ook de financiering van de centra moet hiervoor worden aangepast.

De minister benadrukt dat het VIZO geen vrijblijvende instelling is. Het krijgt dan ook een aanzienlijk budget, namelijk 2 miljard frank. De relevantie voor het ondernemerschap van de cursussen moet centraal staan. De minister vindt echter dat de cursussen nog te veel zijn gericht op het overdragen van praktische vaardigheden, en te weinig op het aankweken van attitudes. Het valt de minister ook op dat mensen die een functie bekleden in het verenigingsleven beter presteren als ondernemer.

De heer Otten beantwoordt de vragen over de modularisering en over het overleg tussen het departement Onderwijs en het VIZO. Het VIZO is betrokken bij de modularisering in de context van een Europees project. Hij vindt het verheugend dat de commissie het zelfstandig ondernemerschap volledig steunt.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

Begrotingstabel

Programma 11.5 (ba 12.02)

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 11.5 wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

Programma 52.2

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 52.2 wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

DEEL IV. BEROEPSOPLEIDING

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER RENAAT LANDUYT, VLAAMS MINISTER VAN WERKGELEGENHEID EN TOERISME

De minister gaat ervan uit dat de commissieleden minder geïnteresseerd zijn in de begrotingstechnische aspecten van Werkgelegenheid, en meer in de beleidsmatige aspecten ervan. Hij verwijst voor zijn inleidende uiteenzetting naar het verslag van de commissie voor Werkgelegenheid, hiermee inspelend op de opmerkingen van het Rekenhof om de beroepsopleiding volledig bij het luik over de VDAB onder te brengen.

Ten behoeve van de commissie voor Onderwijs bezorgt de minister de volgende tekst :

‘Het programma 52.1 omvat in hoofdzaak (voor 3.454,1 miljoen frank) werkmiddelen voor de VDAB en een klein bedrag (4,5 miljoen frank) wordt benut voor de uitkering van de premies sociale promotie. Gezien het relatieve belang van deze laatste maatregel en de geleidelijke afbouw in het begrotingsjaar 2000 blijft die verder onbesproken. Het budget ervan is ongewijzigd ten opzichte van 1999.

De strategische doelstellingen van de VDAB situeren zich op het vlak van het doelmatiger en transparanter laten werken van de arbeidsmarkt. De VDAB beschikt daartoe over een aantal instrumenten zoals informatievoorziening, bemiddeling, begeleiding en scholing. Een werkbaar evenwicht tussen preventief en curatief beleid, adequate doelgroepbenadering, netwerking/sectorialisering en inbreng van kwalitatieve criteria zijn daarbij aandachtspunten.

Zoals vorig jaar werd aangekondigd, hebben de de audit en de diverse doelmatigheidsonderzoeken, die resulteerden in voorstellen die de kerncompetenties van de VDAB dienden te versterken, geleid tot een nieuwe beheersovereenkomst voor de jaren 1999 tot 2002. Deze beheersovereenkomst is gebaseerd op de introductie van de globale trajectbena-

dering die naast de gegarandeerde basisdienstverlening en de niet-trajectgerelateerde activiteiten de kern uitmaakt van de VDAB-werking.

De gegarandeerde basisdienstverlening is daarbij het VDAB-aanbod dat vrij toegankelijk en gratis is voor alle werkzoekenden (inschrijving, dossierbeheer, informatie, directe matching met het vacature-aanbod, eerste algemene screening) en werkgevers (informatie en standaardaanbod vacaturebemiddeling), ongeacht de communicatievorm waarin het wordt aangeboden (contactdienst, on line of call-center). De niet-trajectgerelateerde activiteiten zijn taken die aan de VDAB worden toevertrouwd gezien hun relatie met het operationele werkgelegenheidsbeleid en die afzonderlijk worden weergegeven teneinde de wendbaarheid en de financiële transparantie van het trajectwerkingsbeleid te verhogen. De trajectwerking houdt een intensieve individuele begeleiding van werkzoekenden in waarbij door middel van een traject op maat de arbeidskansen worden vergroot en de ingezette overheidsmiddelen tot een grotere efficiëntie en effectiviteit leiden. Het traject dat een werkzoekende doorloopt, bestaat uit een combinatie van modules die tijdens bepaalde trajectfasen worden doorlopen.

De vijf fasen die kunnen onderscheiden worden zijn :

- toeleiding en instap
- diagnosestelling en trajectbegeleiding
- opleiding en begeleiding in een centrum
- begeleiding tijdens de opleiding op de werkvloer of werkervaring
- tewerkstelling

De modules die daarin kunnen worden aangeboden zijn :

- trajectbepaling na eventuele gespecialiseerde diagnosestelling
- sollicitatietraining en -begeleiding
- beroepsspecifieke opleiding
- persoonsgerichte vorming
- opleiding en begeleiding op de werkvloer
- trajectbegeleiding, opvolging en bemiddeling

Het is daarbij duidelijk dat de beroepsopleiding, die vroeger duidelijk af te zonderen was, dit nu niet meer is aangezien de activiteiten binnen deze beroepsopleiding nu deel uitmaken van meerdere modules binnen de trajectwerking.

De nieuwe beheersovereenkomst bepaalt dat de VDAB met betrekking tot de gegarandeerde basisdienstverlening en de trajectwerking bepaalde kwantitatieve en kwalitatieve objectieven dient te halen. Voor de gegarandeerde basisdienstverlening betreffen deze objectieven de afgehandelde vacatures, de bedrijfsbezoeken en de contacten met de werkzoekenden. Vanaf het jaar 2000 wordt hier een parameter aan toegevoegd die de kwaliteit van de dienstverlening zal meten.

Voor de trajectwerking zijn drie kwantitatieve parameters voorzien namelijk een naar het aantal trajecten, een naar het bereik (het aantal werkzoekenden per module) en een naar de uitstroom naar de arbeidsmarkt. Ook hier wordt vanaf 2000 een kwalitatieve parameter aan toegevoegd.

De aangegeven parameters meten de prestaties in vergelijking met een referentiejaar en dienen tegen het einde van de beheersovereenkomst een optimalisatie van 20 percent te registreren. De financiering van de VDAB wordt daarbij gekoppeld aan de bereikte resultaten. De filosofie van de trajectbenadering vereist een vernieuwde organisatiestructuur bij de VDAB. Deze is inmiddels uitgewerkt.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

De heer *Chris Vandenbroeke* wijst op enkele pijnpunten op de arbeidsmarkt. In de toekomst zal het aantal openstaande vacatures sterk toenemen. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door het spanningsveld tussen de in- en uitstroom op de arbeidsmarkt, dat op zijn beurt volgens de vraagsteller weer te wijten is aan de demografische evolutie. Deze situatie bestaat nu al voor sommige knelpuntberoepen, waarbij het niet alleen meer om vacatures in high-tech-bedrijven gaat. Ten slotte vraagt de heer Vandenbroeke aandacht voor het groeiend aantal schoolverlaters zonder diploma. Om al deze redenen moet de aandacht voor bijscholing een absolute prioriteit zijn voor de minister. De heer *André Van Nieuwerkerke* sluit zich bij dit punt aan.

De heer *Frans Ramon* treedt de voorgaande sprekers bij. Ook hij bemerkt een spanning tussen het groeiend aantal schoolverlaters zonder diploma enerzijds en de nood aan hogergeschoold en beter gevormd personeel anderzijds. Hoe kan de minister op deze manier een coherent beleid voeren ?

De heer *Chris Vandenbroeke* wijst erop dat de verwachtingen van de VU/ID21-fractie in het werkgelegenheidsbeleid hooggespannen zijn. De actieve welvaartsstaat, het centrale punt van dit beleid, moet worden gekoppeld aan de actieve welzijnsstaat. 60.000 vacatures worden niet ingevuld. Het is de taak van de minister om dit te verhelpen, rekening houdend met het kleine aantal hogeschoolde en het grote aantal laaggeschoolde jongakties. De heer Vandenbroeke erkent dat er geen nood meer is tot jobcreatie, maar oordeelt dat het investeren in vorming moet samengaan met de creatie van startbanen.

De heer *Gilbert Van Baelen* merkt hierbij op dat de minister iedereen aan het werk wil krijgen. Hij leidt daaruit af dat de minister full employment nastreeft. Twintig jaar geleden zei men dat er bij een werkloosheidsgraad van 10 percent, 7-8 percent conjuncturele werkloosheid was en ongeveer 2 percent structurele werkloosheid. Rekening houdend met het economische klimaat, kan men bezwaarlijk stellen dat er nog conjuncturele werkloosheid is in Vlaanderen. Wanneer is dan volgens de minister iedereen aan het werk ? Vanaf welke werkloosheidsgraad spreekt de minister van full employment ?

De heer *Luc Martens* vindt dat bedrijven disproporioneel weinig aandacht hebben voor oudere werknemers, die een groot sociaal kapitaal uitmaken. Welke inspanningen doet de overheid hiervoor ? Om werknemers te blijven motiveren, moet een bedrijf boeiend zijn. Een van de manieren hier toe is het aanbieden van een kans op vorming. Deze vorming moet dan wel voor alle werknemers, ook de oudere, toegankelijk zijn. Vaak doen bedrijven geen moeite om nog te investeren in oudere werknemers. De heer Martens geeft toe dat hij zich voor deze uitspraken niet baseert op wetenschappelijke gegevens, maar op contacten die hij heeft met mensen in de praktijk.

Aansluitend hierop stelt de heer *André Van Nieuwkerke* dat België in Europees perspectief laag scoort voor interne vorming in de bedrijven. Uit bedrijfsbezoeken van de commissie voor Onderwijs bleek dat vooral hoogtechnologische bedrijven

in hun werknemers investeren. Laaggeschoolden daarentegen krijgen weinig vormingskansen.

De heer *Luc Martens* leidt uit zijn contacten met de werkvloer af dat vele werkzoekers zich niet correct behandeld voelen door de VDAB, die een te bureaucratische en te weinig empathische aanpak heeft ten overstaan van de werkzoekers. Dit werkt demotiverend. Hij verwijt de VDAB zich te veel te engageren in die sectoren waar een gemakkelijk succes kan worden geboekt en zich te weinig te richten op moeilijke groepen werkzoekers. De heer *Gilbert Van Baelen* sluit zich hierbij aan. Hij stelt vast dat de VDAB vaak – afhankelijk van de regio – weinig aandacht heeft voor langdurig werklozen of voor initiatieven in de sociale economie. Deze sector wordt overgelaten aan vzw's zich vooral richten tot de langdurig werklozen.

De heer *André Van Nieuwkerke* herhaalt zijn pleidooi voor een nauwere samenwerking tussen het OSP, de VDAB en het VIZO. Op die manier zouden overlappingsen vermeden worden en zouden de middelen efficiënter gebruikt worden. Hij vraagt ook om de vorming en opleiding van werknemers centraal te stellen in de geplande Vlaamse CAO's.

De heer *André Moreau* brengt het plan van de Vlaams-Brabantse gouverneur, de heer Lode De Witte, in herinnering om werkzoekenden uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan te trekken voor het opvullen van 22.000 vacatures in Vlaams-Brabant. Hij vindt dit totaal overbodig. Het maatschappelijk doel van de VDAB is het aan de slag helpen van werkzoekenden, niet het 'importeren' van arbeidskrachten uit andere regio's.

– antwoord van de minister

De minister stelt dat in het werkgelegenheidsbeleid niet langer de jobcreatie centraal staat, maar het invullen van openstaande vacatures. De werkloosheidsgraad in Vlaanderen is de laagste sinds 1978. Deze heuglijke evolutie vergt wel meer aandacht voor het opleiden en bijscholen van potentiële werknemers. Hij verzet zich wel tegen de stelling alsof er geen werkloosheid meer zou zijn. Sommigen gaan zelfs zover te stellen dat een zekere werkloosheidsgraad nodig is om voldoende spanning op de arbeidsmarkt te behouden. De minister weigert dan ook uit te gaan van bepaalde percentages om te kunnen spreken van full employment, maar streeft wel naar een 'zero tolerance' qua werkloosheid.

De minister pleit ook voor een verruiming van het begrip startbanen. Een startbaan is meer dan een startjob, maar bevat ook alle vormen van bijscholing. Dit zal in de toekomst onontbeerlijk zijn. De minister hecht ook een groot belang aan de sociale economie, die in vele opzichten een voorafspiegeling is van de toekomstige arbeidsmarkt. De sociale economie speelt dan ook een voortrekkersrol voor degenen die even niet meekunnen in het arbeidsproces. Ze kan ook een belangrijke rol vervullen voor – vooral – jongeren die zich niet goed voelen in de huidige arbeidsstructuren, maar wel op een meer creatieve wijze aan de slag willen gaan. De minister plant dan ook projecten voor dergelijke ‘jongerenafdelingen’ van de economie.

Met een boutade stelt de minister dat startbanen onlosmakelijk verbonden zijn met landingsbanen. Jongeren moeten zo snel mogelijk worden klaargestoomd voor de arbeidsmarkt, wat vroeger deels ten koste ging van de oudere werknemers, die via een soepele regeling tot brugpensionering op een snelle, maar sociaal correcte wijze de arbeidsmarkt verlieten. Hierdoor verloren de bedrijven veel knowhow, wat voor een deel het succes verklaart van interimbureaus voor 45-plussers. Ten einde een meer geleidelijke afvloeiing van de oudere werknemers en een betere transfer van hun knowhow naar jongere werknemers te realiseren, wil de minister via aparte consultants per industriector de personeelsnoden van elke sector maximaal opvangen, hiermee gehoor gevend aan een wens van de heer André Van Nieuwkerke.

De minister erkent het belang van vorming, maar acht het nodig om een onderscheid te maken. Het beleid geeft vooral financiële stimuli aan de tewerkstelling, maar heeft minder aandacht voor vorming. Die taak wordt aan de VDAB overgelaten, die ter zake over heel wat knowhow beschikt.

Zonder de kritische opmerkingen van sommige leden op de VDAB te willen negeren, repliceert de minister dat deze kritiek vaak wordt verspreid en gestimuleerd door interimbureaus, die in de VDAB een concurrent zien. Arbeidsbemiddeling is immers een lucratieve activiteit geworden, rekening houdend met de schaarste op de arbeidsmarkt. De VDAB verstoort immers de prijsvorming op deze markt.

De minister vestigt er de aandacht op dat de VDAB de grootste Vlaamse overheidsinstelling is. Zijn taak is vooral het bijeenbrengen van alle actoren op de arbeidsmarkt.

De minister vindt dan ook de kritiek als zou de VDAB niet aanwezig zijn in de sector van de sociale economie niet helemaal terecht. De VDAB speelt op de arbeidsmarkt de rol van regisseur of informatiebeheerder. Met het oog op deze prioritaire taak, wordt de VDAB dan ook versneld geïnformatiseerd, waarvoor een budget van 200 miljoen frank is gereserveerd. Via het concept van de werkwinkels moet een werkzoekende zo snel en efficiënt mogelijk worden geïnformeerd over de jobs die het best bij zijn profiel passen.

De minister merkt dat de vakbonden nogal weigerachtig staan tegenover Vlaamse CAO's, uit vrees voor een ondermijning van de nationale CAO's. Nochtans bevatten deze CAO's voldoende garanties voor vorming en voor andere initiatieven die de kwaliteit van het leven, ook van oudere werknemers, bevorderen. De werkgevers zien de voordelen in van een goede samenwerking met de VDAB. Subregionale comités van werkgevers en werknemers moeten de personeelsnoden per regio en sector in kaart brengen.

Aansluitend op de opmerking van de heer André Moreau erkent de minister dat de VDAB in de eerste plaats de eigen bevolking maximaal moet valoriseren. Zo kan men, om het tekort aan lasser op te lossen, vrouwen stimuleren om een opleiding tot lasser te volgen, in plaats van buitenlandse lasser aan te trekken. De minister merkt bovendien op dat de term ‘startbanen’ een heel gamma aan initiatieven overkoepelt, waaronder ook allerlei vormingsprogramma's. Hij onderstreept ook zijn bedoeling om startbanen open te stellen voor jongeren die deeltijds werken en deeltijds leren.

De minister formuleert ten slotte nogmaals de uitgangspunten van zijn beleid. De VDAB speelt de rol van een kennisbeheerder en werkt in die hoedanigheid samen met de sectoren en met de subregionale comités, die per streek de personeelsnoden detecteren. De minister zelf speelt een coördinerende rol op twee niveaus. Ten eerste coördineert hij de lokale initiatieven, ten tweede coördineert en versterkt hij de beleidsinitiatieven die de andere ministers nemen. Startbanen bevinden zich op het kruispunt van de bevoegdheden voor onderwijs, middenstandsopleiding en werkgelegenheid. Het is nodig om een sterk dossier te hebben om de behoeften te kunnen detecteren.

III. BESPREKING VAN DE BEGROTINGSTABEL EN INDICATIEVE STEMMING

Begrotingstabel

AFDELING I

Programma 52.10

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 52.10 wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen tegen 1 bij 2 onthoudingen.

DEEL V. LANDBOUWVORMING

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW

De minister licht toe dat op de begroting van de ALT een krediet is ingeschreven van 121,3 miljoen frank voor landbouwvorming. De minister merkt dan ook op dat dit een zeer beperkt budget is. Daarbij worden ook nog de initiatieven van derden gerekend die als dusdanig worden gesubsidieerd. Het gaat wel degelijk om permanente vorming voor personen die werkzaam zijn in de landbouwsector, zoals terug te vinden is in basisallocatie 31.03. Zij merkt op dat op begrotingspost 31.90 nog een variabel krediet is ingeschreven, dat slaat op projecten die de EU cofinanciert.

Welke initiatieven ressorteren onder deze begrotingspost? Ten eerste gaat het om installatiecursussen die worden ingericht voor personen die door het klassieke landbouwonderwijs onvoldoende geschoold zijn en moeten voldoen aan bepaalde criteria om bijvoorbeeld via het VLIF van de overheid een financiële tegemoetkoming te ontvangen. Ten tweede gaat het ook om bijscholing voor landbouwers. In beperktere mate omvat dit ook nog de studievergaderingen binnen bepaalde sectoren en stages die meestal worden georganiseerd in het kader van die installatiecursussen.

In tegenstelling tot wat soms wordt verondersteld, wijst de minister erop dat landbouw een uitermate gespecialiseerde sector is. Ze acht het dan ook zeer belangrijk dat landbouwers direct op nieuwe ontwikkelingen kunnen inspelen, gaande van technologische vernieuwing over nieuwe eisen en verwachtingen tot nieuwe normeringen inzake milieu,

dierenwelzijn, enzovoort. De minister vindt een dergelijke vorming dan ook essentieel voor landbouwers en jongeren die er hun toekomst van willen maken en de uitdaging willen aangaan. Ook bijscholing vormt een onmisbaar gegeven voor elke land- en tuinbouwer, onder meer via cursussen met betrekking tot nieuwe reglementering. Landbouwer zijn impliceert immers ook het vervullen van heel wat administratieve taken. Volgens de minister is een vereenvoudiging van de reglementering en de administratieve taken voor de landbouwer een van de doelstellingen van deze regering.

De minister verwijst voor de ondersteuning van de permanente vorming naar de Europese verordening 950/97 betreffende de verbetering van de doeltreffendheid van de landbouwstructuren. Daarin wordt in een aparte regeling voorzien voor aanpassing van de beroepsopleiding teneinde te voldoen aan de eisen van moderne landbouw.

De minister relateert het belang van de rol van de Vlaamse overheid en van de ALT hierin. De ALT staat in eerste instantie in voor de erkenning van vormingscentra die uiteindelijk de opleidingen zullen verzorgen. Vervolgens zal ook de subsidiëring door de ALT gebeuren. Landbouwers kunnen daarbovenop voor bepaalde cursussen een vergoeding voor sociale promotie ontvangen, maar deze vergoeding is in begrotingsartikel 34.01 opgenomen. Jaarlijks ontvangt de landbouwvorming zo 14 miljoen frank van Europa in het kader van die cofinanciering.

De minister grijpt de begroting aan om nieuwe opties voor de toekomst aan te reiken. Het hele pakket landbouwvorming is opgenomen in het programma van het Vlaams Gewest voor de plattelandsvorming. In de nieuwe Europese verordening zijn heel wat structuurfondsen opgenomen. De minister wijst erop dat dit natuurlijk ook betekent dat alle voorheen gesubsidieerde initiatieven ook moet worden ingeschreven in dat programma voor de plattelandsvorming, want anders gaat die subsidiëring verloren. De gelegenheid dient zich wel aan om alle daarin opgenomen aspecten een nieuwe oriëntering te geven in het licht van het nieuwe Vlaamse, maar zeker ook het nieuwe Europese beleid. De cofinanciering blijft aldus gegarandeerd.

De minister kondigt tevens een nieuw decreet op de vorming in de landbouwsector aan. Het is een voortzetting van de uitgebreide besprekingen die hieromtrent zijn gevoerd met alle landbouworganisaties. De bedoeling is om daarvoor nu een kader te creëren en erop toe te zien dat alles wat meer op punt staat. De minister wenst ook de cursussen ter

zake vooral inhoudelijk door te lichten om na te gaan in hoeverre ze aansluiten bij het nieuwe beleid inzake multifunctionaliteit, milieu-aspecten en dierenwelzijn. Die informatie is van wezenlijk belang om eventueel te kunnen bijsturen.

De minister brengt de versoepelde toegang tot de installatiecursussen onder de aandacht. Deze nieuwheid werd in de commissie voor Landbouw uitvoerig besproken. De bedoeling is om ook niet-landbouwers de mogelijkheid te bieden om de cursussen te volgen. De filosofie daarachter bestaat erin meer mensen binnen de landbouwsector te houden, aangezien de uitstroom in de sector enorm is. Bovendien wordt daar ook een link gelegd met het in aanmerking komen voor subsidiëring.

Als algemene opmerking geeft de minister nog mee dat vorming en onderwijs ontzettend belangrijk is voor de toekomst van de landbouwsector. Volgens haar is er momenteel een hiaat in de algemene landbouwworming, en dit zowel in het gewoon onderwijs, het technisch en het universitair onderwijs. Landbouwworming en, meer specifiek, de trend in die sector naar duurzame en biologische landbouw, vormt een zwart gat in de opleiding. Het onderwijsbeleid hoeft volgens haar daarom niet worden omgegooid, maar op alle niveaus moet voor wie de scholing volgt een pakket over duurzame en biologische landbouw voorhanden zijn. Op die manier kunnen zij gefundeerde keuzes maken met kennis van alle mogelijkheden. De minister voegt er nog aan toe dat ze met mevrouw Vanderpoorten, minister van Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, de afspraak heeft gemaakt dat dit ter sprake zal komen bij het opstellen van het actieplan biologische landbouw.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN DE MINISTER

De heer *Jos De Meyer* steunt de continuïteit in het beleid. Hij verwijst naar zijn pleidooi in de commissie voor Economie en Landbouw om zoveel mogelijk instellingen die nu aan landbouwworming doen, te betrekken bij een evaluatie van de huidige situatie en het formuleren van de doelstellingen voor de toekomst. Volgens hem is daarbij een zeer belangrijke rol weggelegd voor de land- en tuinbouwinstellingen en tevens voor de proeftuinen, een rol die ze overigens nu al spelen bij de navorming. De grote troef van deze instellingen is dat ze beschikken over de nodige infrastructuur en over de mensen met de nodige pedagogische, didactische en

technische kennis. Een bijkomend voordeel is dat in de land- en tuinbouwsector die vaak gevraagde link tussen bedrijfsleven en het onderwijs al grotendeels aanwezig is. Volgens de heer *De Meyer* zou de sector op dit vlak een nog grotere voortrektersrol kunnen vervullen.

De spreker wil ook dat men grotere inspanningen levert om de bedrijfsleiders van de middenmoot, of bedrijfsleiders die het moeilijker hebben, te bereiken met bijscholing en permanente vorming. Uit evaluaties blijkt immers dat men hiermee vooral een bovenlaag van bedrijfsleiders bereikt.

Hij informeert de minister over het bestaan van een vrij uitgebreid pakket van cursussen voor de zogenaamde liefhebbersverenigingen, die voor niet-landbouwers bedoeld zijn. Hij hoopt echter dat het zeer beperkte budget voor de landbouwworming hoofdzakelijk zal worden aangewend ten behoeve van de mensen die al actief zijn in de land- en tuinbouwsector, tenzij de regering natuurlijk zou willen voorzien in een gevoelige verhoging van deze posten.

De heer *De Meyer* wijst de minister terecht in verband met haar mening over de aanpak in de land- en tuinbouwscholen, die hij te eenzijdig geïnspireerd vindt. Volgens hem leeft er in die instellingen een bijzonder sterke bekommernis voor duurzame landbouw en keert dit in vele vakken dan ook terug. Het klopt wel dat het leerprogramma in de meeste instellingen geen apart pakket biologische landbouw bevat.

Mevrouw *Isabel Vertriest* nuanceert deze laatste stelling. Ze merkt op dat er in het landbouwonderwijs hiertoe misschien al enkele aanzetten zijn gegeven, maar dat er nog een groot verschil is met een daadwerkelijke aandacht voor biolandbouw – ook in de proeftuinen en experimenten – en voor milieuvriendelijke landbouwtechnieken als bodembeheer. Er is een echte inhaaloperatie nodig.

De heer *André Van Nieuwkerke* vergelijkt de nieuwe eisen die de Vlaamse regering aan de landbouwworming stelt met de eindtermen in het onderwijs. Het gaat erom zich aan te passen aan de nieuwe tendenzen en evoluties in de maatschappij. Wie zal echter dit eisenpakket, die leer- en vormingsdoelen samenstellen? Hij vraagt zich ook af of men ook in de landbouwworming niet zou kunnen werken met modules en deelcertificaten, zoals in andere sectoren van navorming het geval is. Een certificaat van biologische landbouw bijvoorbeeld zou een pluspunt kunnen vormen voor iemand die uit die ontzettend arbeidsintensieve sector stapt en

daarop wil solliciteren voor een vacature bij bijvoorbeeld een groendienst. Bovendien moet men ook aandacht hebben voor deelcertifikaten. De bedoeling van een modulair systeem is immers dat men deze aan elkaar kan rijgen.

Mevrouw *Isabel Vertriest* stipt aan dat ook de strategische vorming belangrijk is. Hoe speelt een bedrijfsleider in op de uitdagingen die op hem afkomen, op de globalisering van de wereldmarkt? Hoe diversifieert hij? Ze wil ook dat tussenscholingen voor groenarbeiders, groenbeheer en bosbeheer in het reguliere onderwijs een plaatsje toegekend krijgen. Er zijn her en der al aanzetten om dit mee op te nemen in het programma van landbouwscholen.

De heer *Gilbert Van Baelen* merkt op dat het nieuwe Vlaamse beleid nog niet integraal gekend is, omdat de beleidsnota's pas over enkele maanden worden verwacht. Hij meent dat vorming in de toekomst nog belangrijker zal worden voor de landbouw, in het bijzonder waar het op aankomt om landbouwers te laten omschakelen naar andere producten of werkwijzen. Zo wordt bij landbouwvorming in de fruitstreek nog te veel de nadruk gelegd op bijvoorbeeld het omgaan met pesticiden, en te weinig op het omschakelen naar nieuwe teeltwijzen of producten.

– *antwoord van de minister*

In haar antwoorden onderstreept de *minister* dat de decreetswijziging vanzelfsprekend na overleg met alle organisaties zal worden doorgevoerd. Bij de voorbereiding van het nieuwe decreet zal dit ook met het oog op een ruime consensus gebeuren. In dit decreet stelt de minister overigens een tweesporenbeleid voorop: enerzijds wordt het structurele aspect beter geregeld, anderzijds worden ook een aantal inhoudelijke criteria vastgelegd.

Voorts wil de minister de heer *Jos De Meyer* geruststellen en belooft ze zich bij haar beleid niet door één bepaalde instelling te laten leiden. In het kader van de verordening inzake plattelandsvorming is het de bedoeling veel meer te werken met demonstratieprojecten, waarbij aan de landbouwers op bepaalde bedrijven wordt getoond hoe het moet en men terzelfdertijd de resultaten kan inschatten. Een andere interessante vormingsmethode zijn volgens de minister de discussiegroepen. De confrontatie met collega's en het praten over de ervaringen op het terrein zorgt ervoor dat kennis snel wordt overgebracht.

Als gevolg van de opmerkingen van de heer *Jos De Meyer* nuanceert de minister haar algemene bedenking over land- en tuinbouwscholen. Ze geeft het voorbeeld van de landbouwschool van Sint-Niklaas, waar men bijvoorbeeld pogingen doet om het lessenpakket aan te passen. In zeer vele gevallen moeten leerkrachten evenwel een gevecht leveren om ook maar iets over biolandbouw te mogen inbouwen in het pakket. De weerstand is nog zeer groot, maar er zijn een aantal scholen waarvan de leerkrachten samenkomen om na te gaan hoe ze dit toch in het leerprogramma kunnen krijgen, hoe ze de nodige knowhow kunnen bijeenkrijgen. Ondanks deze positieve vaststelling moet er in de praktijk nog veel gebeuren.

De minister vindt de vergelijking die de heer *André Van Nieuwkerke* maakte met de eindtermen correct: zonder echt in te grijpen op de concrete uitvoering, moet de overheid een aantal hoofdlijnen uitzetten. Ze vindt de idee van modularisering interessant in het kader van de reorganisatie van de hele vorming via het nieuwe decreet. Ze veronderstelt evenwel dat de modules als dusdanig niet worden erkend, maar wel bestaan. Het gaat toch over een afgewerkt stuk rond één thema en dat bestaat in het kader van de landbouw.

In reactie op de opmerkingen van mevrouw *Isabel Vertriest* merkt de minister op dat het educatief bosbouwcentrum geregeld cursussen inricht om de minimale principes van bosbeheer aan te leren, maar de minister geeft toe dat dit zo minimaal is dat er geen sprake kan zijn van een echte opleiding. Ze neemt die idee dus zeker mee.

De minister pikt in op de opmerking van de heer *Gilbert Van Baelen*, die een zeer concreet voorbeeld gaf van een aspect waarrond opleiding nodig is, de pesticiden. Ook binnen de landbouw weet men niet altijd hoe en wat en zij zijn op dit ogenblik wellicht ook vragende partij. Er is nu een uitvoeringsbesluit dat in het kader van de Europese verordening in werking treedt met betrekking tot milieu-maatregelen in de sierteelt. Daarbij wordt via monitoring gestreefd naar een rationeler gebruik van meststoffen, pesticiden en energie. De minister merkt hierbij op dat milieuvriendelijk niet zelden gelijk staat met economisch interessant. Voorlichting en vorming zal in dat verband uiteraard zeer belangrijk zijn.

– *replik van de leden*

De heer *Jos De Meyer* vindt, in tegenstelling tot de minister, dat in de afdelingen tuinbouw wel voldoende opleidingen voorhanden zijn om mensen

voor te bereiden op een beroepsloopbaan in bijvoorbeeld groendiensten van de gemeenten. Hij wil opmerken dat het hedendaags tuinbouwonderwijs heel wat betekent in Vlaanderen.

De *minister* werpt op dat er grote hiaten zijn met betrekking tot bijvoorbeeld bosarbeid.

De heer *Jos De Meyer* vindt dat de minister moet toegeven dat de tewerkstelling in die branche zeer beperkt is. De honderden in de groendiensten van gemeenten tewerkgestelde krachten zijn meestal mensen die in het tuinbouwonderwijs een opleiding hebben genoten.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMINGEN

A. Decreetsbepalingen

Artikel 14

Programma 54.10 (ba. 31.90 en 34.01)

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in organisatieafdeling 54, programma 10, de volgende basisallocatie in te voegen : "31.03 Subsidies voor landbouwwormingsactiviteiten" (*amendement nr. 19*).

De *minister* licht toe dat dit amendement een decretale onderbouw verschaft als gevolg van opmerkingen van het Rekenhof.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel worden indicatief aangenomen met 5 stemmen bij 4 onthoudingen.

B. Begrotingstabel

Programma 54.10 (ba. 31.90, 31.90 en 34.10)

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 5 stemmen bij 4 onthoudingen.

De verslaggever,

Julien
DEMEULENAERE

De voorzitter,

Gilbert
VANLEENHOVE

BIJLAGEN

Bijlage I-1 : Kostprijs Franstalig onderwijs in Brusselse randgemeenten en Ronse

Bijlage I-2 : Schoolbevolking in het deeltijds secundair onderwijs

Bijlage I-3 : Evolutie herstructureringsfonds

Bijlage I-4 : Evolutie minimumpakketten 1991-1992 tot 1999-2000

Bijlage I-5 : Evolutie werkingsmiddelen hogeschool Antwerpen en hogeschool Kempen

Bijlage I-6 : Stand van zaken uitvoeringsbesluiten CLB-decreet

Bijlage I-7 : Studiecentra Open Hoger Onderwijs

Bijlage I-8 : Overdracht personeel VOCB

BIJLAGE I-1 :**Kostprijs Franstalig onderwijs in Brusselse randgemeenten en Ronse**

De totaal uitgekeerde weddetoelagen voor het Franstalig basisonderwijs in de zes Brusselse randgemeenten en in Ronse bedroeg voor het schooljaar 1998-1999 :

Drogenbos :	15.256.790
Kraainem :	26.061.482
Linkebeek :	17.608.813
Sint-Genesius-Rode :	54.261.507
Wemmel :	35.350.237
Wezembeek-Oppeem :	63.753.781
Ronse :	14.391.596

Het betaalde werkingsbudget voor het schooljaar 1998-1999 was :

Drogenbos :	2.431.478
Kraainem :	4.162.021
Linkebeek :	2.813.637
Sint-Genesius-Rode :	8.711.503
Wemmel :	5.912.727
Wezembeek-Oppeem :	10.646.119
Ronse :	1.878.571

Aan de ARGO wordt een dotatie toegekend voor de werkingsmiddelen van de scholen van het Gemeenschapsonderwijs. Voor het bedrag van het werkingsbudget voor de basisschool Koningin Astridplein, 1, Ronse, dient men zich te wenden tot het Gemeenschapsonderwijs.

Taalinspectie

De taalinspectie is belast met de doorlopende controle van de toepassing van de wet van 30 juli 1963 betreffende het taalstelsel van de leerlingen.

Van controle kan slechts sprake zijn daar waar de verklaring van het gezinshoofd betreffende de moedertaal of de gebruikelijke taal van het kind bepalend is voor de onderwijstaal van de school.

Dit is het geval voor :

Jongeren uit eentalige streken die in Brussel-hoofdstad een school bezoeken met onderwijstaal die niet hun streektaal is (bijv. kind uit Vlaanderen dat een Franstalige school in Brussel bezoekt : gezinshoofd moet taalverklaring voorleggen).

Jongeren die taalgrensgemeenten en de randgemeenten van Brussel-hoofdstad een school bezoeken waarvan de onderwijstaal niet de taal van de streek is

De taalverklaring, die in een voorgeschreven vorm moet opgesteld worden, wordt gecontroleerd door de taalinspectie. In principe moet die controle gebeuren vóór de inschrijving van de leerling.

De taalinspectie bestaat uit één hoofdinspecteur en drie inspecteurs per taalrol. Er zijn één inspecteur voor secundair onderwijs en hoger onderwijs en twee inspecteurs voor het basisonderwijs.

Deze taalinspectie functioneert momenteel niet meer omdat de Franstalige partijen van de vorige regering de werking van die inspectie sinds 1995 blokkeerden door te weigeren een opvolger voor de Franstalige inspecteur te benoemen.

Het Vast Wervingssecretariaat beëindigt voor het einde van dit jaar de aanwervingsprocedure voor nieuwe taalinspecteurs-Franstalige maar ook Nederlandstalige-voor de faciliteitenscholen. Dit is bevestigd door het kabinet van minister van Telecommunicatie Rik Daems, die eveneens bevoegd is voor onderwijsmateries die nog federaal zijn (waaronder de taalinspectie voor de faciliteitenscholen).

BIJLAGE I-2**Schoolbevolking in het deeltijds secundair onderwijs**

	GO	OGO	VGO	Totaal
95-96	1.564	1.146	2.542	5.252
96-97	1.552	1.160	2.649	5.361
97-98	1.682	1.183	2.841	5.706
98-99	1.615	1.216	2.848	5.679

Deeltijds secundair onderwijs :

- deeltijds beroepssecundair onderwijs
- experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan (18-25 jarigen)
- deeltijds secundair zeevisserijonderwijs

BIJLAGE I-3**Evolutie herstructureringsfonds**

Schooljaar	Leerlingen 1/2 voorafgaand schooljaar	Totaal aantal uren gemeenschaps- onderwijs	Breuk van verlies uren	Uren herstructu- reringsfonds
1991-1992	70.606	196.524	1/3	1.321 u.
1992-1993	69.716	191.123	1/2	3.657 u.
1993-1994	70.948	184.132	1/2	4.871 u.
1994-1995	71.277	182.922	2/3	8.319 u. (* 5.135 u.)
1995-1996	71.427	181.605	2/3	10.408 u. (* 7.039 u.)
1996-1997	70.713	180.947	1/2	8.252 u. (* 5.709 u.)
1997-1998	70.118	181.207	1/2	7.545 u. (* 5.089 u.)
1998-1999	69.117	177.143	1/3	5.168 u. (* 3.336 u.)

* gebruikte uren

BIJLAGE I-4

Evolutie minimumpakketten : van schooljaar 1991-1992 tot 1999-2000.

1. SCHOLEN

TOTAAL SCHOLEN	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Verschiil
Gemeenschapsonderwijs	284	282	280	274	270	266	261	262	252	-11%
Vrijonderwijs	640	628	623	620	611	606	596	595	594	-7%
Provinciaalonderwijs	32	32	32	31	30	30	29	29	27	-16%
Gemeenteelijk onderwijs	79	73	71	71	67	66	62	62	52	-34%
Totaal	1.035	1.015	1.006	996	978	968	948	948	925	-11%

SCHOLEN MET M P	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Verschiil
Gemeenschapsonderwijs	140	82	84	76	77	79	69	75	65	-54%
Vrijonderwijs	220	38	34	32	31	32	28	27	22	-90%
Provinciaalonderwijs	13	6	6	4	3	2	3	1	1	-92%
Gemeenteelijk onderwijs	39	12	11	9	10	10	9	9	7	-82%
Totaal	412	138	135	121	121	123	109	112	95	-77%

% SCHOLEN MET M P	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Verschiil
Gemeenschapsonderwijs	49%	29%	30%	28%	29%	30%	26%	29%	26%	-24%
Vrijonderwijs	34%	6%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	4%	-31%
Provinciaalonderwijs	41%	19%	19%	13%	10%	7%	10%	3%	4%	-37%
Gemeenteelijk onderwijs	49%	16%	15%	13%	15%	15%	15%	15%	13%	-36%
Totaal	40%	14%	13%	12%	12%	13%	11%	12%	10%	-30%

2. LEERLINGEN

TOTAAL LEERLINGEN	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Verschiil
Gemeenschapsonderwijs	71.163	70.238	71.453	71.893	71.926	71.847	71.229	70.135	68.574	-4%
Vrijonderwijs	315.402	316.485	318.447	323.347	323.849	327.073	324.473	320.740	316.825	0%
Provinciaalonderwijs	13.942	13.791	13.669	13.652	13.791	13.838	13.820	13.419	13.332	-4%
Gemeenteelijk onderwijs	22.497	22.739	22.068	22.668	22.462	22.426	21.944	21.518	21.115	-6%
Totaal	423.004	423.253	425.637	431.560	432.028	435.184	431.466	425.812	419.846	-1%

3. UREN**3.1. Totaalaantaluren-braarvan alle scholen.**

TOTAAL UREN	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Vershil
Gem eenschapsonderw ijs	193.168	186.021	185.394	182.649	183.776	183.833	182.503	180.942	176.320	-9%
Vrijonderw ijs	702.546	692.475	698.925	694.038	703.904	716.256	710.782	703.674	695.218	-1%
Provinciaalonderw ijs	38.105	37.046	36.771	36.713	36.790	37.460	37.620	37.202	36.430	-4%
Gem eenteijk onderw ijs	66.794	61.817	62.458	59.588	61.778	61.739	60.136	58.973	57.369	-14%
Totaal	1.000.613	977.359	983.548	972.988	986.248	999.288	991.041	980.791	965.337	-4%

3.2. Aantal netto uren m iin um pakketvan de scholen m etm iin um pakket.

UREN M P	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Vershil
Gem eenschapsonderw ijs	13.064	7.022	7.619	6.862	6.968	6.702	6.394	7.033	6.158	-53%
Vrijonderw ijs	8.596	1.963	1.526	1.928	1.899	1.756	1.704	1.288	1.061	-88%
Provinciaalonderw ijs	740	452	330	404	354	94	161	79	85	-88%
Gem eenteijk onderw ijs	2.497	721	730	622	647	658	495	626	378	-85%
Totaal	24.897	10.158	10.205	9.816	9.867	9.209	8.754	9.026	7.682	-69%

3.3. Percentage netto uren m iin um pakket to.v. het totaalaantaluren.

UREN M P	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Vershil
Gem eenschapsonderw ijs	7 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	3 %	-3 %
Vrijonderw ijs	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-1 %
Provinciaalonderw ijs	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-2 %
Gem eenteijk onderw ijs	4 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	-3 %
Totaal	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	-2 %

3.4. Van de scholen m etm iin um pakket, hetaantaluren m iin um pakket to.v. het totaalaantaluren.

UREN M P	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	1999-2000	Vershil
Gem eenschapsonderw ijs	11 %	13 %	13 %	13 %	13 %	11 %	12 %	13 %	12 %	1 %
Vrijonderw ijs	4 %	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %	6 %	7 %	3 %
Provinciaalonderw ijs	6 %	17 %	10 %	17 %	18 %	5 %	7 %	3 %	7 %	1 %
Gem eenteijk onderw ijs	7 %	8 %	9 %	9 %	8 %	9 %	7 %	12 %	6 %	0 %
Totaal	7 %	11 %	11 %	11 %	11 %	10 %	10 %	11 %	10 %	4 %

BIJLAGE I-5**Evolutie werkingsmiddelen hogeschool Antwerpen en hogeschool Kempen**

	1999	2000 zonder verhoging	2000 met verhoging
103556 hogeschool Antwerpen	1.514.831.003	1.504.733.814	1.517.114.599
103581 hogeschool Kempen	981.800.140	1.022.262.997	1.030.929.602

BIJLAGE I-6**Stand van zaken uitvoering decreet CLB**

Het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding wordt volop geïmplementeerd. De centra zijn in oprichting en zullen starten op 1 september 2000. Daarvoor wordt een strikt tijdschema gehandhaafd. De voorwaarden voor een succesvolle implementatie op 1 september 2000 zijn aanwezig.

Uitvoeringsbesluiten

Vier uitvoeringsbesluiten werden nog door de vorige regering een eerste maal principieel goedgekeurd en bezorgd aan de Raad van State. Ik heb, samen met collega Mieke Vogels, de adviesvragen bevestigd.

Ondertussen werd één besluit reeds definitief goedgekeurd door de regering : het besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1999 tot vaststelling van de nadere regels voor het bepalen van de werkgebieden voor de centra voor leerlingenbegeleiding en van de bemiddelingsprocedure.

De volgende drie besluiten zijn nog steeds bij de Raad van State, het advies hierover wordt eerstdaags verwacht :

- ontwerpbesluit van de Vlaamse regering betreffende de overdracht van personeel van de psycho-medisch-sociale centra of de centra voor medisch schooltoezicht naar de centra voor leerlingenbegeleiding ;
- ontwerpbesluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van de bekwaamheidsbewijzen en de weddenscalen voor de ambten van opsteller en intercultureel medewerker in de psycho-medisch-sociale centra ;
- ontwerpbesluit van de Vlaamse regering tot bepaling van sommige opdrachten van de centra voor leerlingenbegeleiding.

Deze besluiten zijn belangrijk voor de omvorming van PMS- en MST-centra tot centra voor leerlingenbegeleiding (personeelsoverdracht, regels oprichting van de CLB's, opdrachten CLB's).

Een volgende reeks besluiten wordt voorbereid, een aantal hiervan zullen wellicht nog voor het einde van dit jaar principieel worden goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het betreft besluiten over :

- de begeleiding door de CLB's van jongeren met leerplichtproblemen ;
- de overdracht van de leerlingendossiers van PMS en MST naar de CLB's op 1/9/2000 ;
- weddenscalen en bekwaamheidsbewijzen personeel CLB's ;
- financierings- en subsidiëringvoorwaarden.

Vervolgens komen in de eerste helft van volgend jaar de volgende besluiten aan bod :

- regels m.b.t. het multidisciplinair leerlingendossier ;
- verdere regels inzake personeel (anciënniteit, vaste benoeming voor MST-personeel...) ;
- verzekerd aanbod en eventueel operationele doelstellingen ;
- regels boekhouding ;

- terugvorderingen en sancties ;
- bekwaamheidsbewijzen andere arts.

Voor een vlotte goedkeuring van deze besluiten is de Vlaamse regering ook gedeeltelijk afhankelijk van de bereidheid tot constructieve onderhandelingen vanwege inrichtende machten en vakbonden en van de snelheid waarmee de Raad van State advies uitbrengt.

BIJLAGE I-7

Studiecentra Open Hoger Onderwijs

Overzicht aantal modules, opgesplitst per studiecentrum

	1991-92	%	1992-93	%	1993-94	%	1994-95	%	1995-96	%	1996-97	%	1997-98	%	1998-99	%
Antwerpen	785	39,87	775,5	34,72	639	31,40	768	31,34	985,5	33,50	961	30,77	1039	30,05	1243	31,32
Brussel	107,5	5,46	93	4,16	91	4,47	75	3,06	69	2,35	55	1,76	47	1,36	32	0,81
Diepenbeek	212	10,77	256	11,46	235,5	11,57	269,5	11,00	367	12,48	404,5	12,95	406	11,74	401,5	10,12
Gent	672	34,13	809,5	36,24	823,5	40,47	1013	41,34	1077	36,61	1136	36,37	1332,5	38,53	1574	39,66
Kortrijk	86,5	4,39	144	6,45	104,5	5,14	158,5	6,47	205,5	6,99	203	6,50	358,5	10,37	349	8,79
Leuven	106	5,38	155,5	6,96	141,5	6,95	166,5	6,79	237,5	8,07	364	11,65	275	7,95	369,5	9,31
Totaal	1969		2233,5		2035		2450,5		2941,5		3123,5		3458		3969	
Studenten (1)	1491 (2)		1631 (2)		1452 (3)		1051 (4)		1334		1351		1484		1658	

- (1) Aantal personen ingeschreven voor 1 of meer cursussen
- (2) Oud inschrijvingssysteem: 2 jaar rechten
- (3) Nieuw systeem, uitdovingsbeleid voor het oude systeem
- (4) Inschrijvingen op basis van het nieuw systeem

Aantal Vlaamse studenten naar peildatum en studiecentrum

	Aantal studenten op peildatum 1/10/97	Aantal studenten op peildatum 1/10/98	Aantal studenten op peildatum 1/10/99
Antwerpen	407	395	458
Brussel	27	27	25
Diepenbeek	173	149	128
Gent	498	568	675
Kortrijk	100	201	212
Leuven	146	144	160
TOTAAL	1.351	1.484	1.658

BIJLAGE I-8**Overdracht personeel VOCB**

1. Het krediet van het VOCB voor het begrotingsjaar 2000 is inderdaad verminderd van 29,5 mio BEF in 1999 naar 25.010.738 BEF in 2000. Deze vermindering werd vastgelegd in artikel 99 van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden betreffende het volwassenenonderwijs.
  2. In 1999 werden geen personeelsleden van het VOCB overgeheveld naar het departement Onderwijs.
  3. Ter verduidelijking : het krediet voor het VOCB mag door hen voor 70% aangewend worden voor personeelskosten en voor 30% voor werking. Aangezien het krediet voor 2000 verminderd is, zal het VOCB wellicht herschikkingen moeten doen in zijn personeelsbestand (vb. het beëindigen van contracten van bepaalde van haar personeelsleden). Dit is echter het exclusieve terrein van het VOCB. De administratie heeft hierin geen enkele rol te spelen.
  4. De middelen die overgeheveld werden naar het bestaansmiddelenprogramma zullen aangewend worden om statutaire personeelsleden (2 A1's) te werven (via de normale aanwervingprocedure) voor de cel basiseducatie van de afdeling Volwassenenonderwijs. Dit kunnen mensen zijn van het VOCB maar dat is niet noodzakelijk.
  5. Ondertussen is (per 01.11.1999) reeds 1 nieuw personeelslid (A1) tewerkgesteld in de cel basiseducatie, namelijk Reinhilde Pulinx.
-